

ÇOCUKLARIN SPORA
YÖNLENDİRİLMESİNDE
AİLENİN GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ
(2005 Eskişehir İl Örneği)

ÇOCUKLARIN SPORA YÖNLENDİRİLMESİNDE AİLENİN
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(2005 Eskişehir İl Örneği)

KEREM YILDIRIM ŞİMŞEK
Yüksek Lisans Tezi

Anadolu Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor
Anabilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Dr. M. Serdar TEREKLİ

2005

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Kerem Yıldırım ŞİMŞEK'in "Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Görüşlerinin Değerlendirilmesi" başlıklı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalındaki, Yüksek Lisans Tezi 11.08.2005 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek başarılı bulunmuş ve Kerem Yıldırım ŞİMŞEK'e Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında **BİLİM UZMANI** unvanı verilmesi uygun görülmüştür.

	Adı Soyadı	İmza
Üye	: Prof.Dr. Coşkun BAYRAK	
Üye	: Yard.Doç.Dr. Adnan BOYACI	
Üye (Tez Danışmanı)	: Yard.Doç.Dr. Serdar TEREKLİ	

Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 23.05.2005 tarih ve 16 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Yusuf ÖZTÜRK
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ÇOCUKLARIN SPORA YÖNLENDİRİLMESİNDE AİLENİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (2005 Eskişehir İl Örneği)

KEREM YILDIRIM ŞİMŞEK

Anadolu Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Danışman: Yard. Doç. Dr. M. Serdar TEREKLİ

2005

Bu araştırmanın amacı, çocukların spora yönlendirilmesinde ailelerin görüşlerini araştırmaktır. Araştırma Eskişehir ilinde bulunan kamu işletmelerine ait spor tesislerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu spor kurslarına, Eskişehir Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Yaz Spor Okullarına ve 1. Hava Kuvveti Komutanlığı Yıldız Tepe Lojmanları Yaz Spor Okullarında kayıtlı olan toplam 1553 öğrenci aileleri oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme kurslara sürekli olarak devam eden öğrenciler aileleri içerisinde “Basit Tesadüfi Örnekleme” yöntemiyle seçilen toplam 221 aile bireyi alınmıştır. Araştırma tarama modelinde gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmada örnekleme grubuna araştırmacı tarafından düzenlenen “Çocukların Sportif Etkinliklere Yönlendirilmesinde Ailelerin Görüşlerine İlişkin Bilgi Formu “ olarak 12 soruluk kişisel özellikler, yedi soruluk sportif etkinliklere

yönlendirme ve 10 sorudan oluşan sportif oyun etkinliklerini değerlendirme şeklinde hazırlanan üç ayrı form verilmiştir.

Yapılan araştırmada ailelerin, iyi bir antrenörden neler bekledikleri, sporun çocukların gelişimlerine sağladığı yararlar ile çocukların spora yönlendirilmesinde aileye ve eğitim kurumlarına düşen görevlere ilişkin bakış açıları, sportif etkinlik programları içeriğinden beklentileri, çocukların sportif etkinliklere yönlendirilmesindeki temel nedenlerin neler olabileceği ve sportif etkinliklere katılımda branş seçme, haftalık katılım sayısı ile çocuğun spor yönlendirilmesinde aile tarafından verilen destek gibi konular elde edilen verilerin değerlendirilmesi ile yapıldı.

Elde edilen veriler istatistiksel analizi frekans yüzdelerle değerlendirilmiştir. Yine verilerin bir kısmında karşılaştırma amacı ile Kay-Kare tekniği kullanılmıştır. Araştırmada güven aralığı $p > .01$ ile .05 tercih edilmiştir.

Bu sonuçlara göre, araştırmaya katılan örneklem grubunun büyük bir yoğunluğu (% 84.6) çocukların sportif etkinliklere katılması ile duyuşsal, bilişsel ve fiziksel özelliklerin gelişmesini beklediklerini, sportif etkinliklere katılımın temel nedeninin ise, katıldığı sportif etkinliği sevmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak dikkati çeken bir nokta ise, aileler çocukların katıldığı sportif etkinliği sevmesi gerektiğini vurgularken aynı zamanda da çocukların yerine kendileri spor branşını seçtikleri görülmektedir. Çünkü araştırma grubunu oluşturan aileler çocuklarını yoğun olarak futbol branşına (%23,1) ile yüzme branşına (%21,3) yönlendirdikleri ve çocuklarının haftada 3-4 gün spor yapması gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak aileler çocuklarının haftada 3-4 gün spor yapmalarını istemelerine rağmen çocuklarının etkinliklerini % 50,2 gibi bir oranda ara sıra izlediklerini ve çocukları ile spor hakkında çok fazla konuşmadıklarını (%53.4) belirlenmiştir. Çocukların sportif etkinliğe yönlendirilmesinde aileye düşen göreve bakıldığında, ailelerin çocukları spora katılımda isteksiz ise onu spor yapmaya ikna etmek seçeneğinde en az katılımı (%37,6) gerçekleştirdikleri görülmüştür. Ayrıca araştırma grubunu oluşturan aileler uzmanlar tarafından mutlaka çocuklarının sağlık kontrolünden (%81) geçirilmelerini istemektedirler. Bunun yanında ailelerin (%43,6) gelecek dönemlerde çocuklarının profesyonel düzeyde spor yapmalarını istediği görülmektedir. Ayrıca aileler çocuklarının

spora katılımlarında; antrenör ve eğitimcilerden çocuklarının yeteneklerini geliştirmede gayretli ve destekçi olmasını istemektedirler.

Araştırma grubuna katılan aileler sportif etkinliklere katılımında cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşleri ile çocuklarının cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak elde edilen verilere göre araştırma grubunu oluşturan aileler çocukların sportif etkinliklere katılımını yoğun olarak istemekte ve bu tür etkinliklerin çocuğun gelişimde önemli bir etkisi olduğunu ve çocukları için sporun gelecekte profesyonel bir meslek olarak düşünebileceklerini vurgulamaktadırlar.

ABSTRACT

Master of Science Thesis

STUDY ON THE EVALUATION OF THE PARENTS' OPINIONS AS TO THE SPORT ORIENTATION OF CHILDREN

KEREM YILDIRIM ŞİMŞEK

Anadolu University
Institute of Health Sciences
Physical Education Majore Branch

Süpervisor: Yard. Doç. Dr. M. Serdar TEREKLİ

2005

The aim of this research is to investigate the parent's opinions as to the sport orientation of childrens. The research was realised at the public institutions which have sport foundations at Eskişehir. The population of this research is the 1553 parents of students who are registred at Anadolu Üiversity Physical Education and Sport Faculty sport course, Eskişehir Youth and Sport Association and 1. Air Force Commandership Yıldız Tepe Lodgings sport course. 221 parent' individuals who selected with "Simple Random Sampling" among the students' parent was taken as a research sampling. Research was realized in the survey model. Questionnaire, prepared by researcher formed within three parts, which are individual features with twelve questions to direct towards sports activities with seven questions and evaluating sports game activities with ten questions as "Study on The Determination of The Parents' Opinion As to The Sport Orientation of Children" which is prepared by researcher.

In this research, parent's expectations from a good trainer, the contributions of the benefits of sports to children's growing, parent's point of views regarding the responsibilities of both parents and educational institutions for their role in orienting children to the sport, their expectations from contents of sports activity programmes, what will be basic reasons to direct the children towards the sports activities and selecting branch in the sports activities, frequency of weekly practising, and supports given by the parent to direct the children towards the sport were evaluated based on survey data.

Data were evaluated with statistical procedures such as Frequency, Percent and Chi-Square techniques. In the research, $p > .01$ and 05 significance level was accepted.

According to results of research, a big majority of sampling group (%84,6) participating to the research explained that parents expect children to improve their computational, perceptual and physical features with participating their sports activities. The basic reason of participating to sports activities is children should love sports activity which they participate. But there is a point which should be careful. While parent emphasize that children need to love sports activity which they participate, at the same time it is shown that they select sport branch themselves instead of their children. Parents involved in research group explain that they direct their children to football branch (%23,1) and swimming branch (%21,3), and their children need to do sport in a week three or four days, Although parent want their children to do three or four days in a week, they say they sometimes watch them with like a rate %50,2 in an activity and they can't speak to their children a lot about sport. When the tasks of parent for the children's sport orientation were examined, if children was reluctant to participate to sport, it was observed that there was least participation of parents to persuade the children to participate to the sport. Moreover, the majority of parents included in survey (81%) wants that the physicians should approve their children's participate to sport. Besides, it is shown that parents (%43,6) want their children to do sport at level of professional in next terms. At the same time parent want trainers and educators to be supporter and diligent improving their children's skills to participate their children's sport.

It is found that there is a statistically significant differences between parents' views about children's participate to sports activities and their childrens' sex.

Finally, according to the results of the research, it can be said that parents want their children to participate sports activities and they emphasize that these activities are very important for their children's growth and they think sport will be professional job for their children in future.

TEŞEKKÜRLER

Araştırmada, çocukların spora yönlendirilmesinde ailenin görüşleri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yazım aşamalarında yardım ve desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Yard. Doç. Dr. M. Serdar TEREKLİ' ye beni böyle bir çalışmaya teşvik eden ve manevi desteğini esirgemeyen Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürü Sayın Prof. Dr. Coşkun BAYRAK' a, çalışmamda çok büyük desteğini gördüğüm Sayın Yard.Doç.Dr. Adnan BOYACI' ya ve Sayın Öğr. Gör. S. Dilek BELET' e, Sayın Araş. Gör. Hakan KATIRCI' ya, en büyük desteğim Sayın Deniz YENİGELEN' e ve bana kaynak yardımında bulunan Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğretim elemanlarına en içten teşekkürlerimi sunarım.

Öğr. Gör. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

ESKİŞEHİR – 2005

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Çocuk Kavramının Tanımı ve Gelişim Özellikleri.....	2
1.1.1 Okulöncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi.....	3
1.1.2. Okulöncesi Dönemde Çocukların Gelişim Özellikleri....	5
1.1.3. Okulöncesi Dönemde Çocuklarının Gelişim İlkeleri.....	6
1.1.4. Okulöncesi Dönem Çocuklarında Hareket Eğitimi	
Kavramı ve Kullanılan Etkinlikler.....	7
1.1.4.1. Ritim Eğitimi ve Dans.....	9
1.1.4.2. Oyun.....	10
1.1.4.3. Cimnastik, Atletizm ve Macera Oyunları.....	11
1.1.5. İlköğretim Döneminin Tanımı ve Önemi.....	12
1.1.5.1. İlköğretim Dönemi Çocuklarında Gelişim	
Özellikleri.....	15
1.1.5.2. İlköğretim Dönemi Temel Hareketler	
Döneminden Sporla İlişkili Hareketler	
Dönemine Geçiş.....	16

1.2.	Çocukların Spora Başlama Nedenleri.....	18
1.2.1.	Çocukların Spora Katılım Psikolojisi.....	20
1.2.2.	Çocuk Açısından Sporun Fiziksel Gelişime Etkisi.....	23
1.2.3.	Çocuk Açısından Sporun Sosyal ve Duygusal Gelişime Etkisi.....	25
1.2.4.	Çocuk Açısından Sporun Psikolojik Gelişime Etkisi.....	26
1.3.	Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Rol Oynayan Etmenler.....	28
1.3.1.	Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Rolü.....	29
1.3.1.1.	Aile ve Spor.....	31
1.3.1.2.	Ailenin Ekonomik Durumunun Spora Yönlendirmede Etkisi.....	34
1.3.2.	Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Spor Örgütlerinin Rolü.....	35
1.3.2.1.	Örgüt ve Spor	35
1.3.3.	Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Eğitimin Rolü.....	40
1.3.3.1.	Eğitim ve Spor.....	42
2.	MATERYAL VE YÖNTEM.....	45
2.1.	Problem.....	45
2.2.	Amaç.....	45
2.3.	Önem.....	46
2.4.	Sınırlılık.....	47

2.5. Yöntem.....	47
2.5.1. Araştırmanın Modeli.....	47
2.5.2. Evren ve Örneklem.....	47
2.5.3. Veri Toplama Aracı.....	49
2.5.4. Anketin Uygulanması.....	50
2.5.5. Verilerin Çözümü.....	50
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	51
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	73
4.1. Araştırmacılar İçin Öneriler.....	77
5. KAYNAKLAR.....	78
6. EKLER.....	83

ŞEKİLLER DİZİNİ

1.1.	Spora Hazır Olmanın Ana Etkenleri.....	20
1.2.	Günümüz Çağdaş Eğitim Anlayışı.....	42
1.3.	Amerika' da Ulusal Fiziksel Eğitim Standartları.....	44

ÇİZELGELER DİZİNİ

1.1.	Yaşa Göre Biyolojik Gelişime Uyum Prensibi	8
3.1.1.	Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri	51
3.2.1.	Sporun Çocuklara Sağladığı Özelliklere İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	54
3.2.2.	Çocukların Sportif Etkinliklere Yönelmesindeki Temel Nedene İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	55
3.2.3.	Sportif Etkinliklere Yeni Başlayan Çocuklarda Uzmanlar Tarafından Yapılması Gereken Uygulamaya İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	56
3.2.4.	Çocukların Sportif Etkinliklere Yönlendirilmesinde Aileye Düşen Göreve İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	57
3.2.5.	Antrenörde Olması Gereken Özelliklere İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	58
3.2.6.	Çocukların Sportif Etkinliklere Yönlendirilmesinde Eğitim Kurumlarında Bulunan Öğretmenlere Düşen En Önemli Göreve İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	59
3.2.7.	Çocuklar İçin Düzenlenen Sportif Etkinlik Programlarının Olması Gereken İçeriğine İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	60
3.3.1.	Çocuğun Sportif Etkinliklerin Seçimine İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	61
3.3.2.	Çocuğun Sportif Etkinliklere Katılım Düzeyine İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	62
3.3.3.	Çocuğun Sportif Etkinliklere Katılım Günü Sayısına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	62
3.3.4.	Çocuğun Sportif Etkinliklere Katılımı İçin Ayrılan Aylık Para Miktarına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	63
3.3.5.	Çocuğun Sportif Etkinliklerini İzleme Sıklığına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	63
3.3.6.	Çocukla Sportif Etkinlikler Hakkında Konuşma Sıklığına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	64
3.3.7.	Çocuğun Televizyonda Yayınlanan Spor Programlarını	

Seyretme Sıklığına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	64
3.3.8. Oturulan Çevrede Kullanılan Sportif Alanlara İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	65
3.3.9. Çocukların Sportif Etkinliklere Katılmasında En Çok Dikkat Edilen Özelliğe İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	65
3.3.10. Okulöncesi Dönemde Sportif Etkinliklere Katılımdaki Cinsiyet Ayrımına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı	66
3.4.1. Cinsiyetlerine Göre Çocukların Katıldıkları Spor Branşları	67
3.4.2. Ailelerin Çocuklarının Spora Katılımında Cinsiyet Ayrımı Yapılma Beklentisi Düzeyi	68

1. GİRİŞ

Teknolojik ve ekonomik gelişmeler spor kavramını farklı yönlerden etkilemiştir. Özellikle gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerin her birinde spor; büyük bir endüstri haline dönüşmüştür. Dolayısıyla bireylerin spora bakış açısında da önemli değişiklikler meydana gelmiştir.

Spor bireyin enerji kullanımına bağlı hormonal dengesini sağlar, kas kuvvetini zinde kılar, bilişsel ve psikolojik gücünü artırır. Çocukluk döneminden başlayarak yaşamın genelinde uygulanan sportif etkinlikler sporun bir “yaşam biçimi” haline gelmesine olanak sağlayabilir. Küçük yaşlarda spora başlayan çocukların toplum içerisinde arkadaşlık bağlarının kuvvetlendiği, çocukluk ve gençlik dönemlerinde özdeşleşme sorunlarına kolay çözümler bulduğu söylenebilir [1]. Spor sayesinde çocuk, bir amaç uğruna çaba harcamayı, bunun için iradesini kullanmayı, yenme ve yenilme duygusu ve dayanıklı olmayı öğrenir. Bunun yanında spor; başarının çalışma ile olabileceğini öğretirken, başarıya ulaştıkça çevrenin ilgisini ve beğenisini kazanma noktasında çocuğa olanak sağlayacaktır. Spor sayesinde çocuk, kendi yeteneklerini tanır ve kullanmasını bilir. Dolayısıyla spor, çocuğun büyüme çağında önüne çıkan engelleri aşmada en önemli yardımcılarından biridir.

Sporda üst düzeyde başarıya ulaşabilmek çocukların spor yaşamına erken başlaması ile sağlanabilir. Çocukların gelecekte elit sporcu olabilmeleri yetenek seçiminin doğru yapılması ve branşlara zamanında yönlendirilmelerini gerektirir. Bu nedenle spora yönlendirmede çocuğun bilişsel, duygusal, çevresel, kişilik, fiziksel ve sosyal özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuğun sosyal ve duygusal davranışlarını geliştirmek anne ve babanın en önemli görevleri arasındadır. Çocuğu kişisel ve sosyal olgunluğa eristirecek en mükemmel müessesenin aile olduğu unutulmamalıdır. Çocuk ailesinden gördüklerini, öğrendiklerini hayatın normal akışı içinde kavrar, doğruyu ve yanlış deneme yoluyla bulur. Bu nedenden dolayı çocuğun eğitiminde aileye büyük görevler düşmektedir. Bu bağlamda çocukların spora yönlendirilmesinde ailelerin görüşlerini değerlendirmeye yönelik bir araştırmaya gereksinim duyulmuştur.

Yapılan araştırmanın “Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” kuramsal boyutu birinci bölümünde oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise, materyal ve yöntem; üçüncü bölümde de bulgular yer almaktadır. Tartışma ve sonuç ise, araştırmanın dördüncü bölümünde ele alınmıştır.

1.1. Çocuk Kavramının Tanımı ve Gelişim Özellikleri

Çocukluk kültürlerine ve tarihsel dönemlere göre değişiklikler gösterebilir. Çocuk, soru sorar, gözlem yapar ve anlamlandırmaya çalışır. Öğrenmeye güdülenmiştir. Muratlı [1]; çocukluk kavramının doğumdan cinsel olgunluğa kadar geçen bir süreç olarak tanımlandığını, çocuğun bu süre içerisindeki davranışlarından sorumlu tutulmadığını ve sorumluluğun ailelerde olduğunu belirtmiştir. Bu sürece bakıldığında, 0–1 yaş süt çocukluğu, 1–3 yaş küçük çocukluk, 3–6 yaş okulöncesi çağı, 6–10 yaş birinci okul çocuğu çağı, 10–12 yaş ikinci okul çocuğu çağı olarak değerlendirilmektedir. Ancak yaşa bağımlı kalmadan, doğumdan itibaren çocuğun, fiziksel, bilişsel ve psikolojik gelişimindeki seyrine bakarak cinsel olgunluğa erişmesine kadar olan sürecin çocukluk dönemi olarak ele alınması gerekir. Çünkü kimi çocuk akranlarına göre daha erken veya geç gelişebilir [2]. Çocukların içinde buldukları gelişim dönemlerinin ve bu dönemlerdeki özelliklerinin, her alandaki gelişimlerinde söz konusu olabilecek ilkelerin bilinmesi çocuğun sağlıklı ve zamanında gelişimini destekleyebilir. Çocuk gelişimi hakkında bilgi sahibi olma, etkili bir öğrenme ortamının oluşturulması bakımından da gerekli olabilir. Etkili bir öğrenme ortamının sağlanabilmesi için çocuk okulöncesi yıllarından itibaren bir eğitim programı içerisine dahil edilebilir. Bu bakımdan, çocuğun eğitimi, okulöncesi dönemden başlayıp cinsel olgunluğa kadar olan süreçte çocuğa yön verici bir tutum sergilemesi gerektiği söylenebilir. Bu nedenle okulöncesi eğitim kurumları çocuğun gelişiminde önemli bir yere sahiptir.

1.1.1. Okulöncesi Eğitimin Tanımı ve Önemi

Okulöncesi eğitim ile ilgili literatür incelendiğinde, okulöncesi eğitimin özellikle 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren giderek daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Pek çok ülkede değişik okulöncesi eğitim modelleri denenmiş, ulusal ve uluslararası kuruluşların desteği ile çeşitli projeler gerçekleştirilmiştir. Türkiye ve diğer ülkeler dikkate alındığında, okulöncesi eğitim her geçen gün daha da yaygınlaşmaktadır.

Gürkan [3]; okulöncesi eğitimin önem kazanmasına ve yaygınlaşmasına yol açan etmenleri şöyle sıralamaktadır:

- “Çocuk gelişimine ilişkin bilgilerin artması ve yaşamın ilk yıllarının, sonraki yıllar üzerinde etkili olduğunun anlaşılması.
- Yapılan araştırmalarla, ilköğretimde çocuğa kazandırılmaya çalışılan soyut öğrenmelerden önce bir hazırlık geçirmenin yararlı olduğunun öne sürülmesi.
- Okulöncesi eğitimle kazanılan sosyal uyumun çocukların daha sonraki öğrenimleri sırasında başarılarını olumlu yönde etkilediğinin anlaşılması.
- Tüm sosyal sınıflarca eğitimin bir sosyal gruptan diğerine geçişte güçlü bir araç olduğunun bilincine varılması.
- Çocuklu ailelerin eğitim düzeylerinin farklılığı nedeniyle, aile eğitiminin eksikliklerinin okulöncesi eğitimle giderilerek, çocukların ilk öğretime hazırlanmalarının öneminin kavranması.
- Hemen her ülkede ekonomik kalkınma ve sanayi alanındaki hızlı gelişmelerin sonucunda kadın işçilere olan gereksinimin artması.
- Aile yapısında değişiklik olması ve “çekirdek aile” tipinin yaygınlaşması.
- Ülkelerin anayasalarında var olan “vatandaşlarına fırsat eşitliği sağlamak” temel ilkesinin işlerlik kazanması.
- Kadın haklarına olan saygının artması, kadınların ev dışındaki sosyal, mesleki ve bireysel haklarına kavuşmaları.
- Belirli endüstri merkezlerine ve şehirlere göç nedeniyle mimari yapının değişmesi, çocuklar için oyun alanlarının giderek azalması.”

Okulöncesi eğitim içerisinde çocuğun gelişimi için elverişli bir çevre sağlanmalı, engeller en aza indirilmeli ve çocuğun enerjisini geliştirecek etkinlikler için gerekli ortamlar sağlanmalıdır. Ayrıca yetişkinler de çocuğun gereksinimlerine yönelik davranışlar sergilemeli ve çocuğun bağımsız etkinliklerini desteklemelidir [4].

Gürkan’a [3] göre okulöncesi eğitim, 0–72 ay arasındaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişmelerini destekleyen; toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi

biçimde yönlendiren ve ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim sürecidir. Bu tanımdan yola çıkarak okulöncesi eğitimin;

- 0–72 aylık çocuklara yönelik,
- Gelişim düzeyine uygun,
- Bireysel özellikleri dikkate alan,
- Zengin uyarıcı çevre olanakları sunan,
- Gelişimin tüm alanlarını destekleyen,
- Toplumun kültürel değerleri ile tutarlı,
- İlköğretime hazırlayan,
- Temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan bir eğitim süreci, olduğu kolayca görülmektedir.

Gürkan [3]; okulöncesi eğitimin kapsamının, çeşitli özellikler dikkate alınarak belirlenebildiğini ifade etmektedir. Bu özellikler;

- “Hedef kitle dikkate alındığında, okul öncesi eğitimin kapsamını 0–6 yaş grubundaki çocuklar ve aileleri oluşturmaktadır. Bu yaş grubundaki çocuklar genellikle 0–3 yaş grubu, 4–5 yaş grubu ve 6 yaş grubu olarak kendi içinde üçe ayrılmaktadır.
- Türkiye’de okulöncesi eğitim basmağında hizmet sunan kuruluşlar dikkate alındığında ise, okulöncesi eğitimin kapsamına Milli Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Kamu İktisadi Teşekkülleri (KİT), özel ve tüzel kişiler ile üniversiteler girmektedir. Bu kurum ve kuruluşlar okulöncesi çocuklarına kreş, çocuk yuvası, kreş ve gündüz bakımevi, anaokulu, anasınıfı, uygulama sınıfı gibi adlar altında okul öncesi eğitim hizmeti sunmaktadır. Bu noktada adları sayılan kurumların da okulöncesi eğitimin kapsamı içinde yer aldığı söylenebilir. Kapsamda adı geçen kurumlarda görevleri olan tüm personel de girmektedir.
- Öğretim basmağının programlarında ve uygulama boyutlarında temel alınan gelişim alanları dikkate alındığında, okulöncesi eğitimin kapsamına bu yaş grubundaki çocukların bedensel, bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimleri girmektedir. Okulöncesi eğitim, çocukların bütün olarak gelişmelerini kapsamaktadır. “

Yukarıda yer alan açıklamalar incelendiğinde okulöncesi eğitimin, 0–6 yaş grubundaki çocukları ve ailelerini, çocukların bedensel, bilişsel, duygusal ve

sosyal gelişimlerini; hizmet sunan kurum ve kuruluşları, hizmetin sunulduğu yerleri ve bu yerlerdeki görevli bireyleri kapsadığı görülebilmektedir.

Çocuğun doğumundan itibaren ilk yaşların büyüme ve gelişim üzerindeki etkileri ile ilgili olarak gelişim psikolojisi, antropoloji, tıp, sosyoloji ve eğitim gibi çeşitli alanlarda araştırmalar yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar içerisinde çocukların erken yaşlardaki gelişimleriyle ilgili bilginin yanı sıra büyüme, gelişme ve öğrenmenin gerçekleşmesi için çevreden ne tür desteklerin gerektiği konusunda da bilgiler verilmektedir. Çocukların gelişim dönemlerine ilişkin özelliklerinin bilinmesi özellikle eğitim ortamlarında çocuğun gelişimine olumlu yönde rehberlik edebilir.

1.1.2. Okulöncesi Dönemde Çocukların Gelişim Özellikleri

Okulöncesi dönem çocuklarının motor gelişimleri üzerine karar verebilme, onların bulunduğu yaşlarda yapmaları gereken hareketlerin test edilmesi ile olanaklıdır. Çocuğun bulunduğu her yaşta, hatta her ayda yapması gereken hareketler vardır. Refleks olarak da bilinen bu hareketlerin uygulanması ile çocuk gelişimi üzerinde bir fikir sahibi olunabilir. Diğer bir ifade ile çocuk, motorik performansını bu hareketler ile ifade etmektedir. Bu hareketlerin sınıflandırılmasına bakılacak olunursa [5],[6];

“a) Genel ve Özel Motorik Beceriler: Bu bölüm, çocuğun temel hareketler için kullandığı büyük kas gruplarını ilgilendiren becerilerdir. Örneğin; koşma, yürüme, yuvarlanma, dinamik denge hareketleri vb.

b) Lokomotor-Stabil (Büyük Kas Grubu) ve Manipulatif (Küçük Kas Grubu) Beceriler: Bu bölümde yer alan lokomotor (Büyük kas grubu) becerilerle ilgili hareketler çocuğun beden ya da beden noktaları sabit kalmak sureti ile yer değiştirmesi ile ilgili hareketlerdir. Emekleme, sürünme gibi dengeye ilişkin hareketler ile dinamik denge ile ilgili öne takla, sandalye üzerinde durma gibi hareketler bu bölüme örnek olarak gösterilebilir. Manipulatif (Küçük kas grubu) beceriler ise; el-kol ile ilgili hareketlerdir. Okulöncesi dönemde çocuğun manipulatif becerisine en güzel örnek çocuğun palmar refleks el hareketidir.”

c) Sensomotorik (Duyumsal Hareket) Gelişim: Bu bölüm Piaget'e göre dört basamakta ele alınmaktadır:

- *Duyusal Motor Dönem:* Çocuğun ilk iki yılını kapsayan bu dönemde çocuk sembolik oyunlar oynar ve henüz kavramsal olmayan düşünce tarzı geliştirir.
- *İşlem Öncesi Dönem:* Görüntüye dayalı ya da görsel düşünce 2–7 yaşlar arasında meydana gelmektedir.
- *Somut İşlemler Dönemi:* 7 yaştan itibaren çocuk, bir problemi çözmeye farklı ilişkiler kurabilir ve iç dünyası ile dış dünyadaki sembolleri değerlendirir.
- *Soyut İşlemler Dönemi:* Bu dönem formal düşüncenin işlenmesi adını alır ve bu aşama 11–12 yaşlardan itibaren gelişmektedir. Çocuğun düşüncesi bu yaşlarda teorik düşünce sistematığı formunda olmaktadır.

Piaget' in ortaya koyduğu bu dört dönem birbiri içine geçmiş aşamalardan oluşur. Basitten karmaşığa doğru tersine çevrilmiş hiyerarşik bir yapı oluşturmuşlardır. Her bir dönemin özelliği kendisinden sonra gelen diğer dönemlerde de devam etmektedir. 1. dönem okulöncesi dönemi kapsar. 2., 3., ve 4. dönemler okul yıllarından oluşurlar. Bu dönemler, birinden diğerine aniden değil derece derece geçerler. Dönemden döneme geçiş süresi çocuktan çocuğa değişebilir. Bu dört dönemin ışığı doğrultusunda okulöncesi çocuklarının gelişim ilkelerin incelenmesinde yarar vardır.

1.1.3. Okulöncesi Dönem Çocuklarının Gelişim İlkeleri

Her canlı kendi türünün gelişim ilkelerine göre büyür, olgunlaşır ve öğrenir. İnsanın da kendine özgü gelişim ilkeleri vardır. Bu ilkeleri göz önüne almadan çeşitli dönemlere ait gelişim özelliklerini tanımak zordur. Gelişimi anlayabilmek ve yorumlayabilmek için bu ilkelerin dikkate alınması gerekir. Bu ilkeler şu şekilde sıralanabilir [7]:

- 1) “Gelişim, hem kalıttan, hem de çevreden etkilenir. Kalıtım, bireyin anne ve babasından gelen genler yoluyla aldığı özellikleri kapsar. Çevre ise, dölleme ile birlikte etkili olan tüm dış uyarıcıları içerir. Gelişim, bu iki etmenin etkileşiminin bir ürünüdür. Genel olarak kalıtımın ya da çevrenin daha etkili olduğunu söylemek yanlıştır. Bazı özellikler için kalıtımın, bazı özellikler içinse çevrenin daha etkili olduğu düşünülebilir.
- 2) Gelişimde bireysel farklılıklar vardır. Bireylerin kalıtımla ilgili özellikleri ve içinde yaşadıkları çevrenin özellikleri farklılık gösterdiği için gelişimde bireysel farklılıklar söz konusudur. Belirli gelişim görevlerini her çocuğun aynı yaş veya dönemde gerçekleştirmesini beklemek yanlıştır. Gelişme olgunlaşma süreci ile yaşantılar arasındaki öğrenmenin etkileşimi sonucu ortaya çıkar. Gelişme biyolojik olgunlaşmadan büyük ölçüde etkilenir.

- 3) Gelişim düzenli bir sıra izler. Bu ilkeye göre bedensel ve motor gelişim sırasında yapısal ve işlevsel özellikler belirli bir sırayla ortaya çıkarılır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir;
 - Gelişim, baştan ayağa doğru olur.
 - Gelişim bedenın iç kısımlarından dışa doğrudur.
 - Gelişim genelden özele doğrudur.
- 4) Yaşamın değişik dönemlerinde farklı türden gelişmeler önem kazanır. Farklı gelişim dönemlerinde, değişik gelişim özellikleri ön plana çıkar.
- 5) Gelişimin hızı her yaşta aynı değildir. Büyüme ve gelişme bedenın çeşitli organlarında aynı oranda olmadığı gibi, zaman bakımından da aynı hızla ilerlemez.
- 6) Gelişimin hızlı olduğu dönemlerde çevrenin etkisi fazla, yavaş olduğu dönemlerde azdır. Yaşamın ilk yılları, çocukluk ve ergenlik dönemleri gelişimin hızlı olduğu, çevrenin olumlu ve olumsuz etkilerinin sıklıkla görüldüğü yıllardır.
- 7) Gelişim, fiziksel, bilişsel, duygusal, sosyal yönleriyle bir bütündür. Çocuğun her alandaki gelişimi birbiriyle ilişki içindedir.”

Bu ilkeler doğrultusunda çocuğun büyüme, olgunlaşma, öğrenme ve hazırbulunuşluk düzeyinde çevreyle olan etkileşimi ve kendi becerilerine uygun davranışları “oyun” etkinliği olarak ele alınmaktadır. Zira çocuğun kendiliğinden başlattığı ilgi ve mutluluk duyduğu ve tekrarladığı hareketler dışardan müdahale edilmiş bir “öğretiyi” içermektedir. Çocuğun dünyasındaki bu davranışlarında yetişkinlerin ve eğitimcilerin rolü, bu oyunları yönlendirme ve destekleme şeklinde olabilir [8].

1.1.4. Okulöncesi Dönem Çocuklarında Hareket Eğitimi Kavramı ve Kullanılan Etkinlikler

Çocuklar zamanlarının çoğunu hareketli etkinliklere ayırırlar. Böylece, yaşamları boyunca sağlıklı beden yapısına sahip olmalarını sağlayan temel becerileri de bu doğal yaşantıları içinde öğrenebilirler. Okulöncesi dönemde hareket becerileri, yaşamın daha sonraki yıllarında hareket gelişiminin temelini oluşturabilir. Grosser ve diğerleri [9]; “yaşa-biyolojik gelişim uyum prensibi” kondisyonel nitelikler bazında bazı görüşler getirmişlerdir. Bu görüşler Çizelge 1.1. içerisinde yer almaktadır.

Çizelge 1.1. Yaşa Göre Biyolojik Gelişim Uyum Prensipli

Kondisyonel Elementler	Yaş Durumu (Yıllar)							
	5-8	8-10	10-12	12-14	14-16	16-18	18-20	20 ve sonrası
Maksimal Kuvvet				+ Erk. + Kız	+ Erk. ++Kız	++Erk. +++Kız	+++Erk.	→
Çabuk Kuvvet			+Erk. +Kız	+Erk ++Kız	++Erk. +++Kız	+++Erk.		→
Kuvvette Devamlılık				+Kız	+Erk. ++Kız	++Erk. +++Kız	+++Erk.	→
Aerobik Devamlılık		+Erk. +Kız	+Erk +Kız	++Erk ++Kız	++Erk ++Kız	+++Erk +++Kız		→
Anaerobik Devamlılık				+Kız	+Erk. ++Kız	++Erk +++Kız	+++Erk	→
Reaksiyon Sürati		+Erk +Kız	+Erk +Kız	++Erk ++Kız	++Erk ++Kız	+++Erk +++Kız		→
Azıkliş Maksimal Sürat			+Erk +Kız	+Erk ++Kız	++Erk ++Kız	+++Erk +++Kız		→
Zikliş Maksimal Sürat			+Erk +Kız	+Erk ++Kız	++Erk ++Kız	+++Erk +++Kız		→
Hareketlilik	<u>++Erk</u> <u>++Kız</u>	<u>++Erk</u> <u>++Kız</u>	<u>++Erk</u> <u>++Kız</u>	<u>+++Erk</u> <u>+++Kız</u>				→

- + Dikkatli başlama (Haftada 1-2 antrenman)
- ++ Arttırılan antrenmanlar (Haftada 2-5 antrenman)
- +++ Üstün yarışma sporuna yönelik antrenmanlar
- Buradan sonra devam edecek

Çizelge 1.1. incelendiğinde 5-14 yaş arası çocuklarda kondisyonel elementlerin içinde hareketlilik bölümü temel alan olarak görülmektedir. Çocuğun bu dönem içerisinde hareket etme isteği ve gerekliliği ön plana çıktığından dolayı hareketliliğin önemi kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Bu dönem içerisinde oyun etkinlikleri ile çocuğa hareketlilik kazandırmak gelecek dönemlerdeki becerilerin öğrenimine de kolaylık sağlayabilecektir.

Bu dönemde kazanılan denge, top atma, yakalama, fırlatma gibi beceriler çocuğun ileri yıllarındaki sportif etkinliklere başarılı bir şekilde katılmasını sağlayacaktır. Okulöncesi dönemde çocuklara verilen olanaklar ve hareket eğitimi bu becerilerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynayabilir. Çocuğa okulöncesi dönemde verilecek olan sistemli ve programlı bir hareket eğitimi sağlıkla ilgili

alışkanlıkları, düzenli olmayı, iradeyi kullanmayı ve işbirliği içinde olmayı kazandırırken aynı zamanda kas kuvveti, dayanıklılık, esneklik ve çeviklik gibi temel beceri unsurlarını da geliştirebilecektir. Çocuk, daha sonraki yaşamında spor yapma alışkanlığının temellerini bu eğitimle kazanmaya başlayabilecektir [10].

Spor ve diğer etkinlikler, kişiye baskıdan uzak ve sınırsız bir alan sunmaktadır. Okulöncesi eğitimin istenilen hedeflere ulaşmasında öğretmenlerin ve yöneticilerin bilgi, beceri, deneyim ve sağduyularının önemi büyüktür. Bu nedenle, okulöncesi eğitimde hareket ve spor eğitimine önem veren programların geliştirilmesinde ve başarıyla uygulanmasında öğretmenlerin ve özellikle okul yönetiminden sorumlu olan yöneticilerin konuya ilişkin görüşlerinin bilinmesi önem taşımaktadır [11].

Çocuklar için önemli olan hareket eğitimi içerisinde kullanılan bir çok farklı etkinliğin olduğu ifade edilmektedir. Bu etkinlikler içerisinde, bir düzen içinde hareket parçalarının doğru olarak birbirlerini izlemelerine olanak sağlamasıyla “Ritim Eğitimi”, artistik ve estetik anlayışı geliştirmenin yanında yaratmak, performans göstermek ve değer biçme becerilerinin gösterilmesi nedeniyle “Dans”, eğitimi çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları, çocuğun kendi deneyimleriyle öğrenmesine olanak sağlaması sebebiyle “Oyun” eğitimi, vücut bilincini farklı şekilde kullanabilme, yerde ya da aletle hareket edebilme, bir dizi hareketi basit bir kompozisyon haline getirebilme özelliği sebebiyle “Cimnastik” eğitimi, vücut fonksiyonlarının en uygun seviyeye getirebilme özelliği sebebiyle “Atletizm” eğitimi, temel hareket becerilerini geliştiren, koşma, sıçrama, tırmanma gibi hareketlerin sergilenebilmesi ve çocuğun katılım gösterdiği maceralarda tehlikeler karşısında güvenle yolculuk yapabilmeye olanak sağlaması nedeniyle “Cimnastik-Atletizm ve Macera Oyunları” ön plana çıktığı söylenebilir.

1.1.4.1. Ritim Eğitimi ve Dans

Sanat ve yaratıcı hareketin anlamlı bir bölümü olarak dans, bireysel bütünlüğün gelişimi için önemlidir. Bütün sanat dalları, bireyin yaşamına düzen ve şekil vermesi için bir çok olanak temin eder. Dans ise, bireyin yaşamının bir

bölümünü değil, bütün benliğini içeren bir irade, bir iletişim aracı olarak görülmektedir. Dans, hareketi anlamlı bir hale getiren iletişim araçlarının en ayrıntılısidir [8].

Dans, çocuk için devamlı bir zevk ve neşe kaynağıdır. Okulöncesi dönemde çocukların yaptıkları her ritmik hareket ve hareketlerin topluluğu dansı oluşturur. Sanat gibi dans da bir kompozisyonudur. Bu bağlamda, dansa hareket ederek kendini ifade etme biçimi denilebilir. Dolayısıyla, ritim ve dans etkinlikleri, hareket eğitimi ve öğretimi programının amaçlarına ulaşmasında önemli bir katkı sağlayabilir. Ritim ve dans etkinlikleri, sadece yetenek gelişimine değil, aynı zamanda çocuğun yaratıcı yeteneklerine de ileri düzeyde katkı sağlayabilir. Dans, hareket eğitimi öğretim programının sanat ve estetik eğitimle ilgili tek alanıdır. Ritim ve dans etkinliklerinde çocuklar, hareketi, kendi düşüncelerini ifade etmek ve estetik olarak geliştirmek üzere kullanma olanağını bulabilirler.

Çocukların vücut bilinci büyük oranda kendi düşüncelerini karşısındakilere aktarma esnasında, kendi hareket dizilerini yaratmak üzere ele geçirdikleri fırsatlar ile gelişir. Bu şekilde çocuklar, kendi danslarında ve halk danslarında lokomotor olmayan hareketleri kullandıkları zaman gelişim daha ileri düzeye ulaşabilir.

1.1.4.2. Oyun

Çocukların gelişim süreçlerinde olgunlaşma ve sosyal boyutun erken gelişmesinde oyun önemlidir. Oyunlar önce çocuğun kendi bedensel duyumlarının araştırılması şeklinde çok küçük bir alanda başlamakta sonra yakın çevresi içinde sürmekte ve daha sonrada büyük sosyal ortamlarda gerçekleştirilmektedir. Bebek, çocuk, ergen ya da yetişkin bir kişinin neden oyun oynadığı sorusunun birçok yanıtı bulunabilir. Bunlardan birincisi, içten gelen enerjinin boşaltılması için oyun oynamaktadır. İkincisi, türe özgü davranışların uzun bir süre aktarılmasına ve sürdürülmesine yardım etmektedir. Bu görüşe örnek olarak, kedi yavrusunun fare yakalamadan önce bir şeylerle oynaması ya da kız çocukların bebeklerle oynayarak annelik alıştırmayı yapmasını verilebilir. Üçüncüsü ise, oyun, gelecekteki becerilerin geliştirildiği bir alan olarak görülebilir [12].

Oyun çocuğun benlik gelişiminde ve sosyalleşmesinde etkili bir gelişimsel süreç olduğuna göre, çocuğun dikkatinin yoğunlaştırılması ve bunun sürdürülmesi için de etkili bir araç olabilir. Oyun sırasında dikkatini bir noktaya toplama deneyimleri yapan çocuk bunu günlük yaşantısına da aktarabilir.

Oyun oynayan çocuk, zaman ve mekan kavramlarına ait bilgileri çok doğal bir ortam içinde öğrenebilir. Grup oyunlarında bekleme, devam etme, başlama ve bitirme gibi durumlar zaman kavramının yaşam içinde özümlemesini sağlayabilir. Ayrıca, bahçede, sınıfın değişik köşelerinde yapılan etkinlikler de mekan kavramının gelişimini destekleyici nitelikte olabilir [13].

1.1.4.3. Cimnastik, Atletizm ve Macera Oyunları

Cimnastik etkinlikleri de dans gibi vücut etkinlikleri ile ilgilidir. Bu etkinlikler vücut kontrolü ve koordinasyonunu kazanmada, özellikle vücudun üst bölgelerinin gücünü arttırmada, yetenek ve esnekliğin sürdürülmesinde önemlidir. Atlama, denge kurma, yuvarlanma ve sallanma gibi doğal hareketlerden meydana gelen cimnastik programları çocukların, yeteneklerine göre etkinlikler sergilemelerine olanak sağlayarak, sınıftaki her bir çocuğun gereksinimini karşılamak üzere programlandırılır. Amaç, rekabet yerine bireysel ve grup yeteneklerini geliştirme ve çocuğun çeşitli hareketlerle yaratıcılığı desteklemektir. Cimnastik etkinliklerinin amaçları [8];

- Vücut bilincini farklı şekilde kullanabilme,
- Vücut kullanımını dengelemek için araştırma; dengeyi ilerletme ya da geriletme, bir yerden başka bir yere hareket etme, uçma ve konmayı yapabilme,
- Yerde ya da minderde araçlarla hareket etmeyi keşfedebilme,
- Bir dizi hareketi basit bir kompozisyon haline getirebilme,
- Cimnastik etkinlikleri düzenlemek ve sergilemek için birlikte çalışma alışkanlığı kazandırabilme olarak ifade edilebilir.

Spor branşları içinde ana spor olarak bilinen atletizm, vücut eğitiminde amaca uygun seçilebilir, bütün yaş dönemlerinde uygulanabilir ve vücut fonksiyonlarını en uygun düzeye gelmesinde yardımcı olabilir. Atletizm dolaşım

ve sinir sisteminin elverişli gelişmesi ile motorik özelliklerden kuvvet, sürat, dayanıklılık, hareketlilik ve beceri, gücün geliştirilmesine ve daha mükemmel hale gelmesine yardımcı olabilir. Organizmanın koordinasyon gücünü geliştirilip, özellikle motorik özelliklerin daha mükemmel hale getirilmesi ile pratik hayattaki hareketlerin daha ekonomik ve amaca uygun yapılması da sağlanabilir. Okulöncesi çocuklar için atletizm hareket içeriği; yürüme, koşma, sıçrama, ileri sıçrama gibi lokomotor hareketlerden oluşabilir [8].

Açık hava ve macera oyunları, temel hareket becerisini geliştiren ve fiziksel etkinliklerin bir arada kullanılabilirdiği bir etkinlik türüdür. Çocukların katılım gösterdiği macera oyunlarında ve tehlikeler karşısında güvenle yolculuk yapmasına olanak sağlayabilir. Açık hava ve macera oyunları, hareket eğitiminin altı etkinlik alanlarından biri olarak öğretilir. Açık hava ve macera oyunları iklim koşullarına göre düzenlenebilir. Macera oyunlarının amaçları arasında şunlar sayılabilir [8]:

- Doğayı sevme.
- Öğrenilen lokomotor becerilerini açık havada kullanabilme.
- Doğal ortamda oluşabilecek tehlikelerden uzak durabilme.
- Mevsimler arası değişikliği fark edebilme.
- Doğal bitki örtüsünü tanıyabilme.
- Grup olgusu oluşturabilme.
- Maceracı duyguları hissedebilme.
- Doğada mücadele etmeyi hissedebilme.

1.1.5. İlköğretim Döneminin Tanımı, Önemi ve Kapsamı

İnsan yaşamı boyunca sürekli bir gelişim ve değişim içindedir. İlköğretim dönemi, belki de bu gelişim sürecinin en önemli dönemini oluşturmaktadır. Çünkü çocukluktan erişkinliğe geçişin meydana geldiği ve bireyde sürekli ve süratli bir değişimin gözlenebildiği dönemdir. İlköğretim döneminin en tipik özelliği, duyu ve motor sisteminin daha büyük organizasyonlara doğru ilerlemesi, boy ve ağırlıktaki artışın sabit ve yavaş olmasıdır. Bu yıllar boyunca beden yapısındaki gelişme oldukça az ve önemsizdir. Bu yılların en önemli özelliği, her ne kadar

sabit ve yavaş büyüme olarak biliniyorsa da oyun ve spor performansı da gittikçe daha olgun düzeye ulaşır ve beceriler hızla öğrenilir. Ağırlık ve boyda meydana gelen yavaş büyüme, çocuğun vücuduna alışması için olanak tanır. Çocuğun vücudunu sevmesi ve benimsemesi, motor kontrol ve koordinasyonun gelişiminde etkili bir faktördür. Kemik ve doku gelişimindeki yakın ilişki ve ölçülerde meydana gelen değişme, motor işlemlerin daha yüksek düzeyde başarılmasında önemli bir etmendir. Kız ve erkeklerin büyüme modelleri arasındaki farklılıklar en düşük düzeydedir. Kol ve bacaklardaki uzama gövdeden daha hızlıdır. Erkekler, çocukluk dönemi boyunca kızlardan daha ağır ve daha uzun kol ve bacağına sahip olma eğilimindedirler. Kızların ise, kalça genişlikleri daha fazladır. Ergenlik öncesine kadar kız ve erkekler arasında ağırlık ve fizik yönünden küçük farklılıklar vardır. Bu nedenle, kız ve erkeklerin etkinliklere beraber katılmaları ve etkinliklerde cinsiyet ayrımı yapılmaması önerilmektedir [14].

Kızlar, ergenliğe erkeklerden daha önce girdikleri için erkeklerden daha uzundurlar. Erkekler, 14 yaş civarında kızların boyuna ulaşırlar ve onları geçerler. Aynı zamanda, 12–14 yaşlar arasında kızlar erkeklerden daha ağır olma eğilimindedirler. Fakat bu yaştan sonra erkekler kızları yakalarlar ve sonra da geçerler. Kas kütlelerinde artış görülür. Bu da, ergenin sportif etkinliklere ve yoğun antrenmana hazırlıklı olmasını sağlayabilir.

Jean Piaget [15]; bu dönemi Somut İşlemler (7–11) ve Soyut İşlemler Dönemi (12 ve yukarısı) olarak iki bölümde ele almıştır. Piaget, Somut İşlemler Döneminde bütün hakkında bilgi elde etmek için parçaların incelediğini, nesnelerin somut oldukları sürece kavramsal bir hiyerarşiye göre sınıflandırabildiğini, nesnelerin belirli bir ilişkiye göre düzene koyulabildiğini belirtmektedir. Ayrıca, kütlelerin değişmezliği (Eşit miktardaki maddelerin farklı görünecek şekilde yeniden düzenleseler bile, değişmediklerini kavrayabilme yeteneğidir) kavramının geliştiğini, cinsiyet rollerinin değişmezliğinin anlaşıldığını, hayal ve gerçek arasındaki farkın kavrandığını, daha geniş toplumsal bakış açısına sahip olunduğunu vurgulamıştır. Piaget Soyut İşlemler Döneminde ise, bireyin fikir dünyasına adım attığını, varsayımlar kurduğunu, mantıksal sonuçlar çıkarabildiğini, tümdengelim yapabildiğini, şimdiki zamandan gelecek zamana yönelik olası sorunlarla uğraşabildiğini ifade etmektedir.

Özer [16]; “Çocuklarda Motor Gelişim” adlı kitabında Havighurst’un bu dönemi Orta Çocukluk (6–12 yaş) ve Ergenlik (13–18 yaş) olarak ele aldığını belirtmiştir. Havighurst, orta çocukluk döneminde, oyunlar için gerekli fiziksel becerilerin öğrenildiğini, çocuğun kendisine karşı olumlu tutumunun oluştuğunu, yaşlıları ile geçinmenin öğrenildiğini, uygun cinsel rol kazanıldığını, vicdan, ahlak ve bir değer ölçeği geliştirildiğini vurgulamıştır. Ergenlik döneminde ise, her iki cinsiyetle de olgun ilişkiler kurulduğunu, eril ya da dişil toplumsal bir rolün gerçekleştirildiğini, bedensel özelliklerin kabul edildiğini ve etkili bir şekilde kullanıldığını, ana babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığın gerçekleştiğini, aile yaşamına, evliliğe ve bir mesleğe hazırlanıldığını ifade etmektedir.

Aral ve diğerleri[17]; “Çocuk Gelişimi” adlı kitaplarında Erikson’un bu dönemi “Başarıya Karşı Aşağılık Duygusu (6–12 yaş)” ve “Kimliğe Karşı Rol Karmaşası (12–17 yaş)” olarak ele alındığını belirtmektedirler. Başarıya Karşı Aşağılık Duygusu Döneminde, yaşam için gerekli becerilerin (okuma-yazma, matematik, araç kullanma vb.) gelişiminin önemli olduğu, ilkökul öğretmeninin çocuğun kişilik gelişiminde önemli bir yer tuttuğu, rekabete dayalı etkinliklere eğilim gösterildiği, yetişkinler yerine arkadaşlar arasında yer edinmeye çalışıldığı, sosyal becerilerde yeterlilik kazanmaya, çabalardan ve yapılan işlerden başarı duygusu elde etmeye gereksinim duyulduğu, ana babaya olan bağlılığın sosyal kurumlara olan bağlılıkla yer değiştirdiği, çocukların başarıları ve çabaları övüldüğünde “çalışkanlık ve başarı duygularının” geliştiği, yeteneklerinin ötesinde beklentiler geliştirilirse ve çabalarından dolayı eleştirilirse, “aşağılık duygusu” nun geliştiği ifade edilmektedir. Kimliğe Karşı Rol Karmaşası Döneminde ise, cinsel olgunlaşma ve beden büyümesinin oldukça hızlandığı, kız ya da erkek kimliğinin geliştiği, arkadaşlar tarafından kabul edilme ya da reddedilmenin önemli olduğu belirtilmektedir. Ayrıca çabuk öfkelenmenin meydana gelebileceği, duygusal yönden dengesizliğin ve gerginliğin oluşabileceği, çocuğun genç uygun özdeşimler yolu ile kendi “kimliğini” geliştirebileceği ve kimliğini bulamazsa “rol karmaşası” içine düşebileceği, kimlik duygusu geliştirilmesinin yetişkin kararlarını (meslek ve eş seçimi) alabilmek için

önemli olduğu, kimlik duygusunun, bireyin içinde bulunduğu toplumda bireye belirli bir yer garanti edebileceği de vurgulanmaktadır.

Bu dönem ile ilgili özellikler incelendiğinde çocuğun algısal yeteneklerinin belirginleştiği görülebilir. Bu dönem sonunda çocuğun, duyu motor organlarının gittikçe daha büyük uyumla çalışması sonucunda karmaşık becerileri başarabildiği söylenebilir. Ancak çocuğun motor modellerinin maksimum düzeyde olgunlaşması için denemeler yapması gerektiği söylenebilir. Yani; çocuk normal olgunlaşma süreci boyunca algısal süreçleri geliştirerek, uygulamalar yaparak motor becerilerini geliştirebilir.

1.1.5.1 İlköğretim Dönemi Çocuklarında Gelişim Özellikleri

İlköğretim dönemini Erken Çocukluk, Orta Çocukluk ve Geç Çocukluk Dönemi olarak ele alınırsa, bu dönemler içerisinde farklı gelişim özelliklerinin ortaya çıktığı görülebilir. Bu dönemler içerisindeki gelişim özellikleri kısaca aşağıdaki biçimde açıklanabilir [18]:

“a) Erken Çocukluk Dönemi (5–7 yaş): Bu yaştaki çocuklar oldukça bencildir. Bu yüzden, kendi kendileriyle veya bir ya da birkaç çocukla oynarlar. Sınırsız bir merak ve ilgiye sahiptirler. Bu çocuklar fiziksel etkinlik ve mücadelenin pek çok tipini araştırma gereksinimi duyarlar. Fakat bu araştırma zorlanmamalı ve onların başarıları cömert bir şekilde övülmelidir. Çocuklar 2. sınıfa geldiklerinde, kısa zamanlı ilişkilerine rağmen fiziksel etkinliklerin tüm örneklerine ilgi ve işbirliği gösterirler. 7 yaşlarında ise, kendi kendine karar verme yetkinliğinin geliştiği görülür.

b) Orta Çocukluk Dönemi (8–9 yaş): Orta çocukluk dönemine girildiğinde çocuğun ilgisinin grup etkinliğine ve grup başarısına doğru yöneldiği görülür. Çocuklar daha karışık oyunlara, dans etkinlikleri ve bireysel yetenekleri geliştirmek için yapılan uygulamalara istekli bir görünüm çizerler. Bu yaştaki çocuklar takım sadakati ya da gruba ilgi duyma davranışını göstermelerine rağmen yetişkin etkinliklerini gözlemlemeye ve katılmaya eğilimlidirler. Bu çok önemlidir. Bu yüzden öğretmenler her bir çocuğun başarılı olabilmesi için mücadele etkinlikleri ortamı yaratmalıdır. Orta çocukluk dönemi, grup ortamında çocukların kendi yeteneklerini test etmeye başladığı dönemdir. Eğer çocuk tüm mücadelelerinde başarısız ise, imaj çok düşük bir seviyeye ulaşacak ve şüphesiz fiziksel etkinliğe olan ilgisi devam etmeyecektir. Bu yüzden, öğretmenler ya da

antrenörler çocuğun yaşamı boyunca başarısızlıklarıyla başa çıkmak için gerekli olan temel gücü onlara sağlamalıdır.

c) *Geç Çocukluk Dönemi (10–12 yaş):* Fiziksel olgunluk kız ve erkek çocuklarının davranış ve tutumlarında farklılık ve bir geçiş dönemi yarattığı için 10–12 yaşındaki çocukların sosyal ve psikolojik gelişimlerine etki eder. Her iki cinsiyet karışık takım oyunlarına ve bir önceki yaş dönemindeki gibi, oyun yeteneklerini geliştirmeye ve uzun bir dönem süren uygulamalara isteklidirler. Bu dönemde çocuk kendi hareketleri için sorumlu olmaya şiddetli bir gereksinim duyar. Bu yüzden, günlük planlarının organizasyonlarını ve denetlemelerini yapmaktan hoşlanırlar.”

1.1.5.2. İlköğretim Döneminde Temel Hareketler Döneminden Sporla İlişkili Hareketler Dönemine Geçiş

6–8 sınıf eğitim programlarında olan çocukların ritmik cimmastik ve cimmastik gibi özel spor branşlarının içindeki manipulatif (küçük kas grubu) ve lokomotor ve non-lokomotor (büyük kas grubu) becerilerin karışımı olan yetenekleri göstermeleri beklenebilir. Dersler, özel yetenek ve engellerden arındırılmış bir şekilde sunulmalı ve ayrıca oyun gibi sunulan dans adımlamaları ve yapılandırılmış dans etkinlikleri oluşturulmalıdır [19].

Bu düzeyde iki amaç gözlenebilir. Birinci amaç; grup dansı ve çeşitli folklorik dansların özelleştirilmiş etkili spor hareketleri içinde kullanılmasıdır. Bu dönemde çocuk, yuvarlanma ve denge yeteneğini kazanmış olmalıdır ve ondan daha ileri düzeydeki bir arkadaşıyla hareket edebilmelidir [19]. İkinci amaç ise, fiziksel uygunluğunu geliştirmektir. Güçlü fiziksel etkinliklerinin bir çeşidi günlük ders programlarının içine katılmalıdır. Motor yeteneğin ve fiziksel uygunluğun gelişimine ek olarak fiziksel eğitimin başlıca amaçları olan bilişsel ve etkili hakimiyet de önemlidir. Çocuklar fiziksel uygunluğun gelişmesi için gerekli olan kuralları ve egzersiz programlarını anlamalıdır. Çocukların sağlıklı bir yaşama doğru hareket etmelerinden önce, onların başarılarıyla ilgili kendilerini güvende ve iyi hissetmeleri sağlanmalıdır.

Motor gelişimin sporla ilişkili hareketler dönemi, temel hareketler döneminin bir uzantısıdır. Bu dönem süresince hareket yalnızca çocuğun hareket etmesini öğrenmede amaç olmak yerine, çeşitli yarışma etkinlikleri içinde işbirliğine dayalı olarak kullanılır. Locomotor ve non-lokomotor (büyük kas

grubu), manipulatif (küçük kas grubu) ve dengelemeye ilişkin hareketler birleştirilerek çeşitli etkinliklerde kullanılır. Örneğin; sekme ve sıçrama temel hareketleri artık ip atlama, üç adım atlama vb. etkinliklere uygulanabilir [20].

Sporla ilişkili hareketler döneminde, becerilerin ne ölçüde gelişeceği çeşitli bilişsel, duygusal ve motor etmene bağlıdır. Tepki zamanı, hareket hızı, koordinasyon, beden yapısı, boy, ağırlık, alışkanlıklar, arkadaş etkisi, duygusal yapı bunlardan bazılarıdır.

Çocuk, temel hareketler döneminde herhangi bir hareket modelinde olgunluk evresine eriştiyse, bu hareket modelinde sporla ilişkili hareketler döneminde çok az değişiklik olur. Ancak; performans düzeyinde, artan fiziksel unsurlara bağlı olarak yıldan yıla farklılıklar gözlenmeye başlar. Sporla ilişkili hareketler döneminin temel hareketler üzerine kurulduğu unutulmamalıdır.

İleri çocukluk döneminde (7–12 yaş) cinsiyet farklılığının motor beceri ve performans üzerindeki etkisi artar. Sürat, sıçrama, fırlatma ve denge ile ilgili hareketlerde erkekler daha iyi, esneklik ve küçük kas gruplarının koordinasyonunu gerektiren hareketlerde ise, kızlar daha iyidir. Sporla ilişkili hareketler dönemi genel evre, özel evre ve uzmanlaşma evresi olarak üç bölüme ayrılır [20]:

“1) Genel Evre: Bireyin olgun hareket modellerini birleştirme çabaları gösterdiği evredir. Yaklaşık 7–8 yaşlarında başlar. Bu evrede birey, temel hareket türlerini, sporla ilişkili becerilerini gerçekleştirebilmek için birleştirmeye ve uygulamaya yönelir. Spora yüksek bir ilgi vardır. Çocuk, tüm spor branşları ile ilgilenir. Kendini fizyolojik, anatomik ve çevresel faktörler tarafından sınırlanmış hissetmez. Temel hareket yeteneklerinde doğruluk ve beceri önem kazanmaya başlar. Performansta beceri ve doğruluk önem kazanmaya başlayınca stres ortaya çıkar. Bu dönemde bireysel çalışmalar, spor becerilerinin nasıl başarılacağı konusunda yoğunlaşır.

2) Özel Evre: Yaklaşık 11–13 yaşlarını kapsar. Birey, bu dönemde fiziksel kapasitenin ve sınırlılıklarının farkına varmaya başlar. Artan bilişsel yetenekle ve deneyimlerle birlikte birey, çeşitli etmenleri de dikkate alarak tüm spor branşları içinden belli bir branşa yönelmeye başlar. Çocuk bu evrede, belli etkinliklere katılma ve belli etkinliklerden kaçınma eğilimi gösterir.

3) Uzmanlaşma Evresi: Ortalama 14 yaşında başlar ve yetişkinlik süresince de devam eder. Bu evre, motor gelişim sürecinin doruk noktasıdır. Bu evrenin en önemli özelliği bireyin belirli bir branşa uzun süre katılmasıdır. Bir önceki evrede beliren ilgiler,

yetenekler ve seçimler uzmanlaşma evresinde daha da sınırlıdır. Zaman, para, tesis, malzeme gibi etmenler spora katılımı etkiler. Etkinliğe katılım düzeyi, bireyin yeteneklerine, olanaklarına, fiziksel özelliklerine, motivasyonuna ve geçmiş deneyimlerine bağlı olarak değişir. Performans düzeyi, rekreatif etkinliklere katılmadan, profesyonelliğe kadar uzanan doğrunun herhangi bir noktasında olabilir. Performans, otomatik olarak görülür ve güvenilir konumdadır. Birey artık yeteneklerinin üst sınırına yaklaşmıştır.”

Eğitimin temel amaçlarından biri, mutlu, sağlıklı, topluma yararlı bireylerin yetiştirilmesine katkıda bulunmaktır. Bu amaç hiçbir zaman göz ardı edilmemelidir. Hareket yeteneklerinin aşamalı gelişimi, uzmanlaşma evresine ulaşmada basamak olarak görülebilir. Çocuklar, fizyolojik ve psikolojik olarak ağır yük altına sokularak, üst düzeyde performans için programlanabilecek minyatür yetişkinler olarak görülmemelidir. Çocukların, gelişimsel olarak henüz olgunlaşmadıkları göz önüne alınarak gelişim düzeylerine uygun anlamlı hareket deneyimleri sağlamalıdır.

1.2. Çocukların Spora Başlama Nedenleri

Spor yapılırken önce rahatlama ve keyif alma süreci başlar. Sonra amaca yönelilir. Amaç denildiğinde ise, sonuç anlaşılmamalıdır. Yani kazanma ya da kaybetme öncelikle düşünülmesi gereken bir konu değildir. Katılımın ve paylaşımın önemi daha fazladır. Çünkü çocuğu rahatlatan ve ona keyif veren sonuçta onu mutlu eden spor; çocuğun kendisini tanımaya, yeteneklerini ve becerilerini öğrenip bu özelliklerine katkıda bulunmasına yardımcı olur. Ailelerin bunu unutmamaları gerekmektedir. Eğitim bakımından olduğu kadar, sporsal verimin niteliği ve düzeyi bakımından da spora erken yaşlarda başlamayı öngören bir dizi gerekçe sayılabilir. Bu gerekçelerin bazıları şöyle sıralanabilir [2]:

- Çocuklukta spor için gerekli olan öğrenme motivasyonları ve verim motivasyonu geliştirilmezse, üst düzeyde güç geliştirmeye uygun yaşlara gelindiğinde bireyin kendini spora yönlendirmesi söz konusu olamaz.
- Spor, çocuğun büyümesinde, olgunluk düzeyinde, bilişsel gelişiminde ve sosyalleşmesinde önemli rol oynayacağı için onun hayatına erken yaşlarda girmelidir.

Freud'un, kişilik kuramının spor ve fiziksel etkinlikteki görünümü, oyundan başlayarak spora doğru giden bir dizinin incelenmesi olarak ele alınır. Bu dize; oyun → müsabaka → spor şeklinde ifade edilmektedir. Bu bağlamda Freud'un görüşü, spor ve fiziksel etkinliğe katılımı ile ilgili temel görüşler sağladığından diğer kuramlar için temel teşkil etmektedir [21].

Sportif beceriler çocukların kendilerine olan güvenlerini geliştirmede yardımcı olabilir. Bu beceriler çocukların fiziksel olarak formda olmalarını sağlarken, eğlenceli oyun ve etkinliklere başarılı bir şekilde katılmalarına da fırsat tanıyabilir. Motor gelişim alanında normalin altında olan çocuk, genellikle kendisinden daha yüksek becerili oyun arkadaşlarının oyunlarına katılmaz. Arkadaş ilişkileri ve özsaygı konusunda problemlerle karşılaşabilir. Yaıtılmış temel hareket becerilerini yapmayı öğrenmeyen çocuklar, hareket becerilerinin karmaşık bileşiminin performansını gerektiren spor ve dans sınıflarına katıldıklarında hüsrana ve başarısızlıkla karşılaşır. Bu çocuklar hareket yeteneklerini geliştirebilecek özel yardımlar almadıkça, daha az arkadaşla, daha az özsaygıya ve fiziksel edilgenlikten dolayı ilerideki yaşamlarında daha fazla sağlık problemlerine sahip olma eğiliminde olurlar. Fiziksel becerilerde yeterliliklerini geliştirmeye yardımcı olunan çocuklar bu becerileri sadece okul yıllarında değil, tüm yaşamları boyunca kullanacaklardır. Ancak spor bilimcilerin en çok tartıştıkları konulardan birisi "Çocukların Fiziksel Becerilerini Geliştirmeye Ne Zaman Başlanmalı?" sorusunun yanıtıdır [22].

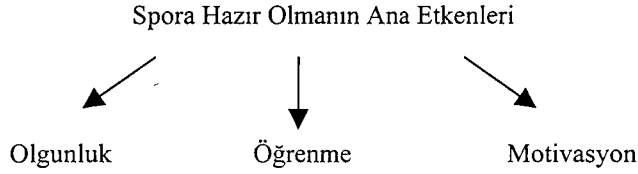
Okulöncesi yılları, çocuklara yaşamları boyunca kullanacakları motor becerilerini tanıştırmak için ideal yıllardır. Tanışılan bu motor beceriler ilköğretim yılında gelişir. Her okulöncesi fiziksel eğitim programı, her çocuğa becerileri geliştirme ve fiziksel yönden eğitilmiş bir insan olmaya yardım eden bir temel teşkil etmelidir. Bu bağlamda, sportif etkinliğin yararlarına bakılacak olursa [19];

- Erken doğumda ölüm riskini azalttığı,
- Kalp rahatsızlıklarından kaynaklanan ölüm riskini azalttığı,
- Kendine saygıyı (özgüven) arttırdığı,
- Yüksek kan basıncı riskini azalttığı,
- Kolesterol düzeyini ve kan basıncını geliştirebildiği,
- Kuvvet ve dayanıklılığı geliştirdiği,

- Kolon kanserinin gelişmesini azalttığı.
- Depresyon ve kaygı hislerini azalttığı,
- Kilo kontrolüne olanak verdiği,
- Kas, kemik ve eklemleri sağlıklı bir şekilde koruduğu ve tamir ettiği,
- Yaşlılara düşmeksizin daha kuvvetli hareket etme olanağı verdiği,
- Psikolojik olarak iyi bir yaşam olanağı sağladığı,
- Obeziteyi engellediği ve azalttığı,
- Sağlıklı bir vücut kompozisyonuna katkı sağladığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

1.2.1. Çocukların Spora Katılım Psikolojisi

Öncelikle çocukların spora hazır olmasının ana etkenlerinin neler olduğu bilinmelidir. Bu etkenler Şekil 1.1. içerisinde gösterilmektedir [23].

Şekil 1.1. Spora Hazır Olmanın Ana Etkenleri

Şekil 1.1. de gösterilen spora hazır olmanın ana etkenleri içinde olgunluk hazır olmanın en önemli ve belirleyici etkenidir. Çevre ile birbirini etkileme açısından bir çocuk yeni bilgiyi ve yeni deneyimlerin içinde bulunmayı büyüyünce özümser. Çocuğun önceki deneyimlerinden bir şeyler öğrenmesi ikinci etkindir. Üçüncü etken motivasyondur. Sporcuların öğrenmek için dürtüye sahip olmadıkları sürece beceri kazanmanın mümkün olmayacağı unutulmamalıdır. Bu nedenle çocuğun başarılı olmasının en büyük potansiyeli, onun olgunluk düzeyi, önceki deneyimlerinden öğrendikleri ve motivasyonudur. Örneğin; bir genç, müsabakada oynamak için dürtüye sahip olabilir. Ancak yeteneklerini ve deneyimlerini etkili bir şekilde uygulayabilecek becerisi yoktur. Bu da çocuğun spora katılımındaki motivasyon düzeyini düşürür [23].

Rekabet ve işbirliğinin her ikisi de sporda önemli iki ana temeldir. Ancak, bunlar doğuştan olmayan, sonradan öğrenilen davranışlardır. Çocuklar yarışmayı aşama aşama öğrenirler. Yapılan araştırmalar [23];

- 4 yaşındaki çocukların rekabetten çok, işbirliğine daha çok önem verdiklerini,
- 7–8 yaşındaki çocukların kendilerini diğerleriyle mukayese ettiklerini,
- 12 yaşındakiler ise başarı için daha çok beceri öğrenmeyi arzu ederken, başarısızlık ile arkadaş kaybettiklerini göstermiştir.

Gill, Gross ve Huddleston [24], çocukların spora katılım nedenlerini inceleyen bir araştırma yürütmüşlerdir. Yapılan araştırma sonuçları değerlendirildiğinde çocukların spora katılım nedenleri şu başlıklar altında değerlendirilebilir:

- 1) İyi vakit geçirmek.
- 2) Becerilerini arttırmak ve yeni beceriler öğrenmek.
- 3) Arkadaşlar ile birlikte olmak ve yeni arkadaşlar edinmek.
- 4) Heyecan duymak.
- 5) Başarmak ve kazanmak.
- 6) Fiziksel olarak iyi durumda olmak.

Ancak, Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmalarda 10 ve 17 yaş arasındaki çocukların % 80' inin organize spor programlarından ayrıldıkları kaydedilmiştir. Benzer sonuçlar Avustralya ve Kanada gibi diğer ülkelerde de elde edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan araştırma sonuçlarına göre çocukların spordan ayrılmalarının nedenleri üç başlık altında toplanmıştır [23]:

“a) Beceri Düzeylerini Başkalarıyla Kıyaslama: Çocuklar kendi yeteneklerini öğrenebilmek ve düzeylerini belirleyebilmek için 3–4 yaşlarından itibaren kendilerini diğer çocuklarla kıyaslamaya başlarlar. Bu, işlem yaşının ilerlemesiyle birlikte giderek artar. Bu olay bize özellikle çocukluk döneminde çocuğun kendisini diğerleriyle kıyasladığını gösterir. Yani, çocuklar deneyimlerinin az olmasından dolayı kendi yeterlilikleri hakkında bilgiler için diğerlerine bağlıdır.

Çocuk tarafından içsel olarak algılanan pozitif ve negatif her türlü davranış özelliği onu spora yaklaştırır veya onu spordan uzaklaştırabilir. Antrenör ve aile bu aşamada kendisini diğerleriyle kıyaslayan sporcuya pozitif yönde geribildirim yapmak zorundadır. Bu amaçla şunlara dikkat etmek gerekir:

- 1) Çocukları Kıyaslamaktan Kaçınmak: Her çocuk belirli bir yetenek seviyesi, güç ve zayıflığa sahiptir. Antrenörlerin rolü çocuklara kendi yeterlilikleri hakkında bilgi vermek, onları kendi yeteneklerine göre eğitmek ve performanslarını geliştirmeye yardımcı olmaktır. “Bak o yapıyor sen niye yapamıyorsun” gibi ifadeler adaletsiz ve çocuğun kişiliğini kötüleştiren, yıkıcı ifadelerdir.
- 2) Çocukların Farklı Olduklarını Anlamalarına Yardımcı Olmak: Eğer çocuğa kendi performansı hakkında gerçekçi bilgiler verilirse, çocuğun daha ciddi bir şekilde çalışmasına yardımcı olunur. Her çocuk diğerinden farklı yeteneklere sahip olabilir. Önemli olan konu her bir kişinin kendisini iyi hissedebileceği bazı şeylere sahip olmasıdır.
- 3) Antrenör ve Aile Çocuklar İçin Yapıcı Bir Model Olmalı: Çocukların performansları her zaman antrenmanda değerlendirilmelidir. Antrenman dışında böyle bir performans değerlendirmesinden kaçınılmalıdır. Bu değerlendirme pozitif ya da negatif olabilir. Ancak bu bireysel olarak yapılmalı, toplum içinde yapılmamalıdır. Yaşıtlarının karşısında bir çocuğu utandırma ve mahcup etme, kızgınlık ve gücenme yaratır.
- 4) Çocukları Spora İlişkin Stresten Korunmaya Yardımcı Olma: Antrenör çocukların sporda oluşan stresi yenmelerine pozitif övgüler sunarak yardımcı olabilirler. Antrenör hiçbir zaman negatif mesaj kaynağı olan kişi olmamalıdır. Çocuğun sırtını hafifçe sıvazlamak, birkaç çeşit destekleme sözü sunmak çocuğu özellikle hatadan ve bunun stresinden korumanın yoludur.

b) Yeteneği Algılama Eksikliği: Antrenörler her zaman genç sporcu adaylarının gelişimine ve gayretlerine dikkat etmelidir. Çünkü çocuk spora katılımını devam ettirdiği sürece antrenör ve ailesinden önemli derecede takdir edilmeye gereksinim duyabilir.

11-12 yaşlarında spora başlama ve yeteneğin tespiti takım sporları açısından çok önemlidir. Örneğin: 8 yaşındaki bir çocuk 50 metrelik bir parkuru tamamladıktan sonra kendisini başarılı hisseder. 10 yaşındaki bir çocuk ise parkuru tamamlamanın yanında antrenörünün yanında övgü bekler. 12 yaşındaki çocuk bu parkuru birinci bitirdiğinde mutlu olur. Kazanmanın sonucu yaş ile bağlantılı olarak önemini artırır. Zoru başarmanın ya da gayret eksikliğinin yerine, rekabet eksikliği düşük yetenek olarak düşünülür.

Bu nedenden dolayı antrenörlerin yapması gerekenler aşağıdaki başlıklar altında toplanabilir [23]:

- 1) Kendi Kendini Kıyaslama
- 2) Başarılabak Amaçlar Koymak
- 3) Başarısızlıktan Sonra Çocuğu Cesaretlendirmek

4) Kişisel Farklılıkların da Olabileceği Konusunda Çocukları Bilgilendirmek konuşmalıdır.

c) **Düşük Motivasyon:** Çocukların spora katılımlarının ana nedeni zevk almaktır. Düşük olan motivasyon spordan ayrılmada önemli rol oynar. Ailelerin ve antrenörlerin sorması gereken en önemli sorular şunlardır.

- Çocuklarda motivasyonu arttırmak, muhafaza etmek ve düşük motivasyondan korunmak için ne yapabilirim?
- Ödüllerin kullanımı motivasyonu azaltır mı?
- Çocuklar almak ve istemekten zevk alıyor mu?"

Yukarıda verilen sonuçlar dikkatle incelendiğinde çocukların spora katılımlarında ve spordan uzaklaşmalarında birbirinden farklı değişkenlerin bulunduğu ve etkinlik içinde yer alan çocukların spor eğitimlerinin uzman antrenörler tarafından yapılması gerektiği görülebilmektedir.

1.2.2. Çocuk Açısından Sporun Fiziksel Gelişime Etkisi

Çocuklarda fiziksel egzersizlerin etkisi uzun yıllardan beri araştırma konusu olmuştur. Genellikle bu araştırmalar düzenli fiziksel egzersizlerin çocuklarda ve yetişkinlerde hem fizik hem de fonksiyonel kapasiteyi arttırdığı kanıtlar nitelikte olduğu görülebilir. Çocuklarda gelişme ve büyümeye etki eden genetik, beslenme, çocukluk hastalıkları, hatta kültür gibi çeşitli fonksiyonlar vardır. Bu nedenle fiziksel egzersizlerin gelişime ve büyümeye etkisini izole olarak göstermek oldukça zor olabilir. Çocuğun vücudunun iyi gelişebilmesi için en önemli nokta onun çok yönlü eğitilmesidir [23]. Çocuk, beden eğitimi ve spor ile ilgili etkinlikler içinde, organik sistemlerinin daha iyi gelişebilmesi için olanak bulur. Bu gelişmelerin sonunda çocuklar, olumlu fiziksel gelişime ve sağlığa sahip olurlar.

Fiziksel yönden eğitilecek bir çocuğun, fiziksel etkinlik düzeyini etkileyen etmenler aşağıdaki biçimde sıralanabilir [19]:

1. **“Biyolojik ve bilişsel gelişim faktörleri**
 - a. Cinsiyet
 - b. Yaş

2. Psikolojik faktörler

- a. Fiziksel etkinlik için engelleri kavramak.
- b. Fiziksel etkinliğin yararlarını anlamak.
- c. Fiziksel etkinlik ile ilgili kendine güvenmek.
- d. Fiziksel bir şekilde nasıl etkin olduğunu bilmek.
- e. Fiziksel eğitim ve etkinlik ile ilgili davranış ve konu ile ilgili kurallar. (etkinlik ile ilgili ne düşündüğünü algılamak)
- f. Zevk
- g. Amaç edinmek
- h. İçsel motivasyon

3. Sosyal ve Kültürel Faktörler

- a. Sosyo ekonomik statü
- b. Saygınlık Etkileri
- c. Aile ve kardeş etkisi
- d. Ekonomik statü
- e. Kültürel etkiler
- f. Cinsiyet

4. Çevresel Etkiler

- a. Hava
- b. Güvenilmez çevre
- c. Tesisler, ekipmanlar ve rekreasyonel programlara giriş eksikliği
- d. Televizyon izleme ve video oyunları oynama”

Aksoy [25]; “Beden Eğitimi ve Sporun Eğitime Etkisi” adlı yayımlanmamış yüksek lisans tezinde, Erikson ve Thoren’in 11 yıl boyunca kız yüzücüler üzerinde yaptıkları çalışmalarda yüzücülerin vital kapasitelerinin normal gelişiminin beklenilenden daha fazla arttığını, kalp volümünde % 21,5’ lik bir artış meydana geldiğini saptamış olduklarını belirtmektedir. Aksoy; Faith ve Rowe gibi bazı araştırmacıların yarışma sporlarına hazırlanan erkek lise öğrencilerinde boyda uzamanın bozulduğunu iddia ettiklerini ifade etmektedir.

Gelişim çağındaki çocukların ağır yüklerle karşı yarışma sporlarına çok erken yaşta başlama eğilimi olduğu söylenebilir. Çocuğun zevk almak, eğlenmek için yaptığı sporun yerini stresli, ne pahasına olursa olsun kazanma azmi ile yapılan ve büyükler tarafından organize edilen yarışmalar alabilir. Çocuklarda

fiziksel etkinliğin ve sporun amacı, onlarda kardiovasküler dayanıklılığı, kassal koordinasyonu, kas kuvvetini ve esnekliğini geliştirme olabilir. Yetişkinlerin, spora karşı olan tutumlarının ve kondisyonlarının temelini çocuklukta atıldığı unutulmamalıdır. Eğer, bir çocuk daha sonraki yıllarda da etkin bir hayat yaşamak istiyorsa, etkin hayat yaşamının zevkini ve alışkanlığını çocukluktan itibaren almaya başlamalıdır.

1.2.3. Çocuk Açısından Sporun Sosyal ve Duygusal Gelişime Etkisi

Bireyin toplumsal bir varlık olabilmesi için toplumsal küme ve kuruluşlar içinde olması şarttır. Çünkü toplumsallaşma, kişiliğin kazanılmasında, bireyin sosyalleşmesinde ve gereksinimlerini karşılayabilmesinde önemli bir süreçtir. Bir başka anlatımla toplumsallaşma; kişinin, yetişkin çevresinde geçerli olan kural, ilke ve değer yargılarına uygun bir davranış geliştirme süreci olarak ele alınabilir [26].

Tarihsel süreçte toplumların gelişmeleri göz önüne alındığında spor her zaman toplumsal-ekonomik ve kültürel yapı ile iç içe geçmiş ve sıkı bir ilişki sistemi içerisinde olmuştur. Birey ve toplum için bir yaşam gereksinimi taşımayan spor; iki ya da daha çok sayıda aktör arasında, yarışmasal olarak yapılan toplumsal bir eylem, pek çoğumuz için bir eğlence, bazıları için profesyonel bir iş, bir istihdam alanı ya da bir iş sahasıdır.

Brook [27], toplumsal yaşamın örgütlenmesi, teknik ve bilimsel gelişmeler, iş bölümü ve uzmanlaşma sonucunda insanların etkinliklerinde bir farklılaşma olduğunu belirtmiştir. Yaşamı sürdürmeye yönelik etkinlik, üretim etkinliklerinin yanında insanoğlunu dinlenmeye yönelik etkinliklerini de örgütlemeye başlamıştır. Böylece serbest zaman kavramının ortaya çıkması ve bu zamanların değerlendirilmesinde de sporun bir araç olarak kullanımı söz konusu olmuştur. Bir toplumsallaşma aracı olarak özellikle bu yüzyıla damgasını vuran sporun toplumsal işlevlerini şu biçimde sıralamak olasıdır:

- Spor dengeli bir kişiliğin gelişmesine hizmet eder. Özellikle toplumsal ve bilişsel açıdan birikmiş enerjinin boşalmasını sağlayarak insanların dengeli

bir kişiliğe kavuşmasına, aşırılıklardan ve kötü alışkanlıklardan uzaklaşmasına katkıda bulunabilir.

- Spor kurallara uygun olarak davranma ve eylemde bulunma alışkanlığı kazandırdığı için insanların dikkatini arttırabilir.
- Spor kurallara, geleneklere, göreneklere ve yasalara saygılı olmayı öğretebilir. Özellikle çocukluk yaşlarında ortaya konan oyunlar, çocukların kurallara göre davranmalarını sağlayabilir. Bu niteliği ile eğitsel bir işlevi olan oyunlar, çocukların kurallara uymamaları durumunda oyun arkadaşlarının tepkileriyle karşılaşmaları nedeniyle ya da oyun dışı bırakılma endişesiyle bir baskı taşıyabilir.
- Özgürlük kavramının yerleşmesinde sporun önemli bir işlevi olduğu söylenebilir. Her şeyden önce insanların belirli kuralları, araç ve gereçleri paylaşması nedeniyle, kolektif yaşam biçimine alışmalarına katkıda bulunabilir.
- Spor olumlu toplumsal davranışların kazanılmasına katkıda bulunabilir. Ekip bilincini ve birlikte çalışma, paylaşma alışkanlığını geliştirdiği için de spor, toplumda önemli bir yere ve öneme sahip olabilir.
- Bütün bunların dışında spor toplumda eşitlik fikrinin gelişmesine başkalarının hakkına saygı göstermeye, düzenli çalışma ile sistemli hareket etmeye, dikkatli olmaya, planlama ve değerlendirme yetisi kazanmaya hizmet ederek bireyin toplumsal yaşama etkili, rasyonel ve dengeli bir biçimde uyum sağlamasına yardımcı olabilir.

Bu özelliklerin her biri incelendiğinde; sporun toplumun her kesiminde kabul görmüş bir olgu olduğu ve bireyler üzerinde önemli bir yapıya sahip olduğu görülmektedir.

1.2.4. Çocuk Açısından Sporun Psikolojik Gelişime Etkisi

Spor psikolojisi, psikolojik olgu ve prensipleri spor alanındaki insan davranışlarını uygulamaya çalışır. Dünyanın her tarafında her uygarlık düzeyinde gerek spor yaparak, gerekse de seyirci olarak pek çok insan spor ile ilgilenmektedir. Spor psikolojisi, bu evresel etkinlik alanının bir çok sorununu

ortaya çıkarmak, deneysel ve teorik sonuçları göstermek ve özellikle de sporcuların eğitiminde bilimsel yöntemlerin geliştirilmesine katkı sağlamak amacıyla hizmet sunar [25].

Sportif performans ve yarışmalarla ilgili olarak insanların psiko-sosyal ya da grup davranışları bir başka ilgi alanıdır. Bu nedenle sporda beceri öğreniminin temel psikolojik görünümü daha sonraları yüksek düzeyde beceri edinme ve performans sağlama konusunda bir bakıma farklı bir görünümünü oluşturabilir.

Spor psikolojisindeki gelişmeye paralel olarak, spora özgü kişilik araştırmalarıyla ilgili çalışmalar da artmıştır. Sporla kişilik arasındaki ilişki doğru bir şekilde ortaya konmak istendiğinde, cevaplandırılması gereken iki soru karşımıza çıkar. Bu sorular “Spor etkinliğinde bulunan insanın kişiliğinde bir değişiklik olur mu?” ve “Belirli kişilik özellikleri belli bir spor türünü icra etmek için bir gereklilik midir?” sorularıdır. Spor ve kişilik arasında bir etkileşim olduğunu varsayan araştırmacılar, yukarıdaki sorulardan yola çıkarak toplumsallaşma ve seçicilik hipotezlerini ortaya koymuşlardır. Toplumsallaşma hipotezine göre spor kişiliği etkiler. Burada spor bağımsız değişkendir. Kişilik ise bağımlı değişkeni meydana getirir. Seçicilik hipotezinde ise kişiliğin sadece yapılacak spor türünün seçimini değil, aynı zamanda sporda başarıyı da etkilediği ileri sürülür. Burada kişilik bağımsız değişkeni, spor ve spordaki başarı da bağımlı değişkeni temsil eder.

Sporcuların kişiliklerinin araştırıldığı çalışmalarda üzerinde hassasiyetle durulan bir nokta da, bir spor etkinliği sonucunda “benlik tasavvurunun” ne gibi değişikliğe uğrayacağı konusuydu ilgilidir. Kişiliğin ayrılmaz bir parçası olan benlik tasavvuru “ben neyim ve kimim” veya “hayattan neler bekliyorum?” gibi sorulara verilen cevaplardan meydana gelmektedir. Kişiliğin gelişim süreci içerisinde oluşan benlik tasavvuru, kişinin kendisini algılamasının, kendisi hakkında düşünmesinin ve toplumsal bir mukayese yapılmasının bir sonucudur [26].

Dürüst bir karakter oluşumunda da sporun önemli bir rolü vardır. Spor yapan kişi, serbest zamanını verimli olarak değerlendirmiş olur. Böylece serbest zamanında spor yaptığı için zararlı alışkanlıklara yönelmeyen birey, dürüst bir karakter geliştirilebilir. Hoşgörülü, centilmen, anlayışlı bir kişilik spor yoluyla da

kazanılabilir. Saldırganlık eğilimlerinin doyurulması ve cinsel gerginliklerin giderilmesi de yine sporun sağladığı katkılardan biridir.

Tezcan' a [28] göre; kitle toplumunda birey genellikle yalnızdır. Bu nedenle bir gruba, bir takıma vb. oluşumlara katılarak yalnızlığını gidermek ister. İşte bu aidiyet duygusuyla birey kendisini yalnız hissetmez. Böylece bir sportif takımı destekleyerek o takımla, onun başarıları ve başarısızlıkları ile özdeşleşir. O takımın başarılarını kendisine yansıtır. Yalnızken coşkunluk göstermezken, grup durumunda rahatlıkla coşkunluk gösterisinde bulunabilir. Bu nedenle psikiyatristler, statlara bir tür “hastane” gözüyle bakmaktadırlar. Bastırılmış duyguların dışarıya atılmasına, yani bireyin boşalmasına yol açan statlar, psikiyatristlerce tedavi yeri olmaktadır. Böylece bireyler doyum sağlamaktadır.

Spora başlamak için belirli nitelikler gerekmektedir. Ancak unutmamak gerekir ki, spor yapmayı sürdürdükçe bu nitelikler gelişir. Bu gelişim belli kurallara göre olur. Bu kuralların temelinde sportif etkinliğin kişilik üzerine etkileri bulunmaktadır. Bu etkinlikler aşağıdaki biçimde gösterilebilir [25]:

- Spor karakteri şekillendirir.
- Takım sporları işbirliği yapmayı öğretir.
- Bireysel sporlar kişisel disiplini geliştirir.
- Spor mertçe mücadeleyi öğretir.
- Spor, öğrenci-eğitici ilişkilerini geliştirerek, sosyalleşme sürecini kolaylaştırır.
- Tehlikeli antrenmanlar cesareti artırır.
- Bazı spor dalları yüksek bir iletişim değerine sahiptir. Özellikle bedensel temasın olduğu spor dallarında bu daha belirgindir.
- Spor saldırganlık dürtülerini, doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir.

1.3. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Rol Oynayan Etmenler

Çocukların spora yönlendirilmesinde ve spora katılımlarında antrenör, öğretmen, çevre, aile, arkadaş grubu ve medya gibi bir çok faktör rol oynamaktadır. Bu faktörler içerisinde yer alan aile faktörünün çocuğun spora

katılımındaki etkisi, yapılan bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Çocuk özellikle doğumdan itibaren okul yıllarına kadar aile üyeleriyle yakın ilişki halindedir. Çocuğun yaşama dair ilk deneyimleri genellikle aile ortamı içerisinde gerçekleşmektedir. Yaşanılan bu deneyimlerin gelecek yıllarda oluşturulacak davranış biçimlerine temel oluşturacak olması yadsınamaz bir gerçek olarak gözükmemektedir. Bu anlamda çocuğun sportif etkinliklere katılımında ailenin görüşleri önemli bir etken olarak ifade edilebilir.

1.3.1. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Rolü

İnsan sosyal bir varlıktır. Grup içinde yaşama onun en belirgin özelliğidir. Toplumun en küçük sosyal grubu da ailedir. İnsan, günlük iş, okul ve benzeri uğraşlardan kalan zamanını genellikle aile çevresinde geçirir. İnsanların bir arada yaşamak üzere oluşturdukları toplulukların en küçüğü ve en eskisi ailedir. Ailenin bu önemi asırlar boyu sürmüştür, hiçbir sosyal sistem ve hayat tarzı aileyi ortadan kaldırmamıştır.

İnsanlar tarihin içinden devşirip elde ettikleri değerlerini, örf ve adetlerini, geleneklerini bir aile düzeni içinde muhafaza etmekte ve yarına taşımaktadırlar. Bu bakımdan aile, modern toplumumuzun ana çekirdeğini oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle; aile, toplum yapısının en önemli ve esaslı unsurunu oluşturmaktadır. Kişinin maddi ve manevi gereksinimlerinin en tabii bir şekilde karşılandığı müessese aile olmaktadır. Aile; bu yapısını, dünyada birbirinden farklı kültür, dil, ırk, renk, inanç ve medeniyet seviyesinde yaşayan topluluklarda aynı güçle sürdürmektedir. Aile deyimi, biri geniş, diğeri de dar olmak üzere iki anlam taşımaktadır [29]:

Geniş anlamda aile evlilik ve hısımlılık ilişkileriyle bağlı bulunan kişileri kapsayan hukuki bir müessesedir. Dar anlamda aile ise; eşlerden ve çocuklardan meydana gelen bir kurumdur. Ancak, gerek dar gerekse de geniş anlamda aile, bir toplumu meydana getiren en önemli unsurdur. Bu bakımdan bu müessesenin iyi bir şekilde düzenlenmesi, varlığını gereği gibi devam ettirebilmesi, her yönden yararlı olması, toplumun gelişmesi, ilerlemesi, barış ve dirlik içinde yaşaması

bakımından büyük bir önem taşımaktadır. Ailelerde meydana gelen düzen bozukluğu toplumun gerilemesi sonucunu doğurduğu söylenebilir.

Aile, bireyin dünyaya geldiği anda kendisini içinde bulduğu ve ilişkiye geçtiği ilk toplum birimidir. İnsanlar hayatlarını bu birlik içinde başlatır ve sürdürürler. Ancak belirli bir süre sonra, mahalle, semt, okul, köy, kasaba, şehir, ülke gibi gittikçe genişleyen çevrelerde ilişkilere girilir. Fakat bu çeşitli topluluklar içinde en önemlisi ailedir. Çünkü insan, aile içinde nasıl eğitilip yönlendirilirse, genellikle hayatı boyunca bu eğitim ve yönlendirmenin etkisinde kalır, ona göre yaşar ve davranır [30].

Kişinin topluma hazırlanması ve kazandırılması bakımından aile hayatı, bu müessesede yer alan kişilerin davranış ve ilişkileri düzenli ve sağlıklı olursa, topluma kazandırılacak gelecek nesiller de o denli sağlıklı ve yararlı kişilerden oluşur. Yani aile, bir bakıma toplumun geleceğini yakından ilgilendirmektedir. Bu bağlamda, çocuğun doğumundan itibaren aile içerisindeki yaşamına bakıldığında; çocukların hem cinsiyeti nedeniyle hem de okulda çoğunlukla yetişkinlerin bilincinde olmadıkları bir ayrımcılığa uğradıklarını gösteriyor. Ailelerin evde bebeklikten başlayarak çocuklarına giydirdiği renkleri, aldığı oyuncakları, önerdikleri ev içi işbölümü, davranışa dönük beklentileri, neleri pekiştirdiği vb. ile örgün eğitim sistemi içinde, ders kitaplarının içinde ve öğretmenlerin sınıf içi davranışlarına kadar bir çok yolla; toplumun başka kurumlarında da çeşitli biçimlerde, toplumsal cinsiyete ilişkin önyargılar sürekli pekiştirilmektedir [31].

Toplumsal cinsiyet ise; doğuştan gelen biyolojik özelliklerle ilişkilendirilerek toplum tarafından kişilere yüklenen roller, davranışlar ve beklentiler bileşkesidir. Toplumsal cinsiyet doğuştan getirilen değil, toplumsallaşmayla edindiğimiz özelliklerdir.

Cinsiyetçilik genellikle cinsiyete dayalı ayrımcılık, toplumsal cinsiyetin daima kadın aleyhine işlemesi ve kadına dönük ayrımcılık olarak tanımlanmaktadır [31].

Cinsiyet anne-babanın duyarlı ve dikkatli olması gerekli ama yeterli değildir. Anne-baba, çocuğunun gittiği okulöncesi kurumundaki etkinlikler, sistem, sınıf içi uygulamalar vb. konularda da duyarlı olmalı, bu kurumlarla bilgi alışverişinde bulunmalı ve onlardan gelecek işbirliği önerilerine de açık olmalıdır.

Ayrıca çocuk gelişim dönemlerinin özelliklerini bilen ve ona göre davranan, tutarlı bir disiplinle yaklaşan, çocukların haklarına saygı duyan, onları sürekli yüreklendiren, bir yere ait olma duygusu yaşatan eğitimcinin de katkısı çocuk gelişiminde önemli rol oynayabilir. Ailelerde bu tutuma eşlik ederek çocuklarını destekledikleri, onların farkına vardıkları, çabalarını övdükleri zaman kendine güvenli, olumlu benlik algısı olan, kendi değerlerinin farkında olan çocuklar yetişebilir. Düzenli çalışmalar, oyunun kurallarına uyarak yapılan etkinlikler çocuklarda bir takımın parçası olma, olumlu sosyal beceri geliştirme, diğerlerine saygı duyma gibi çok olumlu yönlerin gelişmesine yardımcı olabilir. Kazanma ve kaybetme gibi yoğun yaşanabilen duygularla baş edebilmek yapılan sportif etkinliklerin önemli katkılarından [31].

1.3.1.1. Aile ve Spor

Aile, sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağı ve katılıyorsa nasıl spor yapacağını belirleyebilir. Bebek-aile iletişiminin ilk dönemleri doğal olarak oyun tarzındadır. Bir çocuk, oyun deneyimlerini ve formal oyunu ilk olarak aile içinde görür. Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora olan ilgiyi arttırabilir. Bunların dışında, ailelerin spora katılmaları, geçmişte sporla ilgilenmiş olmaları, düzenli olarak televizyonda spor programlarını seyretmeleri çocukların spora olan ilgisini arttırırken spora katılımını da destekleyebilir. Ailenin spor ile ilgili olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etkidir. Ancak, ailenin bu ilgisi bilinçsiz ise, çocuğu kapasitesinin üzerinde zorlamaya yol açıyorsa ya da mutlaka başarıya koşullanılmış ise yarar yerine zarar getirecektir. Ailelerin çocuklarından fiziksel ve sosyal gelişimlerine uygun olmayan performans beklentileri, çocuğun kendine olan güvenini sarsacaktır. Oysa spor, çocuğun sosyal, fiziksel gelişimine katkıda bulunarak kendine güven kazanmasını sağlamak amacıyla önerilmektedir. Bu sebepten dolayı küçük yaşlarda müsabaka sporlarından uzak durulması gerekir [32].

Her toplum için aile, bir temel değerler sistemi ve onun en açık kurumu olarak önemini en kuvvetli şekilde hissettirir. Bu, bir tarih ve toplum gerçekliği olarak karşımıza çıkmakta ve bu bakımdan da zaman ve mekan üstü bir süreklilik göstermektedir [33]. İnsanın ve bağlı bulunduğu toplumun geleceği ve hatta devamı aileye bağlıdır. Aile, dün ile yarın arasında bir köprüdür. Aile bir güven ortamı sağlarken, emniyetli ve huzurlu bir ortam yaratır. Bireyin biyolojik ve psikolojik güvencesi bu ortama bağlıdır. Nesilleri her türlü sosyal-kültürel olumsuzluklardan korumak ancak aile ile mümkündür.

Aile, çevresinde yaptıkları branşlarda başarılı olan diğer çocuklar ile kendi çocuklarının becerilerinin uygunluğunu (genetik uygunluğu) takip etmelidir. Çeşitli yarışmalarda beceri başarısına göre sportif gelişim izlenmeli ve buna bağlı olarak yönlendirilme yapılmalıdır. Bu yönlendirmeye bağlı uygun spor okulları seçilmeli ve çocuklar bu merkezlere gönderilmelidir. Bu şekilde aile; okul ve beden eğitimi öğretmeni, spor okulu ve çalıştırıcı arasında çalışma, gelişim ve başarıyı takip etmelidir. Bu konuda uzman psikolog, spor hekimi ve belediyeler birlikte hareket etmeli, sorunlara çözümler aranmalı ve sağlıklı bir gelecek için alt yapı oluşturulmalıdır [34].

Spor; ailede hem çocukların bedensel gelişimini sağlayan, hem de beceri düzeyine göre bir meslek alternatifi taşıyan bir kültür birikimi şeklinde gözükmektedir. Aile, spor yapan çocuk ve gençlerin daha erken sosyalleşeceğini ve kendini tanıyacağını bilmeli, buna bağlı olarak çocuğunu yönlendirmeli ya da güdülemelidir. Aile, çocuğuna yönlendirme yaparken onu testten geçirmeli, fiziki ve bilişsel yeteneğine göre rehber öğretmenlerden yararlanmalıdır [34].

Çocuk ancak ailesinin sevgisi ve kılavuzluğu ile sağlıklı büyüyebilir. Bunlardan mahrum kalırsa psikolojik gelişimi sağlıklı olmaz. Uyumlu ilişkiler içinde güvenli bir aile ortamında sevgi ve anlayışla büyüyen çocuk, olgunlaşır, kişilik kazanır, kendi kendine yaşamayı öğrenir. Sevildikçe güven duygusu pekişir, desteklendikçe kendisine saygısı artar. Anlayış gördükçe hoşgörülü olmayı, mesuliyet aldıkça bağımsız davranmayı öğrenebilir. Aile içinde benimsediği davranışlar toplum içinde onu yönlendirebilir [35]. Çocuk için aile, henüz ayrıntılarına sahip olunmayan bir dünyaya hazırlanmada bir deneyim alanıdır. Çocuklar toplum denilen karmaşık dünyanın eşiğine ilk adımı bu alanda

atarlar. Ailede başlayan bu sosyalleşmenin niteliği çocukların toplum hayatında başarılı, mutlu ya da bunun tam aksi olarak mutsuz ve başarısız olmalarını belirleyebilir [36]. Aile, çocuğa gelecekte aile içinde alacağı rolü, ulaşacağı sosyal mevkiyi, kendisinden beklenen davranış, beceri ve yetenekleri, milli kültürleri oluşturan değerleri, inançları yaparak öğretmek ve göstermekle yükümlüdür [37].

Sporla sosyalizasyon süreci aileden çocuğa aktarım şeklinde olmasına rağmen, çocukluk sonrası ve ergenlik döneminde iki taraflı sosyalizasyon başlayabilir. Örneğin; arkadaş gruplarından etkilenen çocuk, sporun içinde yer almaya başlar, kendi kendine asla spora katılmayan ailesini spora sosyalize edebilir. Çocuklarını ilgilendirdiği için aileler spora katılmaya başlayabilir veya seyirci olabilir. Hatta antrenör, yönetici vb. kişiler ikinci bir rol üstlenebilir. Çocuğun spor etkinlikleri içindeyken ailesini yanında görmesi sonucu aile içinde paylaşılan konuları arttırırken aile bağlarını da güçlendirebilir. Bu durumda ailelerin yapması gereken, çocuğa destek olmak, eleştirmemek, çocuğun sportif etkinliğin içinde yer almasını takdir etmek olabilir.

Çocuklar, spor uğraşlarını aileleriyle paylaşmak ve onlar tarafından desteklemek isterler. Hırslı anneler ve sinirli babalar rakip oyunculara lakap takarlar, görevlilere küfrederek ve sadece kendi çocuklarını utandırmak için değil de tüm organizasyondaki sonuçlara bağırırlar. Oyuncular, hakemler ve antrenörler standart davranışlara uymalıdır. Bu nedenle, aileler de buna göre davranmalıdır. Diğer problem, yarışma sonrası ailelerin davranışlarıdır. Ailelerin yarışma sonrası çocuklarına ne söyledikleri, müsabaka sırasında oluşabilen diğer olaylar gibi kazanma ve kaybetmenin de her zaman olabileceğini anlamalarında gençlere yardımcı olmaları önemlidir. Aileler, çocuklarına olumlu ve güvenli bir ortam yaratmakla yükümlüdürler. Çünkü çocuklar çevresinde gelişen olayları yorumlarken ve davranışlarını geliştirirken ailelerinden etkilenir. Bu yüzden aileler çocuklarından yıldız sporcular olmasını istemeden önce, çocuklarının hangi sporu yapabileceği, ne düzeyde yapabileceği, yarışmaya katılıp katılmayacağı ile ilgili bilgilere sahip olmalıdır. Öğretmenler ve antrenörlerle iletişim kurulması bu açıdan çok önemli olabilir.

Gençlik dönemine gelindiğinde ise, organizma gelişirken diğer sosyal gelişmeler ve değişimler de çocuğun karşısına çıkar. Gençlik dönemine gelen

çocuk eğer bu değişmeye ayak uyduramaz ise psikolojik bunalımlar yaşayabilir. Buluğa erme, sınavlarda başarı, çevrede söz hakkı, aile arasında kendine yer bulma, kız-erkek arkadaşlığını sağlıklı yürütme gibi problemler çocuğun önünde aşılması gereken engellerdir.

Spor, gençlik çağında özdeşleşme sorununa en olumlu yardımcı olduğu söylenebilir. Bir amaç uğruna çaba harcamayı, bunun için iradeyi kullanmayı ve dayanıklı olmayı öğretebilir. Ayrıca spor, başarının ancak çalışma ile olabileceğini, başarıya ulaştıkça çevrenin ilgisinin ve beğenisinin kazanılacağını da öğretmektedir. Spor sayesinde birey kendi yeteneklerini tanır ve kullanmasını öğrenebilir. Bu anlamda spor, bireyin engelleri aşmasında en güçlü rehberdir [38]. Yeni doğan çocuk, aile ortamında sıcak sevgi ve yakın ilgi içinde büyüüp gelişmeye başlar. Bu gelişmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için ailenin çocuğu uzun yıllar koruyup kollaması, izlemesi, desteklemesi ve yönlendirmesi gerekir [30].

1.3.1.2. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailenin Ekonomik Durumunun Etkisi

Şehirde toplumun sosyal statüleri, kimlikleri, kültürleri ve eğitim dereceleri farklı olduğundan ulusal bilinç ve yönlendirmede zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu ortamda aile içersinde yetişen gencin büyük çoğunluğu ilerideki geleceğine karanlık bakmakta, kısıdan çözüm üretmektedir (Bir an önce küçükte olsa işe girme). Aile içersinde ekonomik bunalım, söz hakkı vermeme, ne yapacağını bilememe durumu çocuğun sağlıklı gelişimini bilişsel, psikolojik ve fiziki açıdan etkilemektedir. Küçük yaşta çocuğunun yeteneğini gören aile onu ileride spora yönlendirmemekte, bir an önce ekonomik sorumluluk üstlenmesini istemektedir [39].

Eğitim hayatı ve bir meslek sahibi olup iş yaşamı içersine dahil olma gibi faktörler çocuğun spora yönlendirilmesinde olumsuz etki edebilir. Ekonomik durumları iyi olan çoğu ailenin çocuklarını spordan çok dershane ve özel ders gibi eğitim çalışmalarına yönlendirdiği görülebilir. Bu anlamda ailelerin, çocuğun

sporcu kimliğini eğitime doğru yönlendirdikleri söylenebilir. Bu da, çocuğun spora yönelmesinde olumsuz etkide bulunabilir.

1.3.2. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Spor Örgütlerinin Rolü

Gelişmiş ekonomiye sahip ülkelerin çoğunda sporun büyük bir endüstri haline geldiği görülmektedir. Özellikle 1960'lı yılların sonlarından günümüze kadar spor ile ilişkili işletmelerin, sportif eşya üreten firmaların, kitle iletişim araçlarının, spor alanlarının, stadyumların, sportif ticari ürün üreten firmaların, sporcuların, profesyonel ve amatör liglerin spor alanı içerisinde büyümesi, sporu bir endüstri haline getirmiştir [40]. Sanayileşme sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkan serbest zaman olgusu, bireylerin sporu, değişik biçimlerde düşünüp tanımlayabilmelerine olanak sağlamıştır. Özellikle kitle iletişim araçlarının gelişmesi ile sporun daha geniş kitlelere yayılması sağlanabilmiş ve spor bir kitle eğlencesine dönüşmüştür. Televizyonda sadece hafta sonları yayınlanan spor programları daha sonraları magazinleştirilerek hafta içine de yayılmıştır. Genelde gazetelerin son sayfalarında yer alan spor haberleri, önceleri artırılmış daha sonrada kendine özgü spor gazetelerinin çıkmasına olanak sağlayarak hemen her alanda olduğu gibi spor sanayiinin temellerinin atılması sağlanabilmiştir [41].

Sporun büyük bir endüstri haline gelmesi, spor içerisinde yer alan örgütlerin çeşitlenmesine de yol açmıştır. Spor endüstrisi içerisinde yer alan, kar amacı güden ve kar amacı gütmeyen örgütler sporun hem yaygınlaştırılmasına hem de çeşitlenmesine etkide bulunmaktadır. Toplumların spor ile olan ilişkilerini planlama, yürütme ve denetleme noktasında bu spor örgütlerinin önemi büyüktür.

1.3.2.1. Örgüt ve Spor

Spor, uluslararası ilişkilerde en etkili araçlardan biri olma özelliği kazanmıştır. Bu nedenle dünya üzerinde birçok ülke spor alanında kuvvetli ve üstün olma gayreti içindedir. Hatta çok fakir ve ekonomik yönden dışa bağımlı ülkelerin dahi diğer alanlarda gereksinim duydukları dış yardımları göz ardı

ederek spor alanında kendilerini güçlendirecek desteği bulma gayreti içerisine girdiği görülmektedir.

Demirci [42], bir ülkede üstün başarı için her alanda olduğu gibi spor alanında da hizmetlerin en iyi biçimde yürütülmesi ve bu hizmet ve etkinliklerin sevk ve idaresinde lüzumlu olan örgütlenmenin gerçekleşmesi gerektiğini belirtmektedir. Bir örgüt ancak, gereksinime uygun kurulduğu takdirde istenen verimi sağlamaktadır. Yoksa hiçbir araştırma ve gereksinim tespiti yapılmamış sadece kurulmuş olmak için kurulmuş bir örgütten hedeflenen ve arzu edilen amaçları elde etmek olası değildir. Üstelik böyle örgütlerin ömrü çok kısa sürer ve kaybolup gider. Bu sebeple sporda örgütlenmeye gidilirken bütün alanlarda olduğu gibi örgütün önce amaç ve hedefleri belli olmalıdır. Demirci [42] bu amaç ve hedefleri aşağıdaki biçimde sıralamaktadır:

- 1) Kuruluş Amacı
- 2) Hizmet Alanı
- 3) Yapacağı Hizmetler
- 4) Büyüklük
- 5) Personel Gereksinimi
- 6) Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İlişkileri
- 7) Hizmetten Beklenen Kar ve Verimlilik Oranı

Bu amaç ve hedefler ile bunlara uygun temel ilke ve prensipler önceden bilinip tespit edilmeli ve istenen hedeflere ulaşılabilmesi olası görüldükten sonra örgütlenmeye gidilmelidir. Sporun etkileri ve katkıları, geçici değil uzun süreli ve kalıcıdır. Bu nedenle her yaştaki insana spor alanına, inandırarak, sevdirek ve bu alanın önemini benimseterek çekmek, çok ciddi ve kapsamlı bir konudur. Ancak, her yaştaki insanı bu alana çekmek veya tüm insanlara spor yaptırmak amacının gerçekleştirilmesinde en önemli ilke, alanda örgütlenmek, birlik olmak ve yönetim sorununa özenle eğilmek olmalıdır [43].

Bilir [44], katılımcı, paylaşımcı ve tam demokratik bir yönetim içerisinde spor yapanların, alanda görevli olanların, spor kulüplerinin ve diğer gönüllü örgütlerin temsil edilmesi ile daha çok insanın spor yapmasına olanak sağlanacağını belirtmiştir. İnsanların yaşadığı, bu nedenle de ortak konu ve amaçların bulunduğu ortamlarda örgütlenme ve yönetim, birbirine bağlı ve

birbirini tamamlayan iki temel ögedir. Güç birliği anlamındaki örgütlenme ile örgütlerde görevlerin paylaşımı anlamına gelen yönetim, insanlık için yaşamsal değerlerdir. Örgütlenme, insanların ilgilerini ve güçlerini bir noktada birleştirmelerini, yükümlülüklerini yerine getirebilmelerini, yasal haklarını kullanabilmelerini ve gerektiğinde bu haklarını savunabilmelerini, yeni haklar elde edebilmelerini, kendilerini geliştirebilmelerini ve kendi aralarında veya başka örgütlerle olan farklılıkları uzlaştırabilmelerini sağlayan gerekli bir bütünleşmedir.

Fişek' e [45] göre insan, her toplum içinde vardır; doğal, tarihsel ve evrensel olan toplum yaşamında hangi topluluk üyelerinin neyi, nasıl yapacaklarını belirleyen bazı doğal ve biçimsel kurallar, başka bir deyimle, bir iş planı bulunmalıdır. Böylece iş eşitlere bölünmekte, topluluk üyeleri bir eşitler birliği oluşturmaktadır. Buna örgütlenme denmektedir. Sümer' e [43] göre örgütlenmek; birlik olmak, yolsuzlukların önlenmesi, tehlikelere karşı birlikte korunma, güç birliği, yaşam düzeyinin yükselişi, hak arama, hak savunma, hak kazanma, başkalarıyla uzlaşmak ve demokrasinin gelişmesi alanlarında çok büyük ve gerekli katkıları yapmaktadır.

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki spor yapısı incelendiğinde iki ana kesim olarak, hükümete bağlı veya hükümet dışı kuruluşların bu yapı içerisinde olduğu görülmektedir. Bu ülkelerde, spor hizmetleri ile ilgili olarak bir veya birkaç bakanlık görevlidir. Bu bakanlıklar hükümetler dışı, özerk ve demokratik olan spor örgütlerine parasal, planlama ve programlama dahil her yönden destek vermektedirler. Spor işleri, ilgili bakanlıklar içinde, genel spor sekreterlikleri, spor genel müdürlükleri veya spor bölümleri adını alan birimlerce yönetilmektedir. Avrupa'nın bazı ülkelerinde parlamentolarda sporla ilgili kurumlar bulunmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerde sporun, hükümet dışı ve özerk örgütlerle yönetimi esastır. Hükümet dışı spor örgütleri; spor konfederasyonları, tüm spor branşları içine alan birlik biçimindeki spor federasyonları, ulusal olimpiyat komiteleri, bölgesel ve yerel spor örgütleri ve birlikleri ile bunların temelini oluşturan spor kulüpleridir. Bu kuruluşların bütçesini çeşitli gelir kaynakları yanında, devlet ve yerel yönetimlerin yardımları oluşturmaktadır. Spor branşı federasyonlarının varlığına karşın, Avrupa Birliğine üye ülkelerde, ayrıca spor branşına veya yerleşim birimlerine göre, dernekler, federasyon ve konfederasyon

tipinde üst birlikler bulunmaktadır. Bu yapılar, insan gücünü ve olanakları verimli kullanmayı ve başarıyı sağlamaktadır [43].

Türkiye'deki spor örgütlenmesi ise genellikle devlet kontrolünde ve hükümetlerce yürütülmektedir. Özellikle bütçe imkanlarının yeterli gelmemesi, sponsorluk yapacak kişi ve kurumların yapacakları harcamaları yasal gider olarak gösterememeleri gibi nedenler bir takım düzenlemenin yapılması gereğini doğurmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partilerin ortak önerileri ile 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün teşkilat ve görevleri hakkında kanunun ek-3. maddesinin 4644 sayılı kanunla değiştirilen ek-2. maddesine bağlı ek-3. maddesi kabul edilmiş ve sponsorluk yasası Cumhurbaşkanının onayı ile yasallaşmıştır [46].

Ancak sponsorluk yasasının eksik yönlerinin belirlenmesi üzerine 13.03.2004 tarih ve 25401 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5105 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile sporda sponsorluk yapabilecek kişiler ve sponsorluğun kapsamı yeniden düzenlenmiştir [47].

Söz konusu Kanunun 4. maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 89. maddesine 5 numaralı bent eklenmiştir. Buna göre gelir vergisi mükellefleri "3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanun ile 17.06.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50 sini" yıllık gelir vergisi beyannamesi ile bildirdikleri gelirlerden indirilebileceklerdir.

Yine aynı Kanunun 5. maddesi ile de Kurumlar Vergisi Kanununun 14/6 maddesinin sonuna bir bent eklenmiştir. Eklenen bu bent hükmü gereği kurumlar vergisi mükellefleri, ticari kazanç gibi hesaplanan kurum kazancının tespitinde "3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17.06.1992 tarihli ve 3813 sayılı TFF Hakkındaki kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor branşları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50 sini" hasıllattan indirebileceklerdir.

Türkiye’de spor organizasyonları Başbakanlık adına bir devlet bakanlığına bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. 21.5.1986 gün ve 3286 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna bağlı bulunan Genel Müdürlük, Merkezde üst yönetim yanında daire başkanlıkları, müdürlükler, futbol, voleybol, basketbol, satranç, motor sporları, briç ve tenis dışında kalan ve özerk olmayan spor dalı federasyonları ve bazı kurallardan oluşmaktadır. İllerde ise, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ve İlçe Müdürlükleri yer almaktadır. Okul sporları konusunda Milli Eğitim Bakanlığı yetkili olmakla birlikte, bu Bakanlığın ilgili birimleri, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve bağlı spor branşı federasyonları ile işbirliği yapmaktadır [48].

Türkiye’de Sporun Örgüt Şeması, Avrupa Birliği ülkelerindeki gibi değildir. Çünkü Avrupa Birliği’ndeki katılımcı demokratik yapı ile Türkiye’deki yapı arasında bir takım farklılıklar bulunmaktadır. Türkiye’de spor branşı federasyonları, Avrupa Birliği bünyesinde bulunan federasyonlar gibi spor kulüplerine ve ulusal spor örgütlerine dayanmamaktadır. Türkiye’de seçim sistemindeki adaylık, seçim, atama koşul ve yöntemleri Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki düzenlemelere göre farklılık gösterir. Türkiye, Avrupa Birliği’ne uyum amacıyla çok önemli yasal düzenlemeler yapmış ancak, henüz beden eğitimi ve spor yönetimi konusundaki yapı değişikliği gerçekleşmemiştir.

Türkiye’de Devlet Bakanlığına bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, eksiklerine karşın, ilçelere kadar uzanan bir örgütlenme içindedir. Gönüllü yapıda, Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu, Spor Bilimleri Derneği, Türkiye Spor Yazarları Derneği, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ile futbol branşında Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği önemli yer tutmaktadır. Bunların yanı sıra beden eğitimi ve sporda bazı dernekler ve vakıflar da bulunmaktadır. Ancak, bu örgütlenme yeterli değildir ve üst birliklere ulaşamamıştır. Türkiye’de spor alanında ilk ulusal örgütlenmeden bugüne kadar sporun yönetimine dair arayışlar sürekli gündeme gelmiştir. Özerk bir spor yönetiminde devlet otoritesine geçilmesi, spor yönetimini temsil eden örgütün, değişik gerekçelerle bir kuruluştan başka bir kuruluşa bağlanması, futbol federasyonunun özerkleştirilmesi ve diğer federasyonlarda da “seçim” gibi özerkliğe işaret eden uygulamaların getirilmesi, uygun bir yönetim modeli arayışlarının açık delilleridir. Ancak

özellikle son yıllarda Türk spor örgütü ve spor federasyonlarında “yapısal değişme” konusu daha yoğun olarak dile getirilmekte hatta bazı yasal düzenlemelerle (Spor Yüksek Konseyi ve Spor Genel Müdürlüğü Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı gibi) çözüm bulunmaya gayret edilmektedir [48].

1.3.3. Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Eğitimin Rolü

Eğitimin, spora katkı sağlayan en önemli etkenlerden biri olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Sporun en üst düzeyde gerçekleştirebilmesi için eğitimden yararlanır. Sporcu eğitimi, antrenör eğitimi, seyirci eğitimi, hakem ve spor yöneticilerinin eğitimi gibi konular spor eğitimi içerisinde ele alınan konulardan bazılarıdır. Eğitimin, sporun teknik, estetik ve performans düzeyini yükseltmek için önemli bir araç olduğu ve antrenman bilimi ve spor fizyolojisi gibi pek çok bilim dalının, spor eğitiminde önemli yer tuttuğu söylenebilir. Eğitim tanımlarına bakıldığında;

Yalman’ a [49] göre, eğitim, bireyin yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş ve diğer davranış örüntülerini kazandığı süreçler toplamıdır. Good [50] eğitimi; kişinin yaşadığı toplum içinde değerli olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümü olarak ifade etmektedir. Başaran’ a [51] göre eğitim ise, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. Kasıtlı olarak kültürlenmeye eğitim denilir. Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır:

1. Bireyi kültürlenmek.
2. Toplumsallaştırmak.
3. Üretken olmasını sağlamak.
4. Bireyselleştirmek.

Eğitimin amacının, bireyi, nedenini anlamaksızın yapacağı tercihlere koşullandırttıktan sonra özgürce tercihler yapmaya teşvik etmek olduğu kabul edilmektedir. Bu bakımdan eğitim, bireyin özgür kılınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Burada, sözü edilen eğitim kavramı; insana değer verilmesini, insanların eşit haklara, eşit fırsatlara sahip olmasını da içerisine almaktadır. Bu durumda, eğitimin bireyi bir yurttaş olduğu kadar, bir insan olarak da

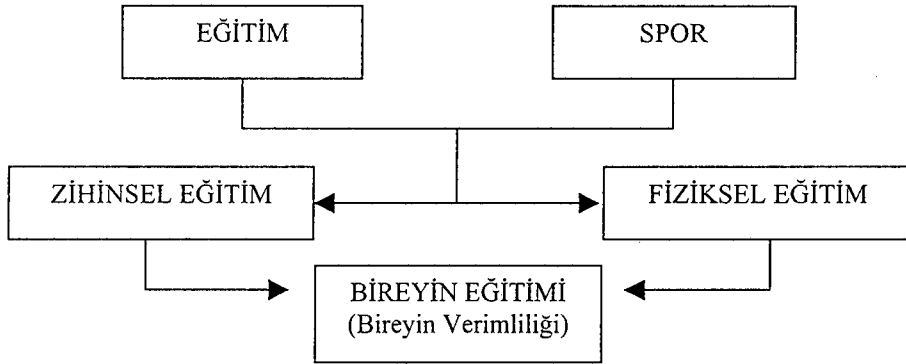
biçimlendirmesi gerekir. İnsan fiziksel, bilişsel ve ruhsal yönleriyle bir bütün olarak değerlendirilmeli, eğitim de bu hizmeti gerçekleştirecek biçimde oluşturulmalıdır. Aksi takdirde belli bir eğitim düzeyinde, bir meslek sahibi ve yeterli bir geliri bulunan ancak kendini gerçekleştirememiş pek çok insan ortaya çıkmaktadır. Başarılı görünüşleri arkasında mutsuz ve dengesiz yaşantılarıyla bu insanlar topluma beklenen katkıyı sunamamaktadır [49].

Genelde eğitimin temel amacının, eğitilen bireye içinde yaşadığı toplumun değerlerini aktarmak, uzun vadede onu toplumun yetkin, dengeli ve üretken bir üyesi haline getirmek, dolayısıyla da toplumsal bütünleştirilmeyi temin etmek ve sürdürmek olduğu söylenebilir. Ancak, her ülke kendi eğitim politikasına göre eğitimin amaçlarını, süresini ve kapsamını belirleyerek uygulamaktadır. Beden eğitimi ve sporu tam bir program içinde uygulamaya başlayan ve bunu genel eğitim sisteminin bir parçası sayan ilk ulus, eski Yunanlılardır. Yeniçağlarda, beden eğitimi ve sporu sistemli bir hale getiren ilk ülke ise Almanya olmuştur. Gerçekten, spordan günümüzde hem sosyalleşme ve sosyal dayanışma süreçlerini oluşturmanın, hem de bu süreçlerde erişilen hususları korumanın; yani, sosyal uyumun aracı olarak yararlanılmaktadır. Sivil toplum örgütlerinin etkin bir biçimde fonksiyonel olduğu Almanya’da her dört yurttaştan biri bir spor kulübünün etkin üyesi oluşu, bu ülkede engelliler ve hatta çocuklu annelere yönelik spor programlarının varlığı, çağdaş endüstriyel bir toplumda sporun yerini göstermektedir.

Demokratik toplumların eğitim anlayışının başında bireylerin düşüncelerini, beklentilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamın yaratılması temel ilke olarak yer almaktadır. Bu bağlamda, sadece fikir eğitiminden sorumlu bir öğretim ve eğitim sistemi artık geçerli değildir. Çünkü insan sadece beyinden ibaret değildir, onun en az öteki kadar eğitime gereksinimi olan bir vücudu ve ruhsal durumu vardır. Bunu sağlayan en etkili yolun beden eğitimi etkinlikleri ve spor olduğunun anlaşılması beden eğitimi ve spor kavramını daha önemli hale getirmiştir [52].

1.3.3.1. Eğitim ve Spor

Gelecekte toplumda sorumluluklar yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesinde gerek bireyler arası gerekse toplumlararası iyi ilişkilerin devamında çocukluktan başlayan beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin büyük önemi vardır. Eğitiminde spora katkı sağlayan en önemli etkenlerden biri olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu sebepten dolayı çağdaş eğitim anlayışı, bilişsel eğitimin yanı sıra, fiziksel eğitimin de gerekli olduğunu kabul ederek, beden eğitimi ve sporu genel eğitim sürecinin bütünlüyci bir parçası olarak görmektedir [53]. Şekil 1.2.' de çağdaş eğitim anlayışını gösterilmektedir.

Şekil 1.2. : Günümüz Çağdaş Eğitim Anlayışı [53]

Şekil 1.2. incelendiğinde, eğitim süreci içerisinde bireyin, bilişsel ve fiziksel eğitim sürecinden geçtikten sonra çağdaş anlamda eğitilmiş olacağı; bir başka deyişle, fiziksel olarak verimli duruma gelebileceği vurgulanmaktadır. Bireyin eğitimi içerisinde fiziksel eğitim konusu 1990 yılında National Association for Sport & Physical Education (NASPE) tarafından yapılan tanımlamada açıkça görülmektedir.

“1990 yılında National Association for Sport & Physical Education (N A S P E), fiziksel yönden eğitilmiş kişi ile ilgili konuyu açıklamaya yardım eden bir doküman geliştirdi. Fiziksel olarak eğitilmiş insan [54]:

- Çeşitli fiziksel etkinliklerde bulunmak için gerekli becerileri öğrenmiş olan,
- Düzenli olarak fiziksel etkinliklere katılan,
- Fiziksel olarak formda olan,
- Fiziksel etkinliklere katılımın yararını bilen,
- Fiziksel etkinliğe ve sağlıklı yaşama katkılarına değer veren bir insandır.

Bu tanımlamadaki beş elementin her biri fiziksel eğimli insanı tanımlayan etkinlikleri ve sonuçları öğrenmek için geliştirilmiştir.

Fiziksel Eğitilmiş İnsan

Çeşitli fiziksel etkinliklerde bulunmak için gerekli becerileri öğrenmiş olan.

- Vücut bilinci, uzaysal algı, çaba ve ilişki kavramlarını kullanarak hareket eden.
- Yeterliliğini çeşitli işleyen motor ve motor olmayan becerilerde sergileyen.
- Yeterliliğini bireysel ve başkaları ile uygulanan ve işleyen, motor ve motor olmayan becerilerde sergileyen.
- Yeterliliğini farklı fiziksel etkinliklerde sergileyen.
- Ustalıkını bazı fiziksel etkinliklerde sergileyen.
- Yeni becerileri nasıl öğreneceğini öğrenmiş olan.

Düzenli olarak fiziksel etkinliklere katılan.

- Haftada en az üç kere sağlığı artırıcı etkinliklere katılan.
- Seçen ve düzenli olarak fiziksel etkinliklere katılan.

Fiziksel olarak formda olan.

- Değer bilen, başaran ve fiziksel formu koruyan.
- Antrenman ve kondisyon prensiplerine göre güvenilir, kişisel form programları düzenleyen.

Fiziksel etkinliklere katılımın yararını bilen.

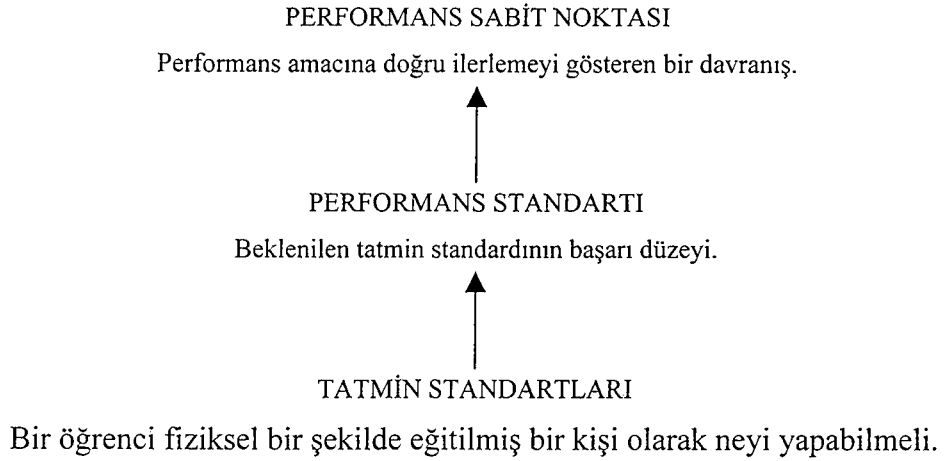
- Fiziksel etkinliğe düzenli katılımı ilgili risk ve güvenlik faktörlerinin farkında olan.
- Kavramları ve prensipleri motor beceri gelişimine uygulayan.
- Fiziksel formun iyiliğini oluşturduğunu anlayan.
- Seçilen fiziksel etkinlikler için kuralları, yöntemleri ve uygun davranışları bilen.
- Fiziksel etkinliğe katılımın çok yönlü kültüre ve uluslararası anlayışa neden olabileceğini farkında olan.

Fiziksel etkinlik ve sağlıklı yaşama katkılarına değer veren.

- Fiziksel etkinliğe katılımın sonucu olan başkalarıyla ilişkiyi takdir eden.
- Düzenli fiziksel etkinliğin yaşam boyu sağlık ve iyilikte önemli rol oynadığına saygı duyan.
- Fiziksel etkinliğe düzenli katılımın sonucu olan durguları yönlendirebilen kişidir.”

Bunun yanında 1995 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde fiziksel eğitim için ulusal standartlar National Associations for Sport and Physical Education (NASPE) tarafından benimsenmiştir. Bu standartlar Tatmin Standartları, Performans Standartları ve Performans Sabit Noktasından

oluşmaktadır. Oluşturulan bu standartlar fiziksel eğitimin koşullarını göstermektedir [55].

Şekil 1.3. Amerika'da Ulusal Fiziksel Eğitim Standartları [55]

Şekil 1.3. incelendiğinde, tatmin standartlarının öğrencilerin hem hareket yeteneği hem de hareket bilgisi açısından yapmaları gerekli olan şeyler üzerinde odaklaştığı görülür. Performans Standartları, öğrencinin tatmin standartlarına ulaşabilmesinde etkin başarı derecesini belirleyerek umut edilen performans için çözüm yolu sağlar. Performans Standartları, özel olarak, Performans Sabit Noktası aracılığı ile öğrenci gelişiminin tarafsız olarak değerlendirilmesi ile ilgilidir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın boyutlarına bağlı kalınarak problem, amaç, önem, sınırlılık ve araştırma yöntemi konusunda bilgiler verilmektedir.

2.1. Problem

Çocukluk dönemi sağlıklı bir yaşam için gelişmesi için en önemli gelişim dönemdir. Bu dönemde çocuğun etkinlik içinde bulunduğu sosyal çevresi ve özellikle de aile ortamı çocuğun fiziksel, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişiminde önemli bir rol oynar. Aileler çocukların tutum ve davranışlarının oluşmasında etkili bir rol model olarak karşımıza çıkmaktadır.

Fiziksel etkinlik sağlıklı bir yaşam için ön koşuldur. Bireyin fiziksel etkinliği bir yaşam biçimi haline dönüştürmesi yaşamına olumlu katkılar sağlayacaktır. Özellikle çocuklukta ve ergenlikte elde edilen fiziksel etkinlik deneyimleri yetişkinlik sırasında etkin bir yaşam tarzı seçilmesine yardımcı olacaktır. Çocukluk döneminde ailelerin çocuklarını sportif etkinliklere yönlendirmesi ve desteklemesi gelecek dönemlerde fiziksel etkinlik alışkanlığının kazanılmasına zemin hazırlayacaktır. Bu araştırmada ailelerin çocuklarını çocukluk dönemi içerisinde sportif etkinliklere yönlendirip yönlendirmediğini belirlemek bir problem durumu olarak ortaya çıkmaktadır.

2.2. Amaç

Bu araştırmanın temel amacı serbest zaman etkinliği olarak çocukların spora yönlendirilmesi konusunda ailelerin görüşleri ve bu tür etkinliklere olan beklentilerini ortaya koyabilmektir.

Bu temel amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranması yoluna gidilmiştir:

1. Araştırmaya katılan ailelerin kişisel özellikleri nelerdir?
2. Aileler sportif etkinliklere katılan çocuklarında ne tür bir özelliğin gelişmesini beklemektedirler?
3. Aileler çocuklarını sportif etkinliklere yönlendirmelerindeki temel neden nedir?

4. Çocukların erken yaşlarda spora başlamasında ailelere düşen görev nedir?
5. Aileler iyi bir antrenörler de olması gereken hangi tür özellikleri aramaktadırlar?
6. Ailelerin çocuklarının sportif etkinliklere yönlendirilmesinde okul ve öğretmenden beklentileri nelerdir?
7. Aileler spor okullarını seçerken en çok hangi özelliklere dikkat etmektedirler?
8. Aileler sportif etkinliklere katılan çocuklarının sportif gelecekleri için neler düşünmektedirler?
9. Ailelerin çocukları ile beraber spor hakkında konuşma ve televizyonda spor programlarını seyretme sıklığı nedir?
10. Ailelerin okulöncesi dönemde çocukların sportif etkinliğe katılımında cinsiyet ayrımına yönelik görüşleri ile çocuklarının cinsiyeti arasında bir fark var mıdır?
11. Çocukların katıldıkları spor branşları ve çocukların cinsiyeti arasında bir fark var mıdır?

2.3. Önem

Çocukların spora yönlendirilmesinde ailelerin görüşlerinin araştırılması çocukların spora etkin bir şekilde yönlendirilmesi ile bu tür etkinlikleri düzenleyen kurumların bu beklentilere göre yeni bir yapılanma sürecine girmelerine yardımcı olacaktır. Çocukların spora yönlendirilmesinde ailelere önemli görevler düşmektedir. Araştırma ile spora yönlendirme konusunda ailelerin izleyeceği yolun belirlenmesi, ailelerin üstlenecekleri rolün biçimlendirilmesi ve spor okullarında varolan aksaklıkların belirlenip ortadan kaldırılması yönünde katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Çocukların spora katılımlarında ailelerin görüşlerini araştırmak için yapılan bu çalışmadan elde edilen veriler ile gelecekte çocukların sportif etkinlik programlarından beklentilerine ilişkin bir araştırmanın sonuçları karşılaştırıldığında, programların içerik, yönetim yapısı gibi etkinliklerin daha sağlıklı olmasını katkı sağlayacaktır.

2.4. Sınırlılık

Araştırma sonuçlarının genellenebilirliği üzerinde etkili olabilecek sınırlılık şudur:

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu' nda düzenlenen spor kurslarına kayıtlı olan öğrencilerin aileleri, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü' ne bağlı Yaz Spor Okullarında kayıtlı olan öğrencilerin aileleri, 1. Taktik Hava Kuvveti Komutanlığı Yıldız Tepe Lojmanları Yaz Spor Okullarında kayıtlı olan öğrencilerin aileleri ile sınırlıdır.

2.5. Yöntem

Bu kısımda araştırmanın modeli, evren, örneklem, kullanılan veri toplama yöntemi, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

2.5.1. Araştırmanın Modeli

En genel anlatımı ile çocukların spora yönlendirilmesinde ailelerin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma, mevcut durumun belirlenmesi niteliğindedir. Araştırmada “geçmişte halen varolan uygulama durumunu varolduğu haliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımı olan” [56] Genel Tarama Modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeline uygun olarak hazırlanan anket ile varolan duruma ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

2.5.2. Evren ve Örneklem

Araştırma Eskişehir ilinde bulunan kamu işletmelerine ait spor tesislerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu spor kurslarına, Eskişehir Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Yaz Spor Okullarına ve 1. Hava Kuvveti Komutanlığı Yıldız Tepe Lojmanları Yaz Spor

Okullarında kayıtlı olan toplam 1553 öğrenci aileleri oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme kurslara sürekli olarak devam eden öğrenciler aileleri içerisinde basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 221 aile bireyi alınmıştır.

Çalışma evreni 1553 kişiden oluşmaktadır. Ancak evrenin çok geniş olması, uygulamadaki olanaksızlıklar bulunması, zaman tasarrufunun sağlanması ve doğru bilgi edinme olanaklarının sağlanması açısından evren içerisinde örneklemin belirlenmesine gereksinim duyulmuştur. Yapılan araştırmada evrenin %14.23' ü araştırma örnekleme dahil edilmiştir. 2004 yılında açılmış olan spor okullarına gelen gözlem birimlerinin spor okullarına gelişleri tamamen tesadüfi bir şekilde olduğu varsayılarak, örnekleme teşkil etmek üzere seçim yapılırken evreni oluşturan birimler arasında herhangi bir ayrıcalığın gözlemlenmediği, yani hepsine eşit seçilme şansı veren olasılıklı örnekleme yöntemlerinden biri olan "Basit Tesadüfi Örnekleme" yöntemi ile örnekleme birimleri seçilmiştir. Örnekleme herkes tarafından bilinen piyango çekilişine benzemektedir. Eğer ana kütle hacmi N ve örnek kütle hacmi de n ile gösterilirse, seçim ihtimali n/N şeklinde gösterilir. Eğer evren 60 birim ve bu evrenden 10 birim tesadüfi olarak seçilecekse, seçme ihtimali $10/60 = \%16,67$ ' dir. Bu da evrenin %16,67' sinin örneğe girdiğini göstermektedir. 10 birimlik bu örneklem, iki türlü oluşabilir [57–58].

1. Bütün evren birimleri birden altmışa kadar numaralandırılır ve bu numaralar bir torbaya atıldıktan sonra, 10 tanesi tesadüfi olarak birer birer torbadan çekilir.

2. Tesadüfi Sayılar Tablosu' nu kullanarak da seçim gerçekleştirilebilir.

Belirlenen "Basit Tesadüfi Örnekleme Yöntemi" ile örnekleme oluşturan toplam 221 kişiden oluşan aile grubu ile çalışılmıştır. Üzerinde araştırma yapılacak evrenin özelliklerini yansıtacağı düşünülen bir grup birimin (örneğin) evrenden seçilmesi ve gözlemlerin bu birimler üzerinde yapılması kaçınılmaz olduğunda başvurulabilecek en basit örnekleme yöntemidir.

2.5.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla, yapılan araştırmaya temel oluşturmak üzere spora yönlendirme üzerine yayınlanmış çeşitli kitap, makale ve araştırmalar incelenmiş, doğrudan ailelerden görüşler alınmıştır. Ayrıca, bilimsel araştırma yöntemleri, istatistik ve eğitim alanlarında uzman Prof. Dr. Ahmet ÖZMEN, Yard. Doç. Dr. Adnan BOYACI, Yard. Doç. Dr. Ayşen NAMLU, Öğr. Gör. Ş. Dilek BELET ve Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğretim elemanları ile tartışılarak bir anket formu geliştirilmiştir. Araştırma probleminin çözümü için gerekli olan bilgilerin toplanılması amacı ile anketin geliştirilmesi aşamasında, benzer nitelikteki bilgi toplama araçları incelenerek, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilecek bulgulara temel oluşturacak verilerin sağlanması için kapalı uçlu 48 maddelik bir soru havuzu ve bu sorulara uygun seçenekler oluşturulmuştur [59].

Yapılan değerlendirmeler sonucunda ilk etapta araştırma amacına uygun 34 soru hazırlanmıştır. Daha sonra bu sorular kendi içlerinde bir kez daha değerlendirilip 17 soruya indirilerek araştırma anketi oluşturulmuştur. Ancak oluşan anketin 17 sorusuna ailelerin kişisel özelliklerini öğrenmek amacı ile kişisel özellik bilgi formu soruları eklenerek üç bölümden oluşan “Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailelerin Görüşleri Anket Formu” 29 soruluk anket şekline dönüştürülmüştür (Ek-2).

Birinci bölümde ailelerin kişisel özellikleri ile toplam 12 soru bulunan “Kişisel Özellikler Bilgi Formu” ikinci bölümde, “ailelerin çocuklarını sportif etkinliklere yönlendirmesini değerlendirmek için hazırlanmış olan yedi soru bulunmaktadır. Üçüncü bölümde 10 sorudan oluşan sportif etkinlikleri değerlendirme formu bulunmaktadır.

Hazırlanan anketin güvenilirlik analizi yapılmış ve Alpha değerinin, 7877 olduğu bulunmuştur. Bu noktada anketin güvenilir olduğu söylenebilir.

2.5.4. Anketin Uygulanması

Araştırmanın sağlıklı bir biçimde sonuçlanması ve geri dönüşümünün fazla olması için araştırma örneklemini oluşturan Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, 1. Taktik Hava Kuvveti Komutanlığı Yıldız Tepe Lojmanları tesislerindeki yetkililerle görüşülmüş ve “Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailelerin Görüşleri” anket formunun uygulanması için gerekli izin kurumlardan alınmıştır (Ek-1). Anket uygulaması araştırmacının tarafından tesislere gidilerek elden yapılmıştır.

Anketi cevaplayan ailelerin herhangi bir kuşku duymamaları ve güvenlerinin sağlanması açısından ankete herhangi bir tanımlayıcı bilgi yazmalarının gerekli olmadığı belirtilmiştir.

2.5.5. Verilerin Çözümü

Spor tesislerinde ailelere uygulanan anketlerden elde edilen ham verilerin çözümlenmesine geçilmeden önce, verilerin işlenmesine yönelik işlemler yapılmıştır. Elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesinde SPSS for Windows paket programı kullanılmıştır. Çözümlemede frekans, yüzde ve (x^2) ki-kare analizi kullanılmıştır.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın boyutlarına bağlı kalarak araştırma grubunun Çocukların Spora Yönlendirilmesinde Ailelerin Görüşleri Anketine verdikleri cevaplara göre verilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

3.1. Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri

Araştırma grubunu oluşturan aile grubunun kişisel özellikleri Çizelge 3.1.1. de gösterilmiştir.

Çizelge 3.1.1. Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri (n:221)

Çocuk Cinsiyet	f		%		
	Kız	95		43	
Erkek	126		57		
TOPLAM	221		100		
Çocuk Yaş	3-4 yaş	9		4,1	
	5-6 yaş	27		12,2	
	7-8 yaş	23		10,4	
	9-10 yaş	21		9,5	
	11-12 yaş	41		18,5	
	13-14 yaş	45		20,4	
	15-16 yaş	43		19,5	
	17-18 yaş	12		5,4	
	TOPLAM	221		100	
Baba-Anne Yaş		<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>
	20-24 yaş	1	1	0,5	0,5
	25-29 yaş	1	12	0,5	5,4
	30-34 yaş	23	50	10,3	22,4
	35-39 yaş	65	84	29,4	38,4
	40-44 yaş	82	51	37,1	23,1
	45 ve üzeri	49	23	22,2	10,4
	TOPLAM	221	221	100	100
Baba-Anne Meslek		<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>
	İşçi	45	8	20,4	3,6
	Memur	108	64	48,9	29
	Serbest Meslek	43	12	19,5	5,4
	Emekli	21	15	9,5	6,8
	İşsiz	4	122	1,7	55,2
TOPLAM	221	221	100	100	

		<i>Baba</i>	<i>Anne</i>	<i>Baba</i>	<i>Anne</i>
Baba-Anne Eğitim	İlköğretim Mezunu	28	57	12,7	25,8
	Ortaöğretim Mezunu	88	81	39,8	36,7
	Üniversite Mezunu	84	63	38	28,5
	Yüksek Lisans Mezunu	14	16	6,3	7,2
	Doktora Mezunu	7	4	3,2	1,8
	TOPLAM	221	221	100	100
	Çocuk Sayısı	Bir	66	29,9	
İki		129	58,4		
Üç		22	10		
Dört		3	1,4		
Beş ve Üzeri		1	0,5		
TOPLAM		221	100		
Gelir Düzeyi	300 milyon ve altı	16	7		
	300–700 milyon	57	25,8		
	800–1.200 milyon	70	31,7		
	1.300–1.700 milyon	42	19		
	1,800–2.200 milyon	20	9		
	2.300 milyon ve üzeri	16	7,3		
	TOPLAM	221	100		
Spor Geçmişİ	Evet	99	44,8		
	Hayır	122	55,2		
	TOPLAM	221	100		
	Baba	39	17,6		
	Anne	18	8,1		
	Kardeş	12	5,4		
	Baba – Anne	16	7,2		
	Baba - Kardeş	9	4,1		
	Anne – Kardeş	3	1,3		
	Hepsi	2	0,9		
	Spor Geçmişİ Yok	122	55,2		
	TOPLAM	221	100		

Çizelge 3.1.1.’deki ailelerin kişisel bilgilerine ilişkin özellikleri incelendiğinde araştırma grubunu oluşturan ailelerin çocuklarının cinsiyet dağılımları incelendiğinde, % 43’ü “Kız”, % 57’ si “Erkek” çocuklardan oluştuğu görülmüştür. Bu veriler incelendiğinde iki cinsiyetin de spor ile ilişkileri yakınlık göstermektedir. Aynı zamanda spor yapan toplulukta cinsiyet farkının görülmediği her iki cinsinde spora ilgisinin arttığı söylenebilir. Son yıllarda çevresel koşulların değişmesine paralel olarak bayanlarında spora ilgisinin arttığını ve eskiden yalnızca erkeklere özgü bir uğraş gibi kabul edilen sportif etkinliklerin bayanların arasında da giderek artan bir ilgiyle yayılmaya başladığı ileri sürülmektedir [60].

Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde, %4,1' i “3–4 yaş” arasında olan çocukların sportif etkinliklere katılımının en az olduğu, %20,4' ü “13–14 yaş” arasında olan çocukların ise, en fazla katılımı gösterdiği görülmektedir. %20,4' ü “11–16 yaş” arasında bulunan çocukların spora ilgisinin daha yoğun olduğu söylenebilir. Ayrıca 16 yaşından sonra spor yapan çocuk sayısında keskin bir düşüş görülmektedir. Sebebinin ailelerin bu yaştan sonra çocuklarının üniversite eğitimi için sporu geri plana attığı ve çocuğunu bu doğrultuda yönlendirmeye çalıştığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan ailelerin yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde, ankete katılımın en yoğun olduğu yaş grubunun %37,1' inin “40–44 yaş” arasında olan babalar ve 38,4' ünün “35–39 yaş” arasında olan annelerin olduğu görülmektedir. %0,5' inin “20–24 yaş” arasında olan grubun en az olduğu ve bu yaş grubundaki ailelerin daha evliliğin ilk yıllarında olmalarından dolayı erken çocuk edinme eğiliminde olmadığı söylenebilir. Çocuk sahibi olanların sayısının en fazla olduğu yaş grubu ise, %37,1' inin “40–44” yaş arasında olan babalar ve %38,4' ünün “35–39 yaş” arasında olan annelerin olduğu görülmektedir.

Ailelerin mesleki durumlarına ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan babaların %48,9' unun “Memur”, annelerin ise, %55,2' sinin “İşsiz” olduğu görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde memur sınıfına ait olan babaların sayısında bir yığılma olduğu, annelerin ise ev hanımı sınıfında bir yığılma gerçekleştirdiği buna paralel olarak bu iki sınıftaki baba ve annelerin çocuklarını spora yönlendirmede daha istekli ve etkin olduğu söylenebilir.

Ailelerin eğitim düzeyine ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan babaların %39,8' inin “Ortaöğretim mezunu”, %38' inin “Üniversite mezunu”, annelerin %36,7' sinin “Ortaöğretim Mezunu”, %28,5' inin ile “Üniversite mezunu olduğu görülmektedir. 2000 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımında elde edilen bilgilere dayanılarak, son bitirilen öğretim kurumuna göre Türkiye’ deki nüfus dağılımı; İlkokul 22.166.827 (%56,4), İlköğretim 1.719.479 (%4,3), Ortaokul ve Dengi 4.308.030 (%10,9), Lise ve Dengi 8.013.507 (%20,3), Yükseköğretim 3.151.964 (%8,1) şeklindedir [61]. Her iki veri birbiri ile karşılaştırıldığında, araştırma grubunun yükseköğretim ve ortaöğretim

değişkenleri göz önüne alınarak Türkiye geneline göre eğitim düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan ailelerin %29,9'unun "Bir", %58,4' ünün "İki", çocuğa sahip olduğu görülmektedir. Günümüzde aile planlamasının daha etkili olduğu ve geçim sıkıntısı gerçeği göz önüne alındığında ailelerin artık bir ya da 2 çocuktan daha fazlasını istemedikleri çizelgede açıkça görülebilir.

Araştırmaya katılan ailelerin %31,7' sinin "800-1.200 milyon arası", gelir durumuna sahip oldukları görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde memur sınıfının ağırlıkta olması ve aylık gelirin öğrenim durumunun sonucunda bulunulan statü ile bağlantılı olduğu söylenebilir.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuca göre örnekleme katılan ailelerin kişisel bilgilerine ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan "ailelerin spor geçmişi" ile ilgili soruya %44,8' inin "Evet", %55,2' sinin "Hayır", seçeneğine yöneldikleri görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde birbirine yakın iki değer görülmektedir.

Ailelerin kişisel bilgilerine ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan aile üyelerinin %55,2' sinin "Spor Geçmişinin Olmadığı" ve en fazla yüzdeler dilime sahip olanın %17,6' sının "Baba", olduğu görülmektedir. Bu veriler incelendiğinde araştırmaya katılan aile üyelerinin büyük bir çoğunluğunun spor geçmişi olmadığını ortaya koymaktadır. Bir çocuk, oyun deneyimlerini ve formal oyunu ilk olarak aile içinde görür. Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora ilgiyi arttırır. Aileler de spora katılıyor ya da geçmişte sporla ilgilenmiş ise, yine aileler spor yapmaya devam ediyor ya da düzenli olarak televizyondan spor programlarını seyrediyorlarsa ya da amaçlıyorlarsa, aileler çocuklarının sporda başarılı olmalarını ümit ediyorlarsa ve spor aile içinde genel bir konuysa, çocuklar sporla daha fazla ilgilenebilir ve katılımında bulunabilir. Ailenin spor ile ilgili olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etkidir [62].

3.2. Araştırma Grubunun Çocuklarını Sportif Etkinliklere Yönlendirmelerine İlişkin Görüşleri

Aşağıda anketin ikinci bölümünde yer alan çocukların sportif etkinliklere yönlendirilmelerine yönelik hazırlanmış yedi soruya verilmiş yanıtların bulguları yer almaktadır.

3.2.1. Sporun Çocuklara Sağladığı Özelliklere İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n: 221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a-Duyuşsal, bilişsel ve fiziksel özelliklerinin gelişmesini sağlar.	187	84,6	28	12,7	4	1,8	1	0,5	1	0,5	221	100
b-Serbest zamanları değerlendirme alışkanlığı kazandırır.	152	68,8	53	24	12	5,4	3	1,4	1	0,5	221	100
c-Grup içi etkinliklere katılımda kolaylık sağlar.	163	73,8	43	19,5	11	5	4	1,8			221	100
d-Yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlar.	163	73,8	44	19,9	11	5	1	0,5	1	0,5	221	100
e-Kişilik gelişimine kolaylık sağlar.	158	71,5	43	19,5	13	5,9	5	2,3	2	0,9	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “sporun çocuklara sağladığı özellik” sorulduğunda, %84,6’ sının “Duyuşsal, bilişsel ve fiziksel özelliklerinin gelişmesini sağlar” şeklindeki seçeneğe katılımın daha fazla olduğu görülmektedir. Fakat diğer seçeneklerinde katılım oranı birbirine oldukça yakın durumdadır. Spor etkinlikleri, vücut yapısını geliştirici ve eğitici rol oynamasının yanında, fikir ve ruh eğitiminde de rolü vardır. Gerçekten, özellikle genç nesillerin yapıcı ve yaratıcı olmasında sosyal konuşma ve milli dayanışmanın sağlanması açısından da sporun, sosyal ve kültürel kalkınmaya katkısı olduğuna şüphe olmadığı söylenebilir.

3.2.2. Çocukların Sportif Etkinliklere Yönelmesindeki Temel Nedene İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n: 221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a-Katıldığı sportif etkinliği sevmesi.	185	83,7	30	13,6	4	1,8	1	0,5	1	0,5	221	100
b-Katıldığı sportif etkinliğin ekonomik olması.	45	20,4	89	40,3	25	11,3	16	7,2	46	20,8	221	100
c-Katıldığı sportif etkinliğin ülkede sevilen bir spor olması.	66	29,9	86	38,9	36	16,3	9	4,1	24	10,9	221	100
d-Katıldığı sportif etkinliğin gelecek de bir meslek fırsatı sunması.	53	24,0	71	32,1	40	18,1	18	8,1	39	17,6	221	100
e-Katıldığı sportif etkinliğin, medyada yer alan ünlü sporcularının etkisi.	52	23,5	81	36,7	24	10,9	21	9,5	43	19,5	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının spora yönelmesindeki temel nedenin ne olabileceği” sorulduğunda, %83,7’ sinin “Katıldığı sporu sevmesi” şeklinde hazırlanan seçeneğe yoğun biçimde katıldıkları görülmektedir. Aile sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmeyi sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağı ve katılıyorsa nasıl spor yapacağını belirler [30]. Çocukların sporu sevmesi çevresiyle yakından ilişkilidir. Çocuk çevresinde karşılaştığı herhangi bir spor etkinliğinden kolayca etkilenme özelliğine sahiptir. Bu noktada çocuğu erken yaşlarda spora yönlendirecek bir aile, çocuğu farklı spor etkinlikleri ortamına sokarak çocuğun sportif etkinliği seçmesine ve ilgi göstermesini sağlayabilir.

3.2.3. Sportif Etkinliklere Yeni Başlayan Çocuklarda Uzmanlar Tarafından Yapılması Gereken Uygulamaya İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı
(n: 221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a- Sağlık kontrolü.	179	81	33	14,9	6	2,7	1	0,5	2	0,9	221	100
b-Yetenek seçimi.	145	65,6	61	27,6	9	4,1	3	1,4	3	1,4	221	100
c-Çocuğun spor branşına olan ilgisini belirleme.	150	67,9	59	26,7	11	5			1	0,5	221	100
d-Ailenin antropometrik özelliklerinin belirlenmesi.	76	34,4	79	35,7	45	20,4	10	4,5	11	5	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “sportif etkinliklere yeni başlayan çocuklara uzmanlar tarafından yapılması gereken uygulamanın ne olduğu” sorulduğunda, %81’ inin “Sağlık kontrolü” seçeneğine yöneldikleri görülmektedir. Ancak diğer seçeneklerde de benzer yoğunluk görülmektedir. Geçmiş yıllarda da olduğu gibi sportif başarının bu kadar üst seviyeye çıkamamış olmasının en büyük sebeplerinden birisi belirli bir sportif etkinliğe uygun özelliklere sahip bireylerin o sportif branşa doğru bir şekilde kanalize edilememiş olmasıdır. Sportif branşa uygun yetenek seçimlerinin uygulanmayışı o sportif branşta mevcut başarı oranının çok düşük olmasına sebep olmaktadır. Türkiye’ de mevcut olan her spor branşının kendine ait yetenek seçimi kriterleri ve uygun şartlar oluşturulsa, ülkedeki sportif başarı çok daha üst seviyelere taşınabilir.

3.2.4. Çocukların Sportif Etkinliklere Yönlendirilmesinde Aileye Düşen Göreve İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n: 221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a- Çocuğun çaba ve gelişmesini takdir etmek ve övmek.	171	77,4	42	19	6	2,6	1	0,5	1	0,5	221	100
b-Çocuğun hata yapması ve yenilgisinde ona her zaman destek olmak.	168	76	48	21,6	3	1,4	1	0,5	1	0,5	221	100
c-Çocuğun her zaman kurallara uyarak spor yapmasını desteklemek.	158	71,5	50	22,6	12	5,4	1	0,5			221	100
d-Çocuk spora katılımda isteksiz ise onu spor yapmaya ikna etmek.	83	37,6	84	38	17	7,7	6	2,7	31	14	221	100
e-Kendi dalında uzmanlaşmış (üniversite mezunu) antrenör tarafından eğitilmesine olanak sağlamak.	140	63,3	61	27,6	11	5	3	1,4	6	2,7	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocukların sportif etkinliklere yönlendirilmesinde aileye düşen görevin ne olması gerektiği” sorulduğunda, %77,4’ ünün “Çocuğun çaba ve gelişmesini takdir etmek ve övmek” seçeneğine yönelmiş oldukları görülmektedir. Çocuğun spor etkinlikleri içindeyken ailesini yanında görmesi, aile ile paylaşılan konuların çoğalması aile bağlarını da güçlendirecektir. Bu durumlarda ailelerin yapması gereken, çocuğa destek olması, eleştirmemesi, asıl olarak böyle olumlu bir etkinliğin içinde yer almasını takdir etmesidir. Aileler de sporu okullar gibi bir eğitim aracı olarak kullanabilir [52]. Sevgi aile içinde çocuğa güven duygusu kazandırır. Aile çocuğun yardımcısı ve

destekçisi olmalıdır. Çocuğun yaşına uygun işleri kendi kendine yapmasına imkan sağlamalıdır. Becerme, iş yapma mutluluğu tadan çocuk kendini ailenin güvencesi içinde hisseder. Kendine güvenen çocuğun ruhsal gelişimi mükemmel olur [36].

3.2.5. Antrenörde Olması Gereken Özelliklere İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n: 221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a-Çocukların yeteneklerini geliştirme konusunda gayretli olması.	188	85,1	30	13,6	1	0,5	2	0,9			221	100
b-Alanında uzmanlık düzeyinde eğitim almış olması.	170	76,9	41	18,6	6	2,7	2	0,9	2	0,9	221	100
c-Antrenörlük alanındaki bilgilerini yenileme konusunda gayretli olması.	155	70,1	50	22,6	14	6,3	1	0,5	1	0,5	221	100
d-Çocukları sevmesi.	167	75,8	39	17,6	9	4,1	4	1,8	2	0,9	221	100
e-Veli, okul ve aile ilişkisine önem vermesi.	143	64,7	58	26,2	12	5,4	5	2,3	3	1,4	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “antrenörlerde olması gereken özellik” sorulduğunda, %85,1’ inin çocukların yeteneklerini geliştirme konusunda gayretli olması seçeneğine yöneldikleri görülmektedir. Çocuk tarafından içsel olarak algılanan pozitif ve negatif her türlü davranış özelliği onu spora yaklaştırır veya onu spordan ayırır. Antrenör ve aile bu aşamada kendisini diğerleriyle kıyaslayan sporcuya pozitif yönde feedback yapmak zorundadır. Antrenörler her zaman genç sporcu adaylarının gelişme ve gayretlerine dikkat etmelidir. Çünkü çocuk spora katılımını devam ettirdiği sürece antrenör ve ailesinden önemli derecede takdir edilmeye gereksinim duyar. Antrenörler öğrencilerine yeni beceriler öğretmeli, sporcularına her zaman örnek olmalı ve arzu edilen davranışlar için her zaman model olmalıdır [23].

3.2.6. Çocukların Sportif Etkinliklere Yönlendirilmesinde Eğitim Kurumlarında Bulunan Öğretmenlere Düşen En Önemli Göreve İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a-Okul döneminde temel yeteneklerin gelişmesi konusunda çocuğu desteklemesi.	174	78,7	37	16,7	8	3,6	1	0,5	1	0,5	221	100
b-Çocuğu yapmış olduğu sportif etkinlikleri sınıfta anlatmasına ve yeni öğrendiği hareketleri göstermesine olanak sağlaması.	123	55,7	76	34,4	17	7,6	2	0,9	3	1,4	221	100
c-Çocuklara gelişim düzeyleri hakkında bilgi vererek başarısızlığında sporda varolduğunu örneklerle anlatmaya çalışması.	127	57,5	66	29,8	20	9	7	3,2	1	0,5	221	100
d-Sporun önemli bir serbest zaman etkinliği olduğunu vurgulaması.	136	61,5	65	29,4	9	4,1	5	2,3	6	2,7	221	100
e-Çocuk-aile-antrenör arasında yaşanabilecek problemleri dinlemeli ve çözüm yolları bulmalı.	131	59,3	56	25,3	23	10,4	5	2,3	6	2,7	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının sportif etkinliklere yönelmesinde eğitim kurumlarında bulunan öğretmenlere düşen en önemli görevin ne olduğu” sorulduğunda, %78,7’ sinin “Okul döneminde temel yeteneklerin gelişmesi konusunda çocuğu desteklemesi” seçeneğine yönelmiş oldukları görülmektedir. Çağdaş eğitim anlayışı, bilişsel eğitimin yanı sıra, bedensel eğitimin de gerekli olduğunu kabul ederek, beden eğitimi ve sporu genel eğitim sürecinin bütünleyici bir parçası olarak görmektedir [53]. Almanya’ da sporcular üzerinde yapılan bir araştırmaya göre sporcuların % 38 ailesinin, % 32 arkadaşlarının, % 10 Beden Eğitimi öğretmenin, % 20 diğer sebeplerin etkisi ile

branşa yönlendiğini ortaya koymuştur [59]. Türkiye’ de beden eğitimi ders saatlerinin ve çeşitliliğinin yetersizliği sportif yönlenmede gerçekten önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu bağlamda beden eğitimi öğretmenlerine gerçekten büyük görev düştüğü söylenebilir.

3.2.7. Çocuklar İçin Düzenlenen Sportif Etkinlik Programlarının Olması Gereken İçeriğine İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n: 221)

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
a-Etkinliklerin oyun formunda verilmesi.	124	56,1	72	32,6	16	7,2	8	3,6	1	0,5	221	100
b-Etkinliklerin tek bir spor branşı ile sınırlandırılıp verilmesi.	38	17,2	85	38,5	38	17,2	8	3,6	52	23,5	221	100
c-Etkinliklerin serbest zaman etkinliği olarak verilmesi.	67	30,3	78	35,3	50	22,6	14	6,3	12	5,4	221	100
d-Etkinliklerin birden çok spor branşının tanıtımına yönelik olarak verilmesi.	98	44,3	65	29,4	37	16,7	15	6,8	6	2,8	221	100
e-Etkinliklerin yaratıcı dans ve ritim eğitimine yönelik olarak verilmesi.	93	42,1	70	31,7	26	11,8	17	7,7	15	6,8	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “Çocuklar için düzenlenen sportif etkinlik programlarının ne olması gerektiği” sorulduğunda, %56,1’ inin ile “Etkinliklerin oyun formunda verilmesi” seçeneğine yönelmiş oldukları görülmektedir. Bu dönem süresince hareket, yalnızca hareket etmesini öğrenmede amaç olmak yerine, çeşitli yarışma ve işbirliğine dayalı olarak kullanılır. Lokomotor ve Non-Lokomotor (büyük kas grubu), manipulatif (küçük kas grubu) ve dengelemeye ilişkin hareketler birleştirilerek çeşitli etkinliklerde kullanılır.

Örneğin: Sekme ve sıçrama temel hareketleri artık ip atlama, üç adım atlama vb. gibi etkinliklerle uygulanmaktadır [63].

3.3. Sportif Oyun Etkinliklerini Değerlendirmeye Yönelik Sorulara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Aşağıda anketin üçüncü bölümünde yer alan sportif oyun etkinliklerini değerlendirmeye yönelik hazırlanmış 10 soruya verilmiş yanıtların bulguları yer almaktadır.

3.3.1. Çocuğun Sportif Etkinliklerin Seçimine İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n: 221)

Seçenekler	f	%
Yüzme	47	21,3
Cimnastik	24	10,8
Tenis	16	7,2
Hentbol	34	15,4
Futbol	51	23,1
Basketbol	24	10,9
Voleybol	19	8,6
Karate	6	2,7
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelerin, çocuğunuzu hangi spor branşına yönlendirmek istersiniz şeklinde hazırlanan soruya, %23,1' inin "Futbol" ve %21,3' ünün "Yüzme" branşı seçeneğine oldukça yüksek bir katılım gösterdiği görülmektedir. Çocuk doğduğundan itibaren onunla yakından ilgili kişilerin gözetiminde dolaylı ve direkt yönlendirilmelidir. Bu yönlendirme anne eğitimi, doktor, psikolog, anaokulu öğretmeni, biraz büyüyünce de yetenek öğretmenleri ve bilgi öğretmenleri, arkadaş çevresi etkilidir. Küçük çocuğun koşusu, gücü, çevikliği, reaksiyonu doğuştan gelen yetenekleri ile bağlantılı olduğundan erken tanınmalıdır. Aile, çevresinde yaptıkları branşlarda başarılı olanlar ile çocuğun becerilerinin uygunluğu takip etmelidir (genetik uygunluğu). Çeşitli yarışmalarda beceri ve başarısına göre çocuğun sportif gelişimini izlemeli ve

yönlendirilmelidir. Bu yönlendirmeye bağlı uygun spor okullarına göndermelidir. Bu şekilde aile, okulu ve beden eğitimi öğretmeni, spor okulu ve çalıştırıcı arasında çalışma, gelişim ve başarı takip etmelidir. Bu konuda uzman psikolog, spor hekimleri ve belediyeler birlikte hareket etmeli sorunları çözmeli, sağlıklı bir gelecek için alt yapı oluşturmalıdır [34].

3.3.2. Çocuğun Sportif Etkinliklere Katılım Düzeyine İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Okul Takımı	23	10,4
Kulüp Takımı	51	23,1
Bireysel Spor	19	8,4
Serbest zamanlarını değerlendirmek	32	14,5
Profesyonel Düzeyde	96	43,6
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelerin, çocuğunun gelecekte sportif etkinliklere hangi düzeyde katılmasını istesiniz şeklinde hazırlanan soruya %43,6' sının "Profesyonel Düzeyde" seçeneğine katılımlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Gündelik yaşantıda spor ailede hem çocukların bedensel gelişimini sağlayan, hem de ileride belki yeteneğine göre meslek olabilir ümidini taşıyan bir kültür birikimi şeklinde gözükmektedir. Aile spor yapan çocuk ve gençlerin daha erken sosyalleşeceğini ve kendini tanıyacağını bilmekte buna bağlı çocuğunu yönlendirmede ya da güdelemektedir [34]. Şehirde toplumun sosyal statüleri, kimlikleri, kültürleri ve eğitim dereceleri farklı olduğundan ulusal bilinç ve yönlendirmede zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu ortamda aile içersinde yetişen çocuğun geleceğine, aile kaygıyla bakmaktadır. Kısadan çözüm üretmektedir (Bir an önce küçükte olsa işe girsin). Bu sebeple aileler çocuklarını profesyonel düzeyde spor yapması için yönlendirebiliyor denilebilir.

3.3.3. Çocuğun Sportif Etkinliklere Katılım Günü Sayısına İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
1 gün	6	2,7
2 gün	42	19
3 gün	99	44,8
4 gün ve üzeri	74	33,5
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, çocuğunuzun hafta da kaç gün spor ile ilgilenmesini istersiniz şeklinde hazırlanan soruya, %44,8' inin "3 gün" seçeneğine katılımın yüksek olduğu fakat %33,5' inin "4 gün" seçeneğine katılımında buna yakın olduğu görülmektedir.

3.3.4. Çocuğun Sportif Etkinliklere Katılımı İçin Ayrılan Aylık Para Miktarına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
10–20 milyon	57	25,8
20–30 milyon	62	28,1
30–40 milyon	46	20,8
40 milyon ve üzeri	56	25,3
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, "çocuklarının sportif etkinlik yapması için ayırabileceği aylık para miktarının ne olduğu" sorulduğunda, %28,1' inin "20–30 milyon arası" seçeneğini seçenlerin düzeyinin en yüksek fakat tüm seçeneklerin seçilme düzeylerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Eğitime bağlı yüksek okul okuyup, meslek kazanıp karnını doyurabilme, çocuğun spora yönlendirilmesinde olumsuz etki etmektedir. Ekonomik durumları iyi olan ailelerin çoğu çocuklarını serbest zamanlarında dersane, özel ders gibi eğitim yoğunlaşması ile uğraşmakta, çocuğun sporcu kimliğini eğitime

yönlendirilmektedirler. Bu da, aile içerisinde çocuğun spora yönelmesinde olumsuz olabilir [39].

3.3.5. Çocuğun Sportif Etkinliklerini İzleme Sıklığına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Her Zaman	52	23,5
Sık sık	55	24,9
Ara sıra	111	50,2
Hiç bir zaman	3	1,4
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelerin, “çocuğunuzun sportif etkinliklerini izler misiniz” şeklinde hazırlanan soruya, %50,2’ sinin “Ara Sıra” seçeneğine katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Ailenin çocuk üzerinde pek çok görevleri vardır. Yeni doğan çocuk aile ortamında sıcak sevgi ve yakın ilgi içinde büyüyüp gelişmeye başlar. Bu gelişmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesi için ailenin çocuğu uzun yıllar koruyup kollaması, izlemesi, desteklemesi ve yönlendirmesi gerekir [36]. Bu bağlamda örneklem grubunun çocuklarının sportif etkinliklerini izlemesi konusunda pek yeterli olmadığı söylenebilir.

3.3.6. Çocukla Sportif Etkinlikler Hakkında Konuşma Sıklığına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Her Zaman	38	17,1
Sık sık	64	29
Ara sıra	118	53,4
Hiç bir zaman	1	0,5
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelerin, “çocuğunuz ile evde spor hakkında konuşur musunuz” şeklinde hazırlanan soruya, %53,4’ ünün “Ara Sıra” seçeneğine katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Aile üyelerinin spor ile ilişkilerinin yüksek olmaması, %55,2’ sinin spor olaylarına ilgilerinin olmadığı, dolayısıyla aile içinde çocuğunda spor ile ilgili konuşma hakkından mahrum olduğu söylenebilir.

3.3.7. Çocuğun Televizyonda Yayınlanan Spor Programlarını Seyretme Sıklığına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Her Zaman	51	23,1
Sık sık	65	29,4
Ara sıra	98	44,3
Hiç bir zaman	7	3,2
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının televizyonda spor programlarını hangi sıklıkta izlediği” sorulduğunda, %44,3’ ünün “Ara Sıra” seçeneğini seçenlerin yüksek olduğu fakat sık sık seçeneğine katılımında ara sıra seçeneğine yakın olduğu görülmektedir. Ailenin spora ilgisinin fazla olmaması %55,2’ sinin, evde, gazetelerde spor haberlerini okuma ya da televizyonu takip etme düzeylerini de etkilediği düşünülebilir.

3.3.8. Oturulan Çevrede Kullanılan Sportif Alanlara İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Okul bahçesi	77	34,8
Açık spor sahası	78	35,3
Spor Kompleksi	24	10,9
Spor sahası yok	42	19
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının kullanabildiği sportif alanın ne olduğu” sorulduğunda, %35,3’ ünün “Okul Bahçesi” ve %34,8’ inin “Açık Spor Sahası” seçeneğine katılım gösterdikleri ve birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

3.3.9. Çocukların Sportif Etkinliklere Katılımında En Çok Dikkat Edilen Özelliğe İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Nitelikli ve uygun oyun malzemelerinin sağlanması	17	7,7
Çalıştırıcıların eğitilmiş kişiler olması	113	51,1
Spor tesisinin temizliği	24	10,9
Katıldığı gruptaki diğer çocuklar	14	6,3
Spor tesisinin güvenilirliği	53	24
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının katıldığı sportif etkinliklerde en çok dikkat ettikleri özelliğin ne olduğu” sorulduğunda, %51,1’ inin “Çalıştırıcıların Eğitilmiş Kişiler Olması” seçeneğine katılımın oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Ankette, ailelere bir antrenörde olması gereken özellik sorulduğunda, antrenörün alanında uzmanlık düzeyinde eğitim almış olması gerektiğine %76,9 oranında katılım gösterdikleri, dolayısıyla aileler için eğitilmiş çalıştırıcıların önemini yadsınamaz bir gerçek olduğu görülebilir.

3.3.10. Okulöncesi Dönemde Sportif Etkinliklere Katılımdaki Cinsiyet Ayrımına İlişkin Aile Görüşlerinin Dağılımı (n:221)

Seçenekler	f	%
Her zaman	12	5,4
Sık sık	18	8,1
Ara sıra	57	25,8
Hiçbir zaman	134	60,7
TOPLAM	221	100

Araştırma grubuna katılan ailelerin, “okulöncesi dönemde sportif etkinliklere katılan çocuklarda cinsiyet ayrımı hangi sıklıkta yapılmalıdır” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, çocuğun okulöncesi dönemde katıldığı sportif etkinliklerde cinsiyet ayrımı sıklığı” şeklinde hazırlanan soruya verdikleri cevaplarda % 5,4’ i “Her zaman”, % 8,1’ i “Sık sık”, % 25,8’ i “Ara sıra”, % 60,7’ si “hiç bir zaman”, seçeneklerinde görüş bildirmişlerdir.

3.4. Ailelerin Çocuklarının Spor Branşlarına Katılımları ve Cinsiyet Ayrımına Yönelik Sorulara Verdikleri Yanıtlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Cinsiyetlerine göre çocukların katıldıkları spor branşları ve ailelerin çocuklarının spora katılımında cinsiyet ayrımı yapılma beklentisi düzeyi Çizelge 3.4.1. ve Çizelge 3.4.2. içerisinde verilmiştir. Çocukların katıldıkları spor branşları ve cinsiyet arasındaki ilişki ve ailelerin çocuklarının cinsiyeti ve cinsiyet ayrımı beklentisi arasındaki ilişki Kay-kare analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Spor Branşı	Yüzme		Cimnastik		Tenis		Hentbol		Futbol		Basketbol		Voleybol		Diğer		Toplam	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
Kız	26	27.4	15	15.8	12	12.6	3	3.2	9	9.5	14	14.7	16	16.8	0	0	95	100
Erkek	21	16.7	9	7.1	4	3.2	31	24.6	42	33.3	10	7.9	3	2.4	6	4.8	126	100
	$X^2 = 62.89$ $sd = 7$ $p = .01$																	

3.4.1. Cinsiyetlerine Göre Çocukların Katıldıkları Spor Branşları

Cinsiyetlerine göre çocukların katıldıkları spor branşlarında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir. [$\chi^2_{(7)} = 62.89$ $p < .05$]. Çocukların katıldıkları spor branşlarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilişkili kay-kare testi sonuçları Çizelge 3.4.1. de verilmiştir. Çizelge 3.4.1 incelendiğinde Yüzme branşına katılan % 27.4 kız ve % 16.7 erkek görülmektedir. Cimnastik branşında bu oran kızlarda % 15.8 iken erkeklerde % 7.1'dir. Çalışmaya dahil edilen kızların % 12.6'sı Tenis branşına yönelmiş iken erkeklerde bu oran % 3.2'dir. Hentbol branşında % 3.2 kız ve % 24.6 erkek göze çarpmaktadır. Futbol branşında % 9.5 kız ve % 33.3 erkek bulunmaktadır. Basketbol branşı kızlarda % 14.7 ve erkeklerde % 7.9 olarak belirlenmiştir. Voleybol branşında ise % 16.8 kız ve % 2.4 erkek göze çarpmaktadır.

Çocukların katıldıkları spor branşlarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilişkili kay-kare testi sonuçları incelendiğinde, Türkiye'de spor branşlarına göre lisanslı sporcular ve bu sporcuların cinsiyetleri ele alındığında araştırma örneklemindeki deneklerin seçtikleri spor branşları birbirlerine paralellik göstermektedir. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Temmuz 2005 verilerine göre erkeklerin lisanslı olarak katıldıkları spor branşları "Futbol, Basketbol, Hentbol ve Dövüş Sporlarında (Boks, Güreş, Karate, vs.) yoğunlaşmaktadır. Bayanların ise Basketbol, Yüzme, Voleybol ve Atletizm branşlarında daha yoğun katılım gösterdiği görülmektedir [64]. Çizelge 3.4.1. incelendiğinde araştırmaya dahil edilen deneklerin cinsiyetlerine göre genelde bu branşlara yoğun olarak katıldığı gözlenmiştir. Genel olarak cinsiyetlerine göre çocukların katıldıkları spor branşlarının yukarıda ifade edilen spor branşlarına yönelmesine bağlı olarak anlamlı bir farkın ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir.

3.4.2. Ailelerin Çocuklarının Spora Katılımında Cinsiyet Ayrımı Yapılma Beklentisi Düzeyi

Cinsiyet Ayrımı	Her Zaman		Sık Sık		Ara Sıra		Hiç Bir Zaman		Toplam	
	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)	Sayı (S)	Yüzde (%)
Kız	3	3.2	4	4.2	18	18.9	70	73.7	95	100
Erkek	9	7.1	14	11.1	39	31.0	64	50.8	126	100
$X^2 = 12.45$ $sd = 3$ $p = .01$										

Ailelerin çocuklarının spora katılımlarında cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşlerinde çocuklarının cinsiyetine göre istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir. [$\chi^2_{(3)} = 12.45$ $p < .05$]. Ailelerin çocuklarının spora katılımlarında cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşlerinde çocuklarının cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilişkili kay-kare testi sonuçları Çizelge 3.4.4 de verilmiştir. Çizelge 3.4.4 incelendiğinde “Her Zaman” cinsiyet ayrımı yapılması beklentisi kız çocuğuna sahip ailelerde % 3.2 ve erkek çocuğuna sahip ailelerde % 7.1 olarak görülmektedir. Bu oran “Sık Sık” seçeneği incelendiğinde kız çocuğuna sahip ailelerde % 4.2 iken erkek çocuğuna sahip ailelerde % 11.1’dir. Çalışmaya dahil edilen kız çocuğuna sahip ailelerin % 18.9’u “Ara Sıra” cinsiyet ayrımı beklentisi içindeyken erkek çocuğuna sahip ailelerde bu oran % 31’dir. “Hiç Bir Zaman” beklentisi kız çocuğuna sahip ailelerde % 73.7 ve erkek çocuğuna sahip ailelerde % 50.8 olarak belirlenmiştir.

Ailelerin çocuklarının spora katılımlarında cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşlerinin çocuklarının cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilişkili kay-kare testi sonuçları incelendiğinde, genelde kız ve erkek çocuklarının ergenlik dönemine kadar benzer özelliklere sahip olması ve ailelerin bu özelliğe bağlı olarak çocuklarını spora yönlendirme istekleri spora katılımında cinsiyet ayrımı yapılma beklentisi konusunda anlamlı bir farkın ortaya çıkmasında etkide bulunduğu düşünülebilir. Araştırma sonuçları incelendiğinde ailelerin çocuklarının spora katılımında cinsiyet ayrımı yapılmadan yönlendirilmesi isteği

görülebılır. Bu durum cinsiyet ve spora katılımı da aileler tarafından cinsiyet ayrımı yapılmaması beklentisini açıkladığı düşünülebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bireyi yönlendirmede en etkili yol etkileşimdir. Bu etkileşimde birey başta aile olmak üzere, okul, öğretmen, medya, arkadaş grubunun etkisi altındadır. Eğitim ise, bu etkileşim sürecinde bireyi başkasının inancına bağlanıp, güdülemesine fırsat vermeden kendi kimliğini kazandırmaya yönelik olmalıdır. Birey aile içersinde, okulda ve çevrede özgürce kendi kişiliğini yansıtabilmelidir.

Yıldız sporcular genellikle yüksek ve çok yüksek performans hazırlığı boyutundan çıktığına göre, yıldız sporcunun performansının yüksekliğinde, yönlendirmenin önemini çok büyük olduğu şüphesizdir. Spor kendi iç bünyesinde yarışma niteliğini taşır. Bu dinamik düşünce fiziksel ve bilişsel olarak, yarışmacıyı daha ileri götürmeyi amaçlar. Spora yönelmiş birey kimliğini erken bulur, yeteneklerini tanır, özgüvenle kendini tanıtmaya fırsatı yakalar. Spor dışı çevrede çocukları ve gençleri yanlışlıklara sürükleyebilecek, onu edilgen kılacak ya da başkasının güveni ve inancı altına sokacak atmosfer vardır. Birey spora yönelmekle bu olumsuz çevre savaşını da kazanmış olur.

Hükümetler hazırladıkları programlar ile ailelere sporun kişiliği başarılı kılmadaki önemini kavratmalı, eğitim etkinlikleri ile yetiştirilmesini mümkün kılmalıdır. Aksi takdirde çocukların ve gençlerin çevre çatışmasının yanı sıra aile çatışması da yoğun olarak devam edecektir. Aile çocuğunu yönlendirmede sağlıklı yaşam için spor yapma ilkesini benimsemeli, “spor nasıl yapılır?” sorusunun cevabını ve buna bağlı malzemeyi, sahayı, uzman antrenör ve öğretmenleri bulmalıdır.

Araştırma grubunu oluşturan ailelerin kişisel özellikleri incelendiğinde araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının % 43’ ünün “Kız”, %57’ sinin “Erkek” çocuklardan oluştuğu görülmektedir. Araştırmaya katılan ailelerin çocuklarının yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde, %4,1’ inin “3–4 yaş” arasında olan çocukların sportif etkinliklere katılımının en az olduğu, %20,4’ ü “13–14 yaş” arasında olan çocukların ise, en fazla katılımı gösterdiği görülmektedir. Araştırmaya katılan ailelerin yaşlarına göre dağılımı incelendiğinde, ankete katılımın en yoğun olduğu yaş grubunun %37,1’ inin “40–44 yaş” arasında olan babalar ve 38,4’ ünün “35–39 yaş” arasında olan annelerin olduğu görülmektedir.

Ailelerin mesleki durumlarına ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan babaların %48,9'unun "Memur", annelerin ise, %55,2'sinin "İşsiz" olduğu görülmektedir.

Ailelerin eğitim düzeyine ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan babaların %39,8'inin "Ortaöğretim mezunu", %38'inin "Üniversite mezunu", annelerin %36,7'sinin "Ortaöğretim Mezunu", %28,5'inin "Üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan ailelerin %29,9'unun "Bir", %58,4'ünün "İki", çocuğa sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan ailelerin %31,7'sinin "800–1.200 milyon arası", gelir durumuna sahip oldukları görülmektedir.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuca göre örnekleme katılan ailelerin kişisel bilgilerine ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan "ailelerin spor geçmişi" ile ilgili soruya %44,8'inin "Evet", %55,2'sinin "Hayır", seçeneğine yöneldikleri görülmektedir.

Ailelerin kişisel bilgilerine ilişkin özellikler incelendiğinde araştırmaya katılan aile üyelerinin %55,2'sinin "Spor Geçmişinin Olmadığı" ve en fazla yüzdelik dilime sahip olanın %17,6'sının "Baba", olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, "sporun çocuklara sağladığı özellik" sorulduğunda, %84,6'sının "Duyuşsal, bilişsel ve fiziksel özelliklerinin gelişmesini sağlar" şeklindeki seçeneğe katılımın en fazla olduğu belirlenmiştir. Araştırma grubuna katılan ailelere, "çocuklarının spora yönelmesindeki temel nedenin ne olabileceği" sorulduğunda, %83,7'sinin "Katıldığı sporu sevmesi" şeklinde hazırlanan seçeneğe yoğun biçimde katıldıkları görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, "sportif etkinliklere yeni başlayan çocuklara uzmanlar tarafından yapılması gereken uygulamanın ne olduğu" sorulduğunda, %81'inin "Sağlık kontrolü" seçeneğine yöneldikleri görülmektedir. Ancak diğer seçeneklerde de benzer yoğunluk görülmektedir. Araştırma grubuna katılan ailelere, "çocukların sportif etkinliklere yönlendirilmesinde aileye düşen görevin ne olması gerektiği" sorulduğunda, %77,4'ünün "Çocuğun çaba ve gelişmesini takdir etmek ve övmek" seçeneğine yönelmiş oldukları belirlenmiştir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, “antrenörlerde olması gereken özellik” sorulduğunda, %85,1’ inin çocukların yeteneklerini geliştirme konusunda gayretli olması seçeneğine yöneldikleri tespit edilmiştir. Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının sportif etkinliklere yönelmesinde eğitim kurumlarında bulunan öğretmenlere düşen en önemli görevin ne olduğu” sorulduğunda, %78,7’ sinin “Okul döneminde temel yeteneklerin gelişmesi konusunda çocuğu desteklemesi” seçeneğine yönelmiş oldukları görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, “Çocuklar için düzenlenen sportif etkinlik programlarının ne olması gerektiği” sorulduğunda, %56,1’ inin “Etkinliklerin oyun formunda verilmesi” yanıtını vermişlerdir.

Araştırma grubuna katılan ailelerin, çocuğunuzu hangi spor branşına yönlendirmek istersiniz şeklinde hazırlanan soruya, %23,1’ inin “Futbol” ve %21,3’ ünün “Yüzme” branşı seçeneğine oldukça yüksek bir katılım gösterdiği görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelerin, çocuğunuzun gelecekte sportif etkinliklere hangi düzeyde katılmasını istersiniz şeklinde hazırlanan soruya %43,6’ sının “Profesyonel Düzeyde” seçeneğine katılımlarının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, çocuğunuzun hafta da kaç gün spor ile ilgilenmesini istersiniz şeklinde hazırlanan soruya, %44,8’ inin “3 gün” seçeneğine katılımın yüksek olduğu fakat %33,5’ inin “4 gün” seçeneğine katılımında buna yakın olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının sportif etkinlik yapması için ayırabileceği aylık para miktarının ne olduğu” sorulduğunda, %28,1’ inin “20–30 milyon arası” seçeneğini seçenlerin düzeyinin en yüksek fakat tüm seçeneklerin seçilme düzeylerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelerin, “çocuğunuzun sportif etkinliklerini izler misiniz” şeklinde hazırlanan soruya, %50,2’ sinin “Ara Sıra” seçeneğine katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırma grubuna katılan ailelerin, “çocuğunuz ile evde spor hakkında konuşur musunuz” şeklinde hazırlanan soruya, %53,4’ ünün “Ara Sıra” seçeneğine katılım düzeylerinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının televizyonda spor programlarını hangi sıklıkta izlediği” sorulduğunda, %44,3’ ünün “Ara Sıra” seçeneğini seçenlerin yüksek olduğu fakat sık sık seçeneğine katılımında ara sıra seçeneğine yakın olduğu belirlenmiştir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının kullanabildiği sportif alanın ne olduğu” sorulduğunda, %35,3’ ünün “Okul Bahçesi” ve %34,8’ inin “Açık Spor Sahası” seçeneğine katılım gösterdikleri ve birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

Araştırma grubuna katılan ailelere, “çocuklarının katıldığı sportif etkinliklerde en çok dikkat ettikleri özelliğin ne olduğu” sorulduğunda, %51,1’ inin “Çalıştırıcıların Eğitilmiş Kişiler Olması” seçeneğine katılımın oldukça yüksek olduğu saptanmıştır..

Araştırma grubuna katılan ailelere, “okulöncesi dönemde sportif etkinliklere katılan çocuklarda cinsiyet ayrımının hangi sıklıkta yapılmalıdır” sorusu sorulduğunda, %60,7’ sinin “Hiçbir Zaman” seçeneğini seçenlerin oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Çocukların katıldıkları spor branşlarının cinsiyetlerine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilişkili kay-kare testi sonuçları incelendiğinde, cinsiyetlerine göre çocukların katıldıkları spor branşlarında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir [$\chi^2_{(7)} = 62.89$ $p < .05$].

Ailelerin çocuklarının spora katılımlarında cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşlerinin çocuklarının cinsiyetine göre farklılık gösterip göstermediği ile ilişkili kay-kare testi sonuçları incelendiğinde, ailelerin çocuklarının spora katılımlarında cinsiyet ayrımı yapılmasına ilişkin görüşlerinde çocuklarının cinsiyetine göre istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark tespit edilmiştir. [$\chi^2_{(3)} = 12.45$ $p < .05$].

4.1. Araştırmacılar İçin neriler

Gerçekleştirilen bu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular ışığında şu öneriler geliştirilebilir:

1. Çocuklarını sportif etkinliğe gönderen ailelerin bu tür etkinliklere bakış açılarının spor okulları yöneticileri tarafından değerlendirilmesi etkinliklerin başarisının artacağını göstermektedir. Bu doğrultuda spor okulları hem katılımdaki verimliliği artıracakları gibi, aynı zamanda da katılım sayısında da belirgin bir artış sağlayacaklardır.

Aileler genelde çocuklarının bilişsel, duyuşsal ve sosyal özelliklerinin gelişmesini istemektedirler. Bu amaçla spor okulları sadece branşa özgü değil, aynı zamanda çocuğun yaratıcılığını ve liderlik duygularını geliştiren, sorgulayan ve düşünen bireyler olmaları açısından program içeriklerini yeniden düzenlenmelerinin yararına inanılmaktadır.

2. Sportif etkinlikler için ailelerin ayda sadece 20-30 milyon gibi bir para ayırdıkları, özellikle son yıllarda yaşanan ekonomik sıkıntının özellikle iki ve üç çocuklu ailelerde daha fazla olacağı, bu nedenle de bu tür etkinlikleri düzenleyen kurumların hem devlet tarafından, hem de sponsor firmalar açısından desteklenmesi gerektiği düşünülebilir. Ayrıca bu tür bir çalışmanın benzeri spor okullarına gelen çocuklara yapılarak onların görüşleri ile ailelerin görüşleri karşılaştıran bir araştırma söz konusu olabilir.

3. Ailelere ve eğitim kurumlarına yönelik “ocukların erken yaşta spora yönlendirilmesi” konulu eğitim seminerleri düzenlenebilir.

4. Varolan spor ortamları çocukların gelişim özelliklerine göre değerlendirilip, eksikliklerin belirlendikten sonra yeni düzenlemeler oluşturulabilir.

4. KAYNAKLAR

1. MURATLI, S., *Çocuk ve Spor*, s. 1, 6, 60-61, Kültür Matbaası, Ankara, 1997.
2. Çocuk ve Spor”, <http://www.sporbilim.com/cocukvespor.html>
3. GÜRKAN, T., OKTAY, A., SÖZER, E., TEMEL, F., TURAN, E. E., YAŞAR, Ş., CAVKAYTAR, A., GÜLTEKİN, M., *Okulöncesi Eğitimin İlke ve Yöntemleri*, s. 4-8, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, No: 1219, Eskişehir 2000.
4. MONTESSORI, M., *Çocuk Eğitimi*, Çeviren: YÜCEL, G., s. 109, Sander Yayınları, Sümbül Basımevi, İstanbul, 1982.
5. KALE, R., *Okul Öncesi Dönemde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi*, s. 25, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2003.
6. KAYA, A., “Ülkü Bora İlköğretim Okulu Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Kişisel Hijyen Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi”, *Yayınlanmamış Bitirme Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Eğitim Fakültesi, İstanbul, 2001, <http://saglikplatformu.com/statik/hijyen.htm>
7. ARAL, N. ve BULUT, Ş., *Çocuk Gelişimi*, s. 20-25, Ya-pa Yayıncılık Pazarlama, İstanbul, 2000.
8. TÜFEKÇİOĞLU, U., OKTAY, A., ÖZDOĞAN, B., BAYKOÇ DÖNMEZ, N., SUCUOĞLU, B., SEVİNÇ, M., TURAN, Z., ÖZEN, A., TEREKLİ, M. S., İNAN, M., AYKAÇ, E. Ü., HEPER, E., ERKAN, M., *Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi*, s. 51, 321, 328, 330, T. C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2001.
9. GROSSER; BRÜGGEMANN; ZINTL, *Leistungssteuerung in Training und Wettkampf*, BLV Verlagsgesellschaft, 1986; Aktaran: YÜCETÜRK, Y., *Antrenman Kavramı-Prensipleri-Planı*, s.73, Motif Basım, 1995.
10. ÖZBEN, Ş., “Çocuğun Gelişiminde Hareket ve Oyunun Önemi”, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu*, s. 329-332, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1994.

11. DEMİRBOĞLAT, A., *Toplum ve Spor*, s.103, Dizgi Baskı Kadioğlu Matbaası, Ankara, 1988.
12. ŐENOL S., “Çocuk ve Oyun”, <http://www.hastarehberi.com/cocuk/cocuk3/cocukveoyun.htm>
13. ERCAN, H. ve YALÇIN, S., “Oyunun Katkıları”, http://saglik.tr.net/cocuk_sagligi_oyunun_katkisi.shtml
14. ÖZER, K. ve ÖZER, D. S., *Çocuklarda Motor Gelişim*, s. 80, Akdeniz Üniversitesi Yayınları, Antalya, 1998.
15. “Personality Theories”, <http://www.yk.psu.edu/~mer7/theorists.htm>
16. ÖZER, K. ve ÖZER, D. S., *Çocuklarda Motor Gelişim*, s. 51-52, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
17. ARAL, N. ve BULUT, Ő., *Çocuk Gelişimi*, s. 23-25, Ya-pa Yayıncılık Pazarlama, İstanbul, 2000.
18. KIRCHER, G. and GRAHAM, J. F., *Physical Education for Elementary School Children*, p. 32, McGraw Hill Companies, United States, 1998.
19. HIMBERGH, C., HUTCHINSON, E. G. and ROUSSELL, M. F., *Teaching Secondary Physical Education: Preparing Adolescents to Be Active for Life*, p. 51, 55, Human Kinetics, United States, 2003.
20. AMELIA, M. L., THOMAS, K. T. and THOMAS J. R., *Physical Education for Children: Daily Lesson Plans for Middle School*, p. 5, Human Kinetics, United States, 2000.
21. TİRYAKİ, Ő., *Spor Psikolojisi*, s. 107, Eylül Kitap ve Yayınevi, Ankara, 2000.
22. STEPHEN, W. S., *Physical Education Methods for Classroom Teacher*, p. 1-6, Med. Wirgia Technology University, Human Kinetics Publishers, Champaign, 1999.
23. COX, R. H., *Sport Psychology: Concepts and Applications*, p. 30, 263, 265, McGraw-Hill, Boston, 1998.
24. GILL, D. L., GROSS, J. B. and HUDDLESTON, S., “Participation Motivation in Youth Sports”, *International Journal of Sport Psychology*, Number: 14, 1983; COX, R. H., *Sport Psychology: Concepts and Applications*, p. 263, McGraw-Hill, Boston, 1998.

25. AKSOY, C., “Beden Eğitimi ve Sporun Eğitime Etkisi”, s. 10-11, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya, 1999.
26. KÜÇÜK, V., “Sporda Yönlendirmenin Yeri ve Önemi: Futbol Örneği”, s. 21, 68, *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1997.
27. BROOK, C., M., *Sport Marketing Competitive Business Strategies For Sports*, p. 31-33, Prentice Hall, Inc., 1994.
28. TEZCAN, M., *Eğitim Sosyolojisi*, s. 140, Olgaş Matbaası, Ankara, 1988.
29. DOĞAN, İ., “Bilgi Toplumu ve Ailenin Çocuk Üzerindeki Değişen İşleri”, s. 57, *Türkiye Aile Yıllığı*, Ankara, 1990.
30. OZANKAYA, Ö., *Toplum Bilimine Giriş*, s. 32, Ankara, 1987.
31. Aylık Anne Baba Eğitim Dergisi, “Çoluk Çocuk”, s. 53, sayı.36, Nurool Matbaacılık ve Ambalaj Sanayi A.Ş., Ankara, 2004.
32. “Aile ve Spor”, http://www.sporbilim.com/t_aile.html
33. SEZAL, İ., “Aile, Bugünden Yarına Bir Sonuç Denemesi” , s. 263, *Türkiye Aile Yıllığı*, Ankara, 1990.
34. YÖRÜKOĞLU, A., *Aile ve Çocuk*, s. 43, Ankara, 1983.
35. SANAY, E., “Türk Ailesinin Eğitim Yapısı”, s. 54, *Türk Aile Yıllığı*, Ankara, 1990.
36. DOĞAN, İ., “Bilgi Toplumu ve Ailenin Çocuk Üzerindeki Değişen İşleri” , s. 57, *Türkiye Aile Yıllığı*, Ankara 1990.
37. ERGÜN, M., *Eğitim Sosyolojisine Giriş: Eğitim ve Toplum*, s. 21, Ankara 1992.
38. YAVUZER, H., *Anne-Baba-Çocuk*, s. 48, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1993.
39. GÖKTAŞ, Z., “Farklı Sosyo Ekonomik Yapıdaki Ortaöğretim Kurumlarında Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler”, s. 27, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 1994.
40. ARGAN, M. ve KATIRCI, H., *Spor Pazarlaması*, s.3, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2002.

41. ERDOĞAN, İ., *İletişimde Egemenlik Mücadeleye Giriş*, s. 209, İmge Kitapevi, Ankara, 1997.
42. DEMİRCİ, N., *Sporda Yönetim-Teşkilatlanma ve Organizasyonlar*, s. 28, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1986.
43. SÜMER, R., “Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Spor Örgütlenmesi ve Yönetimi”, <http://www.tgbd.org/kaynak/bilgi/spor/spor/.htm>
44. BİLİR, P., *Toplam Kalite Yönetimi ve Verimlilik*, Çoğaltma Eser, Adana, 2003; Aktaran: SÜMER, R., “Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Spor Örgütlenmesi ve Yönetimi”, <http://www.tgbd.org/kaynak/bilgi/spor/spor/.htm>
45. FİŞEK, K., *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi: Dünyada ve Türkiye’de*, s. 27, Kültür Ofset, Ankara, 1983.
46. DEMİR, D., “Özel ve Kamu İşletmelerinde Sportif Etkinliklere Verilen Önemin İncelenmesi ve Eskişehir İlinde Yapılan Bir Araştırma” *Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi*, s. 21, Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2001.
47. <http://www.hentbol.net/portal/modules.php?name=News&file=article&sid=1171>
48. İMAMOĞLU, A., F., “Türkiye’ de Sporun Yönetimsel Yapısı İçinde Spor Federasyonları” 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, s. 27-29, Antalya, 2002.
49. YILMAN, A., BAYRAK, C., ERDOĞAN, T., ADA, Ş., DAĞLI, A., ERGÜN, M., HOŞGÖRÜR, V., SÜMBÜL, A., M., TAN. Ş., *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, s. 4, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2001.
50. GOOD, C., *Dictionary of Education*, McGraw Hill Company, New York, 1959; Aktaran: FİDAN, N., ERDEN, N., *Eğitime Giriş*, s. 19, Meteksan Matbaacılık, Ankara, 1994.
51. BAŞARAN, İ., E., *Eğitim Psikolojisi*, Bilim Matbaası, Ankara 1978.
52. “Eğitim ve Spor”, <http://www.sporbilim.com/t-egitim.html>
53. ÇELİKSOY, M., A., KÖSE, S., KAYA, T., “Spor Bilimlerinin Gelişimi: Beden Eğitimi ve Sporun Eğitim İle İlişkisi”, 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, s. 27-29, Antalya, 2002.

54. STEPHEN, W. S., *Physical Education Methods for Classroom Teacher*, p. 1-6 Med. Wirgia Technology University, Human Kinetics Publishers, Champaign, 1999.
55. DAVID, L. G., FRANCES, C. D., *Developmental Physical Education for All Children*, p. 5, Human Kinetics, Champaign, 2003.
56. ÖZMEN, A., “Uygulamalı Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri”, s. 40, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2000
57. ÖZDAMAR, K., ODABAŞI, Y., HOŞCAN, Y., BİR, A., A., KIRCAALİ-İFTAR, G., ÖZMEN, A., UZUNER, Y., *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No: 1081, Eskişehir, 1999
58. NAKİP, M., *Pazarlama Araştırmalarına Giriş*, s.144, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Eylül 2004
59. KARASAR, N., *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*, Ankara, 1991
60. AKDENİZ, S., “Özel Spor Merkezlerinde Hizmet Kavramının Önemi ve Müşteri Memnuniyetine Yönelik Bir Uygulama”, s. 80, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, 2004
61. “Son Bitirilen Öğretim Kurumuna Göre Türkiye’deki Nüfus Dağılımı”, <http://www.die.gov.tr/tkba/t099.xls>
62. MURATLI, S., “Yetenek Seçimi ve Modelleri” Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi”, Makale, Ankara 1992
63. AMELIA, M. L., THOMAS, K. T. and THOMAS J. R., *Physical Education for Children: Daily Lesson Plans for Middle School*, p. 5, Human Kinetics, United States, 2000.
64. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. “Federasyonlara Göre Sporcu Sayıları, Temmuz 2005”, <http://www.gsgm.gov.tr>

EK-1

T.C.
ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU
MÜDÜRLÜĞÜNE

Anadolu Üniversitesi Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu bünyesinde düzenlenmiş olan sportif etkinliklerinde kayıtlı olan çocukların ailelerine yüksek lisans tezimde kullanılmak üzere bir anket çalışması yapılacaktır. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres: Anadolu Üniversitesi

22.04.2004

2 Eylülü Kampüsü

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

ESKİŞEHİR

T.C.
GENÇLİK VE SPOR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ESKİŞEHİR

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde düzenlenmiş olan yaz okulları sportif etkinliklerinde kayıtlı olan çocukların ailelerine yüksek lisans tezimde kullanılmak üzere bir anket çalışması yapılacaktır. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres: Anadolu Üniversitesi

22.04.2004

2 Eylülü Kampüsü

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

ESKİŞEHİR

T.C.
1. TAKTİK HAVA KUVVETLERİ
KOMUTANLIĞINA

1. Taktik Hava Kuvvetleri Komutanlığı bünyesinde düzenlenmiş olan sportif etkinliklerinde kayıtlı olan çocukların ailelerine yüksek lisans tezimde kullanılmak üzere bir anket çalışması yapılacaktır. Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Adres: Anadolu Üniversitesi

22.04.2004

2 Eylülü Kampüsü

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

ESKİŞEHİR

EK-2

Sayın Veli,

“Çocukların spora yönlendirilmesinde ailelerin görüşleri aile görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi” amacıyla bilimsel bir çalışma yapılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda görüşleriniz büyük önem taşımaktadır.

Elinizdeki bu anket formu içersinde 29 adet soru bulunmaktadır. Lütfen soruların her birine size uygun olan cevabı işaretleyerek doldurunuz. Bu anket sadece bilimsel amaçlı yapılmış olup, cevaplarınız hiçbir amaçla kullanılmayacak ve gizliliğine büyük önem gösterilecektir. İlgi ve katkınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım

Öğr. Gör. Kerem Yıldırım ŞİMŞEK

KİŞİSEL ÖZELLİKLER BİLGİ FORMU

1. Çocuğunuzun cinsiyeti nedir?
 a- Bayan b- Erkek
2. Çocuğunuzun yaşı nedir?
 a- 3- 4 yaş d- 9 -10 yaş g- 15-16 yaş
 b- 5- 6 yaş e- 11-12 yaş h- 17-18 yaş
 c- 7- 8 yaş f- 13-14 yaş
3. Babanın yaşı nedir?
 a- 20-24 yaş arası c- 30-34 yaş arası e- 40-44 yaş arası
 b- 25-29 yaş arası d- 35-39 yaş arası f- 45 ve üzeri
4. Annenin yaşı nedir?
 a- 20-24 yaş arası c- 30-34 yaş arası e- 40-44 yaş arası
 b- 25-29 yaş arası d- 35-39 yaş arası f- 45 ve üzeri
5. Babanın mesleği nedir?
 a- İşçi c- Serbest meslek e- İşsiz
 b- Memur d- Emekli
6. Annenin mesleği nedir?
 a- İşçi c- Serbest meslek e- İşsiz
 b- Memur d- Emekli

7. Babanın eğitim durumu nedir?
- () a- İlköğretim mezunu () d- Yüksek lisans mezunu
 () b- Ortaöğretim mezunu () e- Doktora mezunu
 () c- Üniversite mezunu () f- Okur Yazar Değil
8. Annenin eğitim durumu nedir?
- () a- İlköğretim mezunu () d- Yüksek lisans mezunu
 () b- Ortaöğretim mezunu () e- Doktora mezunu
 () c- Üniversite mezunu () f- Okur Yazar Değil
9. Ailenin çocuk sayısı nedir?
- () a- 1 çocuk () c- 3 çocuk () e- 5 çocuk ve üzeri
 () b- 2 çocuk () d- 4 çocuk
10. Ailenin gelir düzeyi nedir?
- () a- 300 milyon ve altı () d- 1.300 – 1.700 milyon
 () b- 300 – 700 milyon () e- 1.800 – 2.200 milyon
 () c- 800 – 1.200 milyon () f- 2.300 - milyon ve üzeri
11. Ailenin spor geçmişi var mı?
- () a- Evet () b- Hayır
- (11. soruya cevabınız “evet” ise sıradaki soruyu cevaplandırınız.)**
12. Aile üyelerinin hangilerinin spor geçmişi vardır?
- () a- Baba () b- Anne () c- Kardeş
 () d- Baba-Anne () e- Baba-Kardeş () f- Anne-Kardeş

SPORTİF ETKİNLİKLERE YÖNLENDİRME FORMU

Önemli Uyarı: Lütfen bu bölümdeki soruların tüm kutucuklarını işaretleyiniz.

1. Sizce çocukların sporla ilgilenmesi çocukta hangi özelliğin gelişmesini sağlar?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Duyuşsal, bilişsel ve fiziksel özelliklerinin gelişmesini sağlar.					
b- Serbest zamanları değerlendirme alışkanlığı kazandırır.					
c- Grup içi etkinliklere katılımda kolaylık sağlar.					
d- Yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlar.					
e- Kişilik gelişimine kolaylık sağlar.					

2. Aşağıdakilerden hangisi çocukların sportif etkinliklere yönelmesindeki temel neden olabilir?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Katıldığı sportif etkinliği sevmesi.					
b- Katıldığı sportif etkinliğin ekonomik olması					
c- Katıldığı sportif etkinliğin ülkede sevilen bir spor olması.					
d- Katıldığı sportif etkinliğin gelecek de bir meslek fırsatı sunması					
e- Katıldığı sportif etkinliğin, medyada yer alan ünlü sporcularının etkisi.					

3. Sizce sportif etkinliklere yeni başlayan çocuklarda spor uzmanları tarafından yapılması gereken uygulama ne olabilir?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Sağlık kontrolü.					
b- Yetenek seçimi.					
c- Çocuğun spor branşına olan ilgisini belirleme					
d- Ailenin antropometrik özelliklerinin belirlenmesi.					

4. Aşağıdaki seçeneklerden hangileri bir antrenörde olması gereken özelliktir?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Çocukların yeteneklerini geliştirme konusunda gayretli olması.					
b- Alanında uzmanlık düzeyinde eğitim almış olması.					
c- Antrenörlük alanındaki bilgilerini yenileme konusunda gayretli olması.					
d- Çocukları sevmesi.					
e- Veli, okul ve aile ilişkisine önem vermesi					

5. Çocukların sportif etkinliklere yönlendirilmesinde aileye düşen görev, sizce aşağıdakilerden hangisi olabilir?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Çocuğun çaba ve gelişmesini takdir etmek ve övmek.					
b- Çocuğun hata yapması ve yenilgisinde ona her zaman destek olmak.					
c- Çocuğun her zaman kurallara uyarak spor yapmasını desteklemek.					
d- Çocuk spora katılımda isteksiz ise onu spor yapmaya ikna etmek.					
e- Kendi dalında uzmanlaşmış (üniversite mezunu) antrenör tarafından eğitilmesine olanak sağlamak.					

6. Aşağıdakilerden hangileri çocuğunuzun sportif etkinliklerine yönlendirilmesinde eğitim kurumlarında bulunan öğretmenlere düşen en önemli görev olabilir?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Okul döneminde temel yeteneklerin gelişmesi konusunda çocuğu desteklemesi.					
b- Çocuğu yapmış olduğu sportif etkinlikleri sınıfta anlatmasına ve yeni öğrendiği hareketleri göstermesine olanak sağlaması.					
c- Çocuklara gelişim düzeyleri hakkında bilgi vererek başarısızlığında sporda varolduğunu örneklerle anlatmaya çalışması.					
d- Sporun önemli bir serbest zaman etkinliği olduğunu vurgulaması.					
e- Çocuk-aile-antrenör arasında yaşanabilecek problemleri dinlemeli ve çözüm yolları bulmalı.					

7. Çocuklar için düzenlenen sportif etkinlik programlarının içeriği aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

Seçenekler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
a- Etkinliklerin oyun formunda verilmesi.					
b- Etkinliklerin tek bir spor branşı ile sınırlandırılıp verilmesi.					
c- Etkinliklerin serbest zaman etkinliği olarak verilmesi.					
d- Etkinliklerin birden çok spor branşının tanıtımına yönelik olarak verilmesi.					
e- Etkinliklerin yaratıcı dans ve ritim eğitimine yönelik olarak verilmesi.					

SPORTİF OYUN ETKİNLİKLERİNİ DEĞERLENDİRME FORMU

1. Çocuğunuzu aşağıdaki hangi spor branşına yönlendirmek istersiniz?
(Lütfen bir seçenek işaretleyiniz)

☐ a- Yüzme	☐ d- Futbol
☐ b- Cimnastik	☐ e- Basketbol
☐ c- Tenis	☐ f- Voleybol
☐ g- Hentbol	☐ h- Karate
2. Çocuğunuzun gelecekte sportif etkinliklerine katılmasını hangi düzeyde istersiniz?

☐ a- Okul Takımı
☐ b- Kulüp Takımı
☐ c- Bireysel Spor
☐ d- Serbest zamanlarını değerlendirme
☐ e- Profesyonel Düzeyde
3. Çocuğunuzun haftada kaç gün spor ile ilgilenmesini istersiniz?

☐ a- 1 gün	☐ b- 2 gün
☐ c- 3 gün	☐ d- 4 gün ve üzeri
4. Çocuğunuzun sportif etkinlik yapması için ayırabileceğiniz aylık para miktarı ne kadardır?

☐ a- 10–20 milyon	☐ b- 20-30 milyon
☐ c- 30–40 milyon	☐ d- 40 milyon ve üzeri
5. Çocuğunuzun sportif etkinliklerini izler misiniz?

☐ a- Her Zaman	☐ b- Sık sık
☐ c- Ara sıra	☐ d- Hiç bir zaman
6. Çocuğunuz ile evinizde spor hakkında konuşur musunuz?

☐ a- Her zaman	☐ b- Sık sık
☐ c- Ara sıra	☐ d- Hiç bir zaman
7. Çocuğunuz televizyonda yayınlanan spor programlarını hangi sıklıkta seyrederek?

☐ a- Her zaman	☐ b- Sık sık
☐ c- Ara sıra	☐ d- Hiç bir zaman

8. Aşağıda belirtilen açık alanlardan hangisi oturduğunuz çevrede çocuğunuzun kullanabildiği sportif alandır?
- () a- Okul bahçesi
() b- Açık spor sahası
() c- Spor Kompleksi
() d- Spor sahası yok
9. Aşağıdakilerden hangisi çocuğunuzun katıldığı etkinliklerde **EN** çok dikkat ettiğiniz bir özelliktir? (Lütfen bir tane seçiniz.)
- () a- Nitelikli ve uygun oyun malzemelerinin sağlanması
() b- Çalıştırıcıların eğitimli kişiler olması
() c- Spor tesisinin temizliği
() d- Katıldığı gruptaki diğer çocuklar
() e- Spor tesisinin güvenilirliği
10. Size okulöncesi dönemde sportif etkinliklerine katılan çocuklarda cinsiyet ayırımı hangi sıklıkta yapılmalıdır?
- () a- Her zaman () b- Sık sık
() c- Ara sıra () d- Hiçbir zaman